

*Համարը N 49-Ն
Տիպը Որոշում
Սկզբնաղբյուրը ՀՀՊՏ 2004.02.25/11(310)
Հոդ.209*

*Ընդունող մարմինը ՀՀ կառավարություն
Ստորագրող մարմինը ՀՀ վարչապետ
Վավերացնող մարմինը ՀՀ Նախագահ
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը 26.02.2004*

*Տեսակը Ինկորպորացիա
Կարգավիճակը Գործում է
Ընդունման վայրը Երևան*

*Ընդունման ամսաթիվը 29.01.2004
Ստորագրման ամսաթիվը 04.02.2004
Վավերացման ամսաթիվը 09.02.2004
Ուժը կորցնելու ամսաթիվը*

✚ Կապեր այլ փաստաթղթերի հետ
✚ Փոփոխողներ և ինկորպորացիաներ

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

*«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
9 փետրվարի 2004 թ.*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

29 հունվարի 2004 թվականի N 49-Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը **որոշում է.**

1. Հաստատել Լոռու մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը՝ համաձայն հավելվածի:
2. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՍՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակը հաստատելու մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Գուգարքի, Ստեփանավանի, Մպիտակի, Կալինինոյի և Թումանյանի շրջանների պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով:
3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

**Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ**

Ա. Մարգարյան

2004 թ. փետրվարի 4
Երևան

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2004 թվականի
հունվարի 29-ի N 49-Ն որոշման

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց ՈՒ Ց Ա Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ
ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

5. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶ

5.1. Վանաձոր քաղաք

Հուշար- ձանի համարը	Հուշար- ձանի ենթահա- մարը (ենթա- համար- ները)			Հուշարձանա- խումբը, հուշարձանը	Ժամանակը	Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն	Նշանակությունը. հանրապետական/ տեղական	Ծանոթագրություն
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՍՌԱՆՈՑ ԹԱԻՐՈՎԻ	19 -րդ դ.	Ջաքարյան փող. 31	Հ	եղել է մեծահարուստ Թաիրովի ամառանոցը, խորհրդային կարգերի օրոք՝ «Գիրովական» սանատորիայի մասնաշենքը, այժմ Գուգարաց թեմի առաջնորդարանն է: Շրջակայքում կան տարբեր տեղերից բերված կոթողային հուշարձաններ
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	բազալտե, բերվել է Գուգարքից
	1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է ցան- կապատի շարվածքում	Հ	բերվել է Գուգարքի Բազեր հնավայրից
	1.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է ցան- կապատի շարվածքում	Հ	բերվել է Գուգարքի Բազեր հնավայրից
	1.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է ցան- կապատի շարվածքում	Հ	բերվել է Գուգարքի Բազեր հնավայրից
	1.5			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	վերնամաս, բերվել է Լորուտ գյուղից
	1.6			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	եռատված, բերվել է «Պապանի գեղ» հնավայրից, կանգնեցված է եղել վանահոր գերեզմանի վրա
	1.7			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	երկատված, բերվել է «Պապանի գեղ» հնավայրից

1.8		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	ամբողջական, բերվել է «Պապանի գեղ» հնավայրից
1.9		Կոթող՝ քառակող	4-5-րդ դդ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Հ	վնասված, բերվել է «Պապանի գեղ» հնավայրից
1.10		Հուշադրյուր երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1951 թ.	2 մասնաշենքի պատի տակ	Տ	տեղափոխվել է Վանաձոր գետի վերին հոսանքից, քանդակագործ Մեհրաբ
2		ԱՄՐՈՅ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	քաղաքի կենտր. հատ. հվ-ամ մասում, քիմ-կոմբինատից հվ-ար	Հ	«Սուլեյման» սարի գագաթին
2.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	ամրոցի աե լանջին	Հ	սալաճածկ հիմնահողային թաղումներ են
3		ԱՄՐՈՅ ԱԼԵՇԵՐԻ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	Խնձորուտ թաղամասի իս մասում, «Քյոր Օղլու յալ» վայրում	Հ	կիսավեր, նախկին Վարդանլու ցուղում
3.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.	ամրոցի շրջակայքում	Հ	նախկին Շահումյան սովխոզի տարածքում
4		ԱՄՐՈՅ ԳԱՋԱՔԱՐ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	Խնձորուտ թաղամասի աե մասում, լքված քարհանքի մոտ	Հ	ավերվել է քարհանքի շահագործման հետևանքով
4.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.	ամրոցի շրջակայքում, «Թափաբաշ» բլրի հվ լանջին	Հ	
5		ԱՄՐՈՅ-ԴԻՏԱԿԵՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքի կենտր. հատ. հվ-ամ մասում, «Սուլեյման» սարից 500 մ հվ	Հ	սարի գագաթի վրա
6		ԱՄՐՈՅ-ԴԻՏԱԿԵՏ	միջնադար	քաղաքի կենտր. հատ. ամ մասում	Հ	հեռուստաաշտարակի մոտ, սարի գագաթի վրա
7		ԱՐՁԱՆ Ա ՍՅԱՄԼԻԿՅԱՆԻ	1963 թ.	քիմկոմբինատի բակում	Տ	քանդ. Պ. Ռաշոյան
8		ԲԱՅՕԹՅԱ ԿԱՅԱՆ	Ք. ա. 12-10 հազ.	Փամբակ գետի ձախ ափ, քաղաքի կենտր. գերեզմանոցից աե	Հ	«Սպիտակ հողեր» վայրում

9			ԲԵՐԴՇԵՆ ԹԱԳԱՎՈՐԱՆԻՍ	Ք. ա. 4-1 հազ., հե- լեն. ժրջ., միջնադար	Տանձուտ և Փամբակ գետերի միախառնման վայրում	Հ	համանուն բլրի վրա
	9.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Դիմաց թաղամասում, Թագավորանիստից հվ- աե	Հ	վերգետնյա հատվածներն ավերված, տնամերձերի տարածքում
10			ԲՆԱԿԱՍՏԵՂԻ «ՔՈՍԻ ՃՈԹԵՐ»	Ք. ա. 4-1 հազ., հե- լեն. ժրջ., միջնադար	Փամբակ գետի ձախափնյա երկու վտակներով եզերված հրվանդանի վրա	Հ	N 3 դպրոցի տարածքում և բարձունքի լանջերին
	10.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 4-1 հազ.	Բնակատեղիի շրջակայքում	Հ	գուրկ է վերգետնյա կառույցներից
11			ԲՆԱԿԱՍՏԵՂԻ	Ք. ա. 2 հազ., հե- լեն. ժրջ., միջնադար	Վանաձոր թաղամասում, գետի աջ ափին	Հ	«Ծիծեռնակ» ճամբարի տարածքում, ավերված
	11.1		Գերեզմանոց	9-14-րդ դդ.	Վանաձոր գետի աջափնյա վտակի ձախ ափին	S	ավերված
		11.1.1	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	«Ծիծեռնակ» ճամբարից հս-ամ	S	հատված
		11.1.2	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	«Ծիծեռնակ» ճամբարից հս-ամ	Հ	ծառի տակ
		11.1.3	Կոթող	9-10-րդ դդ.	«Ծիծեռնակ» ճամբարից հս-ամ	Հ	
		11.1.4	Տապանաքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ եզրին	Հ	երկատված
12			ԲՆԱԿԱՍՏԵՂԻ «ՄԱՇՏՈՅԻ ԲԼՈՒՐ»	Ք. ա. 4-3 հազ.	Դիմաց թաղամասում	Հ	N 8 դպրոցի տարածքում
13			ԳԵՐԵԶՄԱՆ- ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ՇԱՀՆԱԶԱՐՅԱՆ ԳՈՒՐԳԵՆԻ	1992 թ.	Տարոն 2 թաղամաս, Շիրակի խճուղի, 20 և 21 փողոցների հատման խաչմերուկում	Հ	Արիության մեդալի շքանշանակիր, զոհվել է Արցախում

14			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	17-20-րդ դդ.	Տարոն 4 թաղամասում, գործող գերեզմանոցի հվ մասում	S	նախկին Ղշլաղ գյուղի գերեզմանոցը
15			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	1992-1995 թթ.	Տավրոս թաղամասի գերեզմանոցի ար մասում	S	թաղված են Արցախի հերոսամարտում զոհվածները
16			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԱՊԱՆ»	5-17-րդ դդ.	Վանաձոր թաղամաս, քաղաքից 2.5 կմ հվ-ամ, անտառի բացատում	Հ	Մետաքսաթելի գործարանի պանսիոնատից 1 կմ ամ
	16.1		Գերեզմանոց	5-17-րդ դդ.	գյուղատեղից 250-300 մ հվ, հեղեղատի աջ ափին	Հ	ավերված
		16.1.1	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	մատուռի ար պատին հպված	Հ	հատված
		16.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցուց 40-50 մ հս-ար. դեպի հեղեղատը իջնող թեք լանջի վրա	Հ	հատված
		16.1.3	Մարկոֆագ	5-րդ դ.	եկեղեցուց 4 մ հս, թեք լանջին	Հ	պահպանվել է կափարիչը
		16.1.4	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	եկեղեցու ար պատին հպված	S	
		16.1.5	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	մատուռի ար պատից 3 մ ար	S	
	16.2		Եկեղեցի «Կոտրած»	5-7, 12-17-րդ դդ.	գյուղատեղից 250-300 մ հվ, բարձունքի վրա	Հ	«Կոտրած եկեղեցու թալա» վայրում, ավերված
		16.2.1	Բնակելի խցեր	միջնադար	եկեղեցուց 10-15 մ ամ	S	ավերված
	16.3		Մատուռ	միջնադար	եկեղեցուց 8 մ հվ, բարձունքի վրա	Հ	ավերված
		16.3.1	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	մատուռի մեջ	Հ	ընկած է գետնին
	16.4		Քարայր	միջնա-դար	գյուղատեղիի մոտ, հեղեղատի ձախ ափին	Հ	
17			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱՅԴԱՐԲԵԳ»	միջնադար	Տարոն թաղամասից 1 կմ հս-աե	Հ	Հայդարբեգ գետակի աջ ափին

	17.1		Գերեզմանոց	ուշ միջնադար	ցյուղատեղիում	S	
18			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓԱՇԻ ԳԵՂ»	միջնադար	հեռուստ. աշտարակը կրող սարի ար ստորոտում	S	ավերված
	18.1		Գերեզմանոց	ուշ միջնադար	ցյուղատեղիում	S	պահպանվել են 2 տապանաքարեր
19			ԴԱՄԲԱՐԱՆ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	Վանաձոր թաղամասում	Հ	նախկին ցյուղտեխնիկումի տնամերձ այգում
20			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2 հազ. 2 կես	Դիմաց թաղամասում, Տանձուտ գետի աջ ափին	Հ	Էլեկտրալամպերի գործ. տարածքում
21			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Բագում թաղ. աե եզրին, ճանապարհամերձ հատվածում	Հ	վերգետնյա կառույցներն ավերված են
22			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Տավրոս թաղամասում, «Հոկտեմբեր» կինոթատրոնից մինչև գերեզմանոց ձգվող տարածքում	Հ	վերգետնյա հատվածները ավերված են
23			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	հեռուստ. աշտարակը կրող սարի հս-ար ստորոտում	Հ	քիմկոմբինատից 100 մ հվ-ամ
24			ԵԿԵՂԵՑԻ	վերակառ. 1857 թ.	Խնձորուտ թաղամաս, գերեզմանոցի հվ մասում	Հ	Տանձուտ գետի աջ ափին
	24.1		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու աջ խորանում	S	
	24.2		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին, Մկրտության ավազանի աջ կողմում	S	
	24.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին, Մկրտության ավազանի ձախ կողմում	S	

	24.4		Խաչքար	13-15-րդ դդ.	ազուցված է հվ ճակատին, բարավորի քարից վեր	S	
	24.5		Խաչքար	14-15-րդ դդ.	ազուցված է հվ մուտքի աջ կողմում	S	հատված
	24.6		Խաչքար	17-րդ դ.	ազուցված է գլխավոր մուտքի աջ կողմում	S	հատված
	24.7		Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	24.7.1		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու մուտքից աջ	Հ	ընկած է գետնի վրա
	24.7.2		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու մուտքից ձախ	Հ	ընկած է գետնի վրա
	24.7.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	հատված, ճանապարհի եզրին
	24.7.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	թերի, ճանապարհի եզրին
	24.7.5		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	թերի, ճանապարհի եզրին
	24.7.6		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	ճանապարհի եզրին
	24.7.7		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	ճանապարհի եզրին
	24.7.8		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	Հ	թերի, ճանապարհի եզրին
	24.7.9		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 12 մ հվ	S	հատված, ճանապարհի եզրին
	24.7.10		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 10 մ հվ	S	հատված, ճանապարհի եզրին
	24.7.11		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 8 մ հվ	Հ	թերի, ճանապարհի եզրին
	24.7.12		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ պատից 7 մ հվ	Հ	թերի, ճանապարհի եզրին

		24.7.13	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցու հվ պատից 7 մ հվ	Հ	Թերի, ճանապարհի եզրին
		24.7.14	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցու հվ-ամ անկյունից 7 մ հվ	Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
		24.7.15	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցու ամ ճակատից 7 մ հվ	Հ	Թերի
25.			ԵԿԵՂԵՑԻ	1859 թ.	Խնձորուտ թաղամասում	S	
	25.1		Գերեզմանոց	19-րդ դ.	Եկեղեցուց հս-ամ	S	
			ԵԿԵՂԵՑԻ	1895 թ.	կայարանամերձ հրապարակից ամ, երկաթուղայինների զբոսայգում	Հ	խաչաձև հատակագծով կենտրոնագմբեթ ռուսական եկեղեցի
			ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	13-14 դդ. 1831 թ.	Փամբակ և Տանձուտ գետերի միախառնման վայրում, բլրի վրա	Հ	Գուգարաց թեմի առաջնորդարանն է
	27.1		Գերեզմանոց	13-20-րդ դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
		27.1.1	Գերեզման Խաչատուր Աբովյան Աբովյանցի	19-րդ դ.	Եկեղեցու մուտքից աջ	S	մարմարե սալիկներով պատված երեք գերեզմաններից հս-ինը
		27.1.12	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	Եկեղեցու հս պատի մոտ	S	բազալտե սալատապան վրան խաչի պարզ գծապատկեր
		27.1.13	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս	S	բազալտե սալատապան եզերված զույգ ակոսներով
		27.1.14	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս-ան	S	բազալտե սալատապան եզերված զույգ ակոսներով
		27.1.15	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	Եկեղեցուց հվ	S	բազալտե սալատապան երկրաչափական զարդերիզով, կենտրոնում մարդու գծապատկեր
		27.1.16	Տապանաքար	16-18-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս	S	խորանարդաձև, կարմիր տուֆից, արձանագիր, հրեշտակի քանդակով
		27.1.17	Տապանաքար	16-18-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս-ամ	S	խորանարդաձև, կարմիր տուֆից, հեծյալի քանդակով

		27.1.18	Տապանաքար	16-18-րդ դդ.	Եկեղեցուց հվ	S	խորանարդաձև, կարմիր տուֆից, գութանի հարթաքանդակով
		27.1.19	Տապանաքար	16-18-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս-ամ	S	խորանարդաձև, արձանագիր, սև տուֆից, կողերին քանդակներ
		27.1.20	Տապանաքար	16-18-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս-ամ	S	Երկլանջ, նարնջագույն տուֆից, չորս կողմից քանդակազարդ
		27.1.21	Տապանաքար	1816 թ.	Եկեղեցուց հվ	S	խորանարդաձև, գորշ տուֆից, արձանագիր, պատկերազարդ
		27.1.22	Տապանաքար	1839 թ.	Եկեղեցու ան պատի մոտ	S	խորանարդաձև, արձանագիր, Ղարաքիլիսայի հիշատակումով
		27.1.23	Տապանաքար	1840 թ.	Եկեղեցու ան պատի մոտ	S	խորանարդաձև, արձանագիր
27.2			Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1831 թ.	համալիրի կենտրոնական մասում	Հ	
		27.2.1	Արձանագրություն	1831 թ.	Եկեղեցու ամ մուտքից վեր, Բարավորի քարի վրա	Հ	շինարարական արձանագրություն, որտեղ հիշատակվում է 1828 թ. երկրաշարժը
		27.1.2	Արձանագրություն	1831 թ.	Եկեղեցու ամ մուտքից վեր, Բարավորի քարի վրա	Հ	շինարարական արձանագրություն
		27.2.3	Ջանգակատուն	1831 թ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
		27.2.4	Առաջնորդարան	19-րդ դ.	Եկեղեցուց հվ-ան	S	Գուգարաց թեմի նախկին առաջնորդարանի շենքը
		27.2.5	Մատաղատուն	19-րդ դ.	Եկեղեցուց հվ-ան	S	
27.3			Խաչքար՝ նվիրված 1988 թ. Երկրաշարժի զոհերին	1989 թ.	ցանկապատի տակ	S	քանդ. Ս.Դանիելյան
27.4			Խաչքար՝ նվիրված Արցախի հերոսա-մարտի զոհերին	1995 թ.	ցանկապատի տակ	S	քանդ. Ս.Դանիելյան
28			ԵԿԵՂԵՑԻ «ԿՈՏԴԱԾ ԺԱՄ»	վաղ միջնադար	քաղաքի ամ եզրին, Փամբակ գետի ձախ ափ	Հ	ավերված

	28.1		Խաչքար	15-րդ դ.	ազուցված է եկեղեցու խորանի պատին	Հ	ստորին մասը կոտրված
29			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	Խնձորուտ թաղամասի հվ եզրին, Խնձորուտ գետի աջ ափին	Հ	Խաչի ձոր վայրում
30			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	Մարգադեսանտային կենտրոնի հրապարակում	Հ	տեղափոխվել է Չափնի գյուղից
31			ԿԻՆՈԹԱՏՐՈՆ «ԵՐԵՎԱՆ»	1950-ական թթ.	քաղաքային գրոսայգու հվ-աե մասում	Տ	
32			ԿԱՄՈՒՐՁ «ՀՈՎՍԵՓՄԱՅ»	18-րդ դ.	Շահումյանի հրապարակում	Տ	Վանաձոր գետի վրա
33			ԿԻՍԱՆԴԻ Հ. ԹՈՒՄԱՅԱՆԻ	1971 թ.	Տիգրան Մեծի պողոտա, հայրոցի բակում	Տ	քանդ. Ե. Գոջաբաշյան
34			ՀԱՆՐԱՄԱՆՈՒԹԻ ՇԵՆՔԸ	1972 թ.	Երևանյան հրապարակ	Տ	Հարտ. Ս. Ասոյան, Ռ. Աբրահամյան
35			ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԱՐՑՄԽ	1980-ական թթ.	Տիգրան Մեծ և Վարդանանց փողոցների միջև	Տ	այստեղ տեղի են ունեցել Արցախյան ազատամարտին և Հայաստանի անկախությանը աջակցող հանրահավաքներ
	35.1		Քանդակ՝ «Վահագնի ծնունդը»	1981 թ.	հրապարակի կենտրոնում	Հ	քանդ. Մ. Մինասյան
36			ՀՐԱՊԱՐԱԿ ՀԱՅԿԻ	1950 ական թթ.	քաղաքի կենտրոնում	Հ	նախկին Կիրովի անվ. հրապարակը
	36.1		Լոռու մարզկենտրոնի շենքը	1953 թ.	հրապարակի հվ մասում	Հ	Հարտ. Ջ. Բախշինյան
	36.2		Վանաձորի քաղաքապետարանի շենքը	1953 թ.	հրապարակի աե մասում	Հ	Հարտ. Հ. Մարգարյան, Բ. Արզումանյան
37			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1960-ական թթ.	Տարոն 4 թաղամասում	Տ	նախկին Ղշլաղ գյուղի կենտրոնում

38			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1953 թ.	Խնձորուտ թաղամաս, Վանաձոր-Դիլիջան ճանապարհի ձախ եզրին	S	քանդակագործ Մեհրաբ
39			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1955 թ.	քաղաքի կենտրոնական գերեզմանոցում	S	քանդակագործ Մեհրաբ
40			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ Հ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ	1965 թ.	թատրոնի շենքի առջև	S	քանդ. Մ. Մինասյան
41			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	Հաղթանակի փողոց, անտառափեշի թեքության վրա	Հ	խորաքանդակներով զարդարված երկու հենապատեր՝ կենտրոնում հուշապույն, հավեր-ժական կրակով
42			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ ՔԻՄԻԱԳՈՐԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	Քիմիագործների զբոսայգում	Հ	բազալտե պատվանդանի վրա զինվորի կիսանդրի
43			ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ ՍՏԵՓԱՆ ՀԱՀՈՒՄՅԱՆԻ	1970-ական թթ.	Շահումյան հրապարակում	S	դեղնավուն տուֆից պատ՝ վրան հարթաքանդակներ
44			ՃԱԿՍԱՍԱՐՏ ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՅԻ	1918 թ. մայիս	Կամակատար մատուռից մինչև Փամբակ գետի աջ ափի բարձունքները	Հ	Ղարաքիլիսայի ճակատամարտի վայրը
45			ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՇԵՆՔԸ	1950-ական թթ.	Տիգրան Մեծի պողոտա	Հ	ճարտ. Գ. Աղաբաբյան
46			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԿԻՐԱԿԻ	1894 թ.	Սասունցիների փող. N 2 տնից հս, Խնձորուտ գետի աջ ափին	Հ	Խաչի ձոր վայրում
	46.1		Արձանագրություն	1894 թ.	առաստաղին հպված, բեմի կամարից վերև	S	շինարարական
	46.2		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի հս խորշում	S	
	46.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	հս պատի կենտրոնական խորշում	S	
	46.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի հս մասում	S	

	46.5		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի կենտրոնում	S	
	46.6		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի հվ մասում	S	
	46.7		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի վրա	S	
	46.8		Խաչքար	9-10-րդ դդ.	բեմի վրա	Z	
	46.9		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի վրա	Z	
	46.10		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ամ մուտքից հվ, խորշում	Z	
	46.11		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ամ պատի հս խորշում	S	
	46.12		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի հվ խորշում	S	
	46.13		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի հվ խորշում	S	
	46.15		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի վրա	S	
	46.16		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի վրա	S	հատված
	46.17		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	բեմի վրա	S	հատված
	46.19		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ամ պատի տակ	S	հատված
	46.20		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ամ պատի տակ	S	հատված
	46.21		Գերեզմանոց	5-19-րդ դդ.	մատուռի շրջակայքում	Z	ավերված
	46.21.1		Խաչքար՝ թևավոր խաչ	5-7 դդ	մատուռի մոտ	Z	վերակնգնված
	46.21.2		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	մատուռից 3 մ հս-ամ	Z	
	46.21.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռից 2 մ ամ, մուտքի դիմաց	Z	
	46.21.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռից 4 մ հվ-ամ	Z	
	46.21.5		Կոթող	5-7-րդ դդ.	մատուռի աե պատի տակ	Z	հատված

	46.22		Մատաղատուն	19-րդ դ.	մատուցից 5 մ հվ	S	
47			ՄՍՏՈՒՌ «ԿԱՄԱԿԱՍԱՐ»	միջնադար վերակառ. 1841 թ.	Վանաձոր- Ստեփանավան Հանապարհից 300 մ աե	S	համանուն բլրի գագաթին
48			ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՊԱԼԱՏԻ ՇԵՆՔԸ	1950-ական թթ.	քիմկոմբինատի այգուց հվ-աե	Հ	Հարտ. Ռ. Ալավերդյան, ավերվել էր երկրաշարժից և վերականգնվել է 2003 թ. Լինսի հիմնադրամի միջոցներով
49			ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀԻ ՇԵՆՔԸ	1972 թ.	Երևանյան հրապարակ	Հ	Հարտ. Լ. Խաչատրյան
50			ՏՈՒՆ-ԹԱԳԱՐԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ԶՈՐՅԱՆԻ	1980-ական թթ.	Ստեփան Զորյանի փ. 26	Հ	
51			ՔԱՐԱՅՐ		Տարոն թաղասի հս-աե կողմում, Հայդարբեգի ձորում	S	

5.2. Ալավերդի քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՂԲՅՈՒՐ	1255 թ.	Սանահնի վանքից ամ, թաղամասի եզրին	Հ	վերականգնվել է 1951-1952 թթ.
	1.1			Խաչքար, կերտող՝ Խոցադեղ Միսկեաց	1292 թ.	ագուցված է եղել աղբյուրի ծածկի մեջ	Հ	պատվիրատու հայր Յոհաննես
	1.2			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է աղբյուրի հվ պատին, ներքուստ	Հ	
2				ԱՄՐՈՑ «ԿՈՇԱԲԵՐԴ»	10-13-րդ դդ.	Սանահին թաղամասից 5 կմ հվ	Հ	
	2.1			Գյուղատեղի «Կոշաբերդ»	10-17-րդ դդ.	«Կոշաբերդ» հանդամասում, երկու բլուրների վրա	Հ	
		2.1.1		Քարայր-կացարան	13-18-րդ դդ.	գյուղատեղիում բարձրացող ժայռի մեջ	Հ	
	2.2			Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Հ	
	2.3			Եկեղեցի	18-րդ դ.		Հ	

	2.3.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու հս պատի մոտ, ներքուստ	Հ	
	2.4	Մատուռ	10-13-րդ դդ.		Հ	
3		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	11-15-րդ դդ.	Սանահին թաղամասի հս կողմում	Հ	
4		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	12-19-րդ դդ.	Սանահին թաղամասից 2 կմ հվ-ան	Հ	
5		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Դեբետ գետի աջափնյա լեռնալանջին	Հ	
6		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԱՆԵՍ»	19-20-րդ դդ.	Լեռնամետալուրգիական կոմբինատի շրջակայքում	Հ	
7		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Մանես թաղամասում, «Նահատակ» մատուռի շուրջ	Հ	
8		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Սանահին գյուղի տարածքում	Հ	
9		ԵԿԵՂԵՑԻ	1880-1890 թթ.	Մանես թաղամասի կենտրոնում	S	հունական
10		ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	Մանես թաղամասի կենտրոնում	S	
	10.1	Զանգակատուն	1902 թ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	S	
	10.2	Խաչքար	10-11-րդ դդ.	Եկեղեցու ներսում	Հ	
	10.3	Շրջապարիսպ	19-րդ դ.		S	
11		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԿԱՐԱՊԵՏ	11-րդ դ.	քաղաքից 2 կմ ան	Հ	Բլրի վրա, կիսավեր
12		ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ	1903-1905 թթ.	N 147 տունը	S	
13		ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ	1903-1905 թթ.	Սանահինի վանքից 50 մ հս-ան	S	

14		ԽԱՉՔԱՐ	1011 թ.	Սանահին թաղամասում	Վ. Էվոյանի տնամերձ հողամասում
15		ԽԱՉՔԱՐ	11-րդ դ.	ջրամբարի մոտ	Հ ընկած է գետին
16		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Սանահին թաղամա-սից 2 կմ հս, ձորեզրին	Հ արձանագիր
17		ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	Սանահին կայարանից Կաճաճկուտ տանող ճանապարհին	Հ
18		ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	Սանահինի սարահարթ տանող ճանապարհի աջ կողմում, աղբյուրի մոտ	Հ
19		ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	ազուցված է Կարի ֆարրիկայի պահեստի շենքի ամ պատին	
20		ԽԱՉՔԱՐ «ԾԻՐԱՆԱՎՈՐ»	1222 թ.	Սանահին վանքից ամ	Հ
21		ԽԱՉՔԱՐ «ՄԱՆՈՒՉԱՐԵՆՑ»	1252 թ.	Սանահին թաղամասի հս- ան մասում, ձորաբերանին	Հ պատվիրատու՝ Ավետիս վարդապետ
22		ԽՃԱՆԿԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ	20-րդ դ.	քաղաքի մեջ	Հ հեղ.՝ Հ. Ռուխկյան
23		ԿԱՍՈՒՐՁ (ՍԱՆԱՀՆԻ ԿԱՍՈՒՐՁ)	1195 թ.	քաղաքի կենտրոնում, Սանահին տանող հին ճանապարհին, Դեբեդ գետի վրա	Հ միաթռիչք, պատերի վրա առյուծների հարթաքանդակներ, կառուցել է Վանենի թագուհին
24		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԱԼԱՎԵՐԴՈՒ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	1975 թ.	քաղաքի մեջ	Հ
25		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	ձորում, Դեբեդ գետի աջ ափին	Տ

26		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	քաղաքի մեջ	Հ ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
27		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1961 թ.	Սանահին թաղա- մասում, դպրոցից 100 մ հա- ամ	Տ ճարտ.՝ Ռ. Հակոբյան
28		ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ՝ ԱՐՏՅՈՒՄ ՄԻԿՈՅԱՆԻՆ	1982 թ.	Սանահին թաղա-մասում, դպրոցի մոտ	Հ
29		ԶԻԹԱՀԱՆ		Մանեն թաղամասում	Տ
30		ՄԱՏՈՒՌ	18-19-րդ դդ.	Սանահին թաղամա-սում, խանութի մոտ	Հ
30.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
30.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
31		ՄԱՏՈՒՌ	18-19-րդ դդ.	Սանահին թաղամասից 1 կմ հս	Հ
32		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	13-րդ դ.	Սանահին թաղամասի հս- ան եզրին	Հ
33		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԱՆԱՀԻՆ	10-13-րդ դդ.	Սանահին թաղամասի կենտր. բարձրադիր մասում	Հ
33.1		Աղբյուր	1831 թ.	վանքի բակում, հս պարսպապատի մեջ	Հ կառուցել է վանքի առաջնորդ Հ. Տեր-Բարսեղյանցը
33.2		Առաջնորդի տունը	19-րդ դ. սկիզբ	շրջապարսպից 15 մ հս	Հ 1920-ական թթ. շենքում գործել է դպրոց-մանկապարտեզ, ապա դարձել է ուսուցչի տուն: Վերականգնվել է 1977 թ.
33.3		Գավիթ	1181 թ.	կից է Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցուն ամ-ից	Հ կառուցել է վանքի առաջնորդ Հովհաննեսը, ճարտ.՝ Ժամհայր
	33.3.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է ամ պատին	Հ

		33.3.2	Խաչքար Սարգիս Մամիկոնյանի	1215 թ.		Հ	
		33.3.3	Խաչքար	13-րդ դ.	կանգնեցված է հս պան խոյակի վրա	Հ	
		33.3.4	Տապանաքար Խորամի	1301 թ.		Հ	
		33.3.5	Տապանաքար Զաքարիայի	1317 թ.		Հ	
		33.3.6	Տապանաքար Ավագի	1434 թ.		Հ	
		33.3.7	Տապանաքար Միրիանի	1506 թ.		Հ	
		33.3.8	Տապանաքար պարոն Վասակի	1551 թ.		Հ	
		33.3.9	Տապանաքար պարոն Վասակի	1579 թ.		Հ	
		33.3.10	Տապանաքար պարոն Բճանի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.11	Տապանաքար պարոն Դուրմիշի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.12	Տապանաքար Թամարի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.13	Տապանաքար Հայր Հովհաննեսի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.14	Տապանաքար պարոն Շհարի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.15	Տապանաքար պարոն Վասակի	16-րդ դ.		Հ	
		33.3.16	Տապանաքար	17-18-րդ դդ.	գավթի հս կողմում	Տ	
		33.3.17	Տապանաքար Արտավազի			Հ	
		33.3.18	Տապանաքար Ափայի			Հ	
		33.3.19	Տապանաքար Գոգի			Հ	

		33.3.20	Տապանաքար ճգնավոր Գոհար Մելիքի			Հ	
		33.3.21	Տապանաքար Գրիգորի			Հ	
		33.3.22	Տապանաքար Գրիգորի			Հ	
		33.3.23	Տապանաքար Թամթեի			Հ	
		33.3.24	Տապանաքար Խաթունշիրի			Հ	
		33.3.25	Տապանաքար Խորիշահի			Հ	
		33.3.26	Տապանաքար Կարճիկի			Հ	
		33.3.27	Տապանաքար պարոն Կուկի			Հ	
		33.3.28	Տապանաքար Համագասպի			Հ	
		33.3.29	Տապանաքար Հասանի			Հ	
		33.3.30	Տապանաքար Հասանի			Հ	
		33.3.31	Տապանաքար Շերբարիքի			Հ	
		33.3.32	Տապանաքար Սարգիս Աղեկեցու			Հ	
		33.3.33	Տապանաքար Սարգսի			Հ	
		33.3.34	Տապանաքար Սլիկի			Հ	
		33.3.35	Տապանաքար Սմբատի			Հ	
		33.3.36	Տապանաքար Սմբատ Խաչենցու			Հ	
		33.3.37	Տապանաքար Վաչե Ալվեցու			Հ	

	33.3.38	Տապանաքար Վահրամի			Հ	
	33.3.39	Տապանաքար Քուրդաշահի			Հ	
33.4		Գերեզմանոց	10-19-րդ դդ.	բակի աե և հվ մասում	Հ	
	33.4.1	Խաչքար	13-րդ դ.	Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցուց 6 մ աե	Հ	
33.5		Գերեզմանոց	12-20-րդ դդ.	համալիրից հվ և հվ-աե, շրջապարսպից դուրս	Հ	
	33.5.1	Դամբարան-մատուռ- տապանատուն Զաքարյան իշխանների	12-13-րդ դդ.	շրջապարսպից դուրս՝ գերեզմանոցից աև, Սբ. Հակոբ եկեղեցու մոտ	Հ	այստեղ թաղված են Վահրամ, Սարգիս Մեծ և Զաքարե Զաքարյանները
	33.5.2	Եկեղեցի Սբ. Հակոբ (Սիոն)	10-րդ դ.	Սբ. Ամենափրկիչ եկեղեցուց հվ-աե, գերեզմանոցում	Հ	պահպանվել են հս ավանդատները: Քանդվել է 1752 թ.՝ վանքի վերանորոգման ժամանակ
	33.5.3	Եկեղեցի Սբ. Հարություն	13-րդ դ.	գերեզմանոցում	Հ	
	33.5.6	Խաչքար Գրիգոր Տուտեորդու, կազմող՝ Մխիթար	1184 թ.	Սբ. Հարություն եկեղեցու մոտ	Հ	մեջքի վրա ընդարձակ արձանագրություն
	33.5.7	Խաչքար Սարգիս Մեծի	1187 թ.	տապանատան հս-աե անկյունում	Հ	
	33.5.4	Խաչքար Հովհաննես քահանայի	1227 թ.	Գր. Տուտեորդու խաչքարից 10 մ աե	Հ	պատվիրատու՝ Հովհաննես առաջնորդ
	33.5.5	Խաչքար	13-րդ դ.	Արդությանների դամբարանի մոտ, աե պարսպապատին կից	Հ	երկաստիճան պատվանդանի վրա
	33.5.8	Տապանաքար Գրիգորի	13-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
	33.5.9	Տապանաքար Խաչագոտի	13-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
	33.5.10	Տապանաքար Յուսեփ քաղաքացու	17-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	

		33.5.11	Տապանաքար հայր Յոհաննէսի	13-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
		33.5.12	Տապանաքար Սարգիս վարդապետի	1271 թ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
		33.5.13	Տապանաքար Սարգիս Փարջիկի	13-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	ծաղկող
		33.5.14	Տապանաքար Սարգիս	13-րդ դ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
		33.5.15	Տապանաքար Վասակի	1211 թ.	Տուտեորդու խաչքարի մոտ	Հ	
		33.5.16	Տապանաքար Քրդի	1038 թ.	տապանատան առ կողմում	Հ	
33.6			Գրատուն-մատենադարան (Նշխարատուն)	1063 թ.		Հ	կառուցել է Դավիթ Անհողինի դուստր Հրանուշ թագուհին
		33.6.1	Խաչքար	1262 թ.	ազուցված է ամ պատին	Հ	
		33.6.2	Խաչքար	1475 թ.	ազուցված է առ պատի որմնախոյակի վրա	Հ	
		33.6.3	Սրահ	13-րդ դ.	կից է գրատանը հվ-ից	Հ	
		33.6.4	Տապանաքար պարոն Բէկիջանի	1286 թ.	գրատան մուտքի մոտ	Հ	
		33.6.5	Տապանաքար Խանդիխանյանի	13-րդ դ.	գրատան մուտքի մոտ	Հ	
		33.6.6	Տապանաքար Մամայի և իր մոր Շնորոք տիկնա	13-րդ դ.	գրատան առջև	Հ	
		33.6.7	Տապանաքար Մելիքի	13-րդ դ.	գրատան առջև	Հ	
		33.6.8	Տապանաքար Նրջիսի	13-րդ դ.	գրատան մուտքի մոտ	Հ	
33.7			Դամբարան Արդուրյան-Երկայնաբազուկների	19-րդ դ.	պարսպափակ տարածքի հվ-առ մասում	Հ	
33.8			Դամբարան Կյուրիկյան թագավորների	10-11-րդ դդ.	կից է Սբ.Աստվածածին եկեղեցուն առ-ից	Հ	համալիրի վաղագույն կառույցներից է

33.9		Զանգակատուն	13-րդ դ.	կից է նախագավթի հս ճակատի ամ կեսին	Հ կառուցել է Աբասի որդի Վազը
	33.9.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է ան պատի վերնամասում	Հ
	33.9.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է ան պատի վերնամասում	Հ
33.10		Եկեղեցի Սբ. Ամենափրկիչ (Կաթողիկե)	966 թ.		Հ կառուցել է Աշոտ Ողորմածի կինը՝ Խոսրովանույշ թագուհին: Վերածվել է թանգարանի
	33.10.1	Խաչքար	11-12-րդ դդ.	եկեղեցու բեմում	Հ
	33.10.2	Խաչքար	11-12-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ
	33.10.3	Խաչքար	1203 թ.	եկեղեցում	Հ
	33.10.4	Խաչքար	13-րդ դ.	եկեղեցում	Հ
	33.10.5	Խաչքար	15-րդ դ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին, ներքուստ	Հ արձանագիր
	33.10.6	Խաչքար	1632 թ.	ազուցված է եկեղեցու հս ավանդատան մուտքից աջ	Հ
33.11		Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	10-րդ դ. 30-40-ական թթ.		Հ
	33.11.1	Խաչքար	989 թ.	եկեղեցու ան պատի մոտ	Հ արձանագիր
	33.11.2	Խաչքար	12-րդ դ.	ազուցված է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ
	33.11.3	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցում	Հ
	33.11.4	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցում	Հ

	33.11.5	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցում՝ հվ պատի մոտ	Հ	
	33.11.6	Տապանաքար պարոն Ավետեցի	14-15-րդ դդ.	Եկեղեցու ան կողմում	Հ	
	33.11.7	Տապանաքար Գուրգեն Բագրատունու	989 թ.	Եկեղեցու ան պատի տակ	Հ	
	33.11.8	Տապանաքար Հովհաննես վարդապետի	1471 թ.	Եկեղեցու ան կողմում	Հ	
	33.11.9	Տապանաքար Ղուկաս եպիսկոպոս Արելությանցի	1634 թ.	Եկեղեցու հս պատի տակ	Հ	
	33.11.10	Տապանաքար Մկրտիչ վարդապետի	14-15-րդ դդ.	Եկեղեցու ան կողմում	Հ	
	33.11.11	Տապանաքար տեր Սարկավազի	1531 թ.	Եկեղեցու ան կողմում	Հ	
	33.11.12	Տապանաքար Ամիր Սարկսի	1538 թ.	Եկեղեցու ան կողմում	Հ	
	33.11.13	Տապանաքար Ստեփաննոս Մաղաքյանի	19-րդ դ.	Եկեղեցու ան կողմում	Տ	
33.12		Եկեղեցի Սբ. րիգոր	1061 թ.		Հ	կառուցել է Դավիթ Անհողինի դուստր Հրանուշ թագուհին
	33.12.1	Խաչքար պարոն Ավետիսի	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցու մուտքի ձախ կողմում, արտաքուստ	Հ	
	33.12.2	Տապանաքար Ներսես փիլիսոփայի	15-րդ դ.	Եկեղեցու մոտ	Հ	
33.13		Ճեմարան Գրիգոր Մազիստրոսի	11-րդ դ. առաջին կես (մինչև 1058 թ.)	Սբ. Ամենափրկիչ և Սբ. Աստվածածին եկեղեցիների միջև	Հ	վանքի հոգևոր դպրոցն էր՝ նեղ ու երկարավուն սրահ, ան պատուհանը հետագայում փակել են երեք խաչքարով
	33.13.1	Խաչքար տեր Սարգսի	1139 թ.	Ճեմարանի ան կամարի տակ	Հ	պատվանդանի վրա
	33.13.2	Խաչքար Քրդի	13-րդ դ.		Հ	

	33.13.3	Խաչքար	1562 թ.	աե պատուհանի շարվածքում	Հ	պատվանդանի վրա
	33.13.4	Խաչքար պարոն Գորկի	1602 թ.	աե պատուհանի շարվածքում	Հ	պատվանդանի վրա
	33.13.5	Խաչքար		աե պատուհանի շարվածքում	Հ	
	33.13.56	Տապանաքար Հովսեփ սարկավազի	1434 թ.		Հ	
	33.13.7	Տապանաքար Խաչատուր սարկավազի	1451 թ.		Հ	
	33.13.8	Տապանաքար Իգնատիոս քահանայի	15-րդ դ.		Հ	
	33.13. 9	Տապանաքար Վարդան սարկավազի	15-րդ դ.		Հ	
	33.13.10	Տապանաքար Սարգիս սարկավազի	1524 թ.		Հ	
33.14		Նախագավիթ	1211 թ.	կից է Սբ. Աստվածածին եկեղեցուն և Մազիստրոսի ճեմարանի սրահին ամ-ից	Հ	կառուցել է Վաչե Վաչուտյանց իշխանը
	33.14.1	Խաչքար	1161 թ.	հենած է աե պատին, մուտքից հս	Հ	
	33.14.2	Խաչքար	12-րդ դ.	հենած է աե պատին, մուտքից հվ	Հ	
	33.14.3	Խաչքար	12-րդ դ.	նախորդի մոտ	Հ	
	33.14.4	Խաչքար	12-րդ դ.	ամ մուտքի մոտ	Հ	
	33.14.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ամ մուտքի մոտ	Հ	
	33.14.6	Խաչքար	13-րդ դ.	աե պատի տակ	Հ	
33.15		Տապանաքար տեր Անտոնի	1556 թ.	վանքի բակում	Հ	

33.16		Տապանաքար Բարսեղ արքեպիսկոպոսի	1718 թ.	վանքի բակում	Հ	
33.17		Տապանաքար Գրիգոր վարդապետի	13-րդ դ.	վանքի բակում	Հ	
33.18		Տապանաքար Սարգիս քահանայի	1425 թ.	վանքի բակում	Հ	
33.19		Տապանաքար Ստեփանոս վարդապետի	13-րդ դ.	վանքի բակում	Հ	
34		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	9-10-րդ դդ.	Սանահինի սարահարթի տակ՝ ձոր տանող հին ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
35		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	10-19-րդ դդ.	Սանահինի սարահարթի տակ, ավտոկայանի դիմաց, Դեբեդ գետից մոտ 200 մ բարձրության վրա	Հ	
36		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ		Մանես թաղամասում	Հ	

5.2.1. Ակներ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 4-3 հազ.	Ալավերդուց 8 կմ հվ-ամ	Հ	
	1.1			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	1871 թ. ուսումնասիրել է Ա. Երիցյանը
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-13-րդ դդ.	քաղաքից 2 կմ հվ-աե	Հ	
	2.1			Երեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Հ	
		2.1.1		Խաչքար	1286 թ.		Հ	արձանագիր
	2.2			Մատուռ «Ուտնախաչ»	13-րդ դ.		Հ	

3			ԵԿԵՂԵՑԻ	1863 թ.	գյուղի մեջ	Հ կատուցվել է իշխանուհի Ք. Արղությանը
3.1			Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ
	3.1.1		Խաչքար	13-րդ դ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին	Հ
3.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ
3.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին	Հ
3.4			Խաչքար	13-րդ դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին	Հ
3.5			Խաչքար	13-րդ դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ պատին	Հ
4			ԽԱՉՔԱՐ	12-րդ դ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ
5			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ
6			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ
7			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղի հս-ամ մասում	Հ
8			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղի հս-ամ մասում	Հ
9			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղի հս-ամ մասում	Հ
10			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղի մեջ	Հ
11			ԽԱՉՔԱՐ	16-րդ դ.	գյուղի մեջ	Հ
12			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Տ
13			ՔԱՐԱՅՐ- ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	10-19-րդ դդ.	գյուղի մոտ	Հ

5.3. Ախթալա քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	13-րդ դ.	Ախթալա կայարանի հս մասում, Դեբեդ և Ախթալա ձորերի միացման անկյունում	Հ	ավերված, ժայռոտ բլրի գագաթին
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ		քաղաքից հս-ան, մայրուղուց աջ	Հ	
	2.1			Գերեզմանոց	9-14-րդ դդ.	մատուռի շուրջ	Հ	ավերված
		2.1.1		Խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	
		2.1.2		Խաչքար	13-րդ դ.	մատուռից 30 մ հս	Հ	բլրի վրա
		2.1.3		Խաչքար	13-րդ դ.	մատուռի հվ ճակատի մոտ	Հ	
		2.1.4		Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
	2.2			Մատուռ	12-13-րդ դդ.		Հ	կիսավեր
		2.2.1		Խաչքար	13-րդ դ.	մատուռում	Հ	կտրված
		2.2.2		Խաչքար	13-րդ դ.	մատուռում	Հ	հատված
3				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	քաղաքի մեջ	Հ	պեղել է Ժակ դը Մորգանը
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	10-12-րդ դդ.	կայարանում	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-րդ դ.	քաղաքի մեջ	Տ	
6				ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	Ախթալա մտնող ճանապարհից ձախ, ճաշարանի մոտ	Հ	
7				ԽԱՉՔԱՐ «ԱՄԵՆԱՓԻԿԻՉ»	12-13-րդ դդ.	պանսիոնատ տանող ճանապարհի աջ եզրին	Հ	
8				ՄԱՏՈՒՌ		Ախթալա կայարանում	Հ	
9				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ		Ախթալա կայարանում	Հ	

10.				Մ. Աբալյանցի տուն (ամառանոց)	1898 թ.	քաղաքի մեջ	S	
-----	--	--	--	---------------------------------	---------	------------	---	--

5.4. Թուվանյան քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-15-րդ դդ.	քաղաքի ամ եզրին	Հ	
	1.1			Խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	14-րդ դ.		Հ	
2				ԽԱՉՔԱՐ	1247 թ.	քաղաքի հվ եզրին	Հ	արձանագիր
3				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Կարի գործարանից ոչ հեռու, քարայրի մուտքի մոտ	Հ	
4				ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	Կարի գործարանից 50 մ հս-ամ	Հ	
5				ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	քաղաքի մեջ	Հ	
6				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	երկաթուղու կամրջի մոտ	Հ	
7				ԽԱՉՔԱՐ	14-րդ դ.	նոր գերեզմանոցում	Հ	
8				ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	քաղաքի հվ-ամ եզրին	Հ	
9				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ	1986 թ.	քաղաքի մեջ	Հ	

5.4.1. Քոբեր կայարանի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՍՐՈՑ «ԱՎԱՆԱՔԱՐ» 14-15-րդ դդ.	Քոբեր կայարանից 5 կմ հվ			Հինագիտական գտածոները պահվում են Թումանյան քաղաքի թանգարանում
2.				ԱՍՐՈՑ «ԿՈՒԼԵԹ»		վանքից 5 կմ հվ-աե, Դեբեդի աջափնյա ժայռերի վրա		
Հ								

2.1		Խաչքար	10-12-րդ դդ.	ամրոցում	Հ
2.2		Խաչքար		ամրոցում	Հ
3.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-12-րդ դդ.	Քոբեր կայարանից 1.8 կմ աե, թունելի մոտ	Հավտոճանապարհով բաժանվել է երկու մասի
4.		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-16-րդ դդ.	Քոբեր կայարանից 2 կմ հս	Հ
4.1		Խաչքար	1361 թ.		Հպատվանդանի վրա, երկատված
4.2		Խաչքար	1492 թ.		Հիատված, ընկած է գետնին
4.3		Խաչքար	15-րդ դ.		Հբարձր պատվանդանի վրա
4.4		Խաչքար	15-րդ դ.		Հ
4.5		Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հպատվանդանի վրա
4.6		Խաչքար պարոն Դավթի	1512 թ.		Հպատվանդանի վրա, երկատված
5.		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԻԳԱՀԱՏ»	10-16-րդ դդ.	Քոբեր կայարանից 1.6 կմ հս-ամ, Քոբերի վանքից 2 կմ հս, Դեբեդի ձորալանջի վրա	Հ«Գեղատեղ» վայրում
5.1		Գերեզմանոց	10-16-րդ դդ.	կայարանից 1-1.5 կմ հս, վանքի շուրջ	Հ
	5.1.1	Թևափոր խաչ	12-13-րդ դդ.		Հիատված, ընկած է գետնին
	5.1.2	Խաչքար	9-րդ դ.	վանքից 8 մ հս-աե	Հընկած է գետնին

		5.1.3	Խաչքար	12-րդ դ.	վանքից 60 մ հս-ան	Հ	
		5.1.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	վանքից 8 մ ան, գառիթափին	Հ	ընկած է գետին
		5.1.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		5.1.6	Խաչքար	1214 թ.		Հ	արձանագիր
		5.1.7	Խաչքար	1223 թ.		Հ	քառաստիճան պատվանդանի վրա
		5.1.8	Խաչքար	1295 թ.	վանքից հվ	Հ	ընկած է գետին
		5.1.9	Խաչքար	13-րդ դ.	վանքից հս, պատի մոտ	Հ	ստորին մասը, արձանագիր
		5.1.10	Խաչքար	13-րդ դ.	վանքից 6 մ ան, թեք լանջին	Հ	
		5.1.11	Խաչքար	13-րդ դ.	վանքից 6 մ ան, թեք լանջին	Հ	
		5.1.12	Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
		5.1.13	Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
		5.1.14	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	տեղահանված
		5.1.15	Խաչքար	14-րդ դ.	մատուռի մոտ	Հ	
		5.1.16	Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	եռաստիճան պատվանդանի վրա

	5.1.17	Խաչքար	1513 թ.	Գողգոթականքից հվ	Հ
	5.1.18	Խաչքար	1521 թ.	Գողգոթականքից հս, ավերակների մեջ	Հերկատված
	5.1.19	Խաչքար	1579 թ.	Գողգոթականքի մոտ	
	5.1.20	Խաչքար Արևշատի	13-րդ դ.	Գողգոթականքից հս	Հպատվանդանից ընկած
	5.1.21	Խաչքար Խոցադեղի	1472 թ.	Գողգոթականքի գերեզմանոցում	Հ
	5.1.22	Խաչքար Սաքելի	1292 թ.	Գողգոթականքից քիչ հեռու, այգիների մեջ	Հ
	5.1.23	Խաչքար Վարդնալայի	1295 թ.	Գողգոթականքից հվ-ամ	Հ
5.2		Եկեղեցի Գողգոթականք Սբ. Աստվածածին (Սբ. Կաթողիկե)	1180-ական թթ.		Հվերանորոգվել է 1223 թ.
5.3		Խաչքար	1580 թ.	Գողգոթականք տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ
5.4		Խաչքար Գրիգորի	1223 թ.	Գողգոթականքի և Քոբայրականքի միջև	Հպատվանդանի վրա, երեք կոթողներից կենտրոնականը
5.5		Խաչքար Սարուխի	1214 թ.	Գողգոթականքի և Քոբայրականքի միջև	Հնույն պատվանդանի վրա
5.6		Խաչքար Լաշերի	1211 թթ.	Սբ. Գրիգորից ներքև	Հերկատված
5.7		Խաչքար Խոցադեղի	1511 թ.	Գողգոթականք տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ
5.8		Խաչքար Չտլի	1291 թ.	Գողգոթականքից քիչ հս-աե, գյուղատեղիի եզրին	Հ
5.9		Մատուռ	13-րդ դ.	Եկեղեցուց հս-ամ, բարձունքի վրա	Հկիսավեր

5.10		Մատուռ	13-րդ դ.	նախորդին կից	Հկիսավեր
6		ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.		ՀԿ. Շահվերդյանի այգում
7		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՔՈՐԱՅՐ (ՔՈՐԵՐ)	12-13-րդ դդ.	կայարանից հվ-ամ, Դեբեդի կիրճի բարձրադիր դարավանդների վրա	Հ
7.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	համալիրի տարածքում	Հկան վրացերեն արձանագրությամբ տապանաքարեր
7.2		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.	համալիրից 100 մ ամ	Հավերված
7.3		Եկեղեցի	12-րդ դ. վերջ	համալիրի հվ-աե եզրին	Հմիանավ մեծ սրահ, կիսավեր, կառուցել են Կյուրիկյանները, պատերը ծածկված են որմնանկարներով
	7.3.1	Գավիթ (սրահ)	12-13-րդ դդ.	կից է մեծ եկեղեցուն հս-ից, մատուռ-ավանդատանը ամ-ից	Հ
	7.3.2	Մատուռ-ավանդատուն	13-րդ դ.	կից է մեծ եկեղեցուն հս-ից	Հունի որմնանկարներ
7.4		Եկեղեցի	13-րդ դ.	պարսպի գլխավոր մուտքի դիմաց	Հթաղակապ սրահ
	7.4.1	Սրահ	13-րդ դ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Հ
7.5		Եկեղեցի Մարիամաշեն	1171 թ.	մեծ եկեղեցուց աե, ժայռի եզրին	Հկառուցել է Կյուրիկե Բ թագավորի դուստր Մարիամը
	7.5.1	Մատուռ	12-13-րդ դդ.	կից է Մարիամաշեն եկեղեցուն հվ-ից	Հզույգ մատուռներից աե-ն է
	7.5.2	Մատուռ	12-13-րդ դդ.	կից է Մարիամաշեն եկեղեցուն հվ-ից	Հզույգ մատուռներից ամ-ն է

7.6		Եկեղեցի «Զիթախանց վանք» (Զիթախավանք)	13-րդ դ.	վանքից մոտ 0.5 կմ հվ-աե, ձորալանջի հարթակի վրա	Հմիանավ դահլիճ, կրկնահարկ դամբարան-եկեղեցի
7.6.1		Գերեզմանոց	13-15-րդ դդ.	Զիթախավանքի շրջակայքում	Հ
7.6.2		Դամբարան		Եկեղեցում	Հստորգետնյա, տոհմական
7.7		Զանգակատուն-տապանատուն	13-րդ դ.	մեծ եկեղեցուց հս	Հկառուցել են Շահնշահի որդի Միխարգրծելը և կինը՝ Վանենին
7.8		Մատուռ	12-13-րդ դդ.	մեծ եկեղեցուց 10 մ ամ	Հպահպանվել են աե պատի ստորին շարքերը
7.9		Մատուռ	1295 թ.	մեծ եկեղեցուց 25 մ հս	Հ
7.10		Միաբանության շենքը	13-17-րդ դդ.	մեծ եկեղեցուց ամ, զառիթափ ժայռի տակ	Հ
7.11		Շինություն	12-13-րդ դդ.	համալիրից 20-30 մ աե, ձորում, ժայռին կից	Հավերված
7.12		Շինություն	12-13-րդ դդ.	համալիրից 30 մ աե, ձորում	Հկիսավեր
7.13		Պարիսպ	13-րդ դ.	համալիրի հս և հս-աե կողմում	Հ
7.14		Սեղանատուն	13-րդ դ.	մեծ եկեղեցու հս-ամ կողմում	Հպահպանվել են պատերը
8		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	12-17-րդ դդ.	Քոբերի վանքի մոտ, ձորի բարձրադիր քարափներում	Հքարայրներից մի քանիսը վերածվել են մատուռների և ճգնավորների կացարանների

5.5. Շամշուղ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ		քաղաքից 3 կմ հվ	Հ	

1.1		Խաչքար			Հ	
2		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	քաղաքից 5 կմ հվ-ամ	Հ	
2.1		Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.	գյուղատեղիում, «Սատանի» եկեղեցու մոտ	Հ	
2.2		Եկեղեցի «Սատանի վանք» («Շեյթան քիլիսա»)	13-րդ դ.	գյուղատեղիում	Հ	
3		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՐՉՅԱԼ»			Հ	
3.1		Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
4		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԵՐԴԱՁՈՐ»		քաղաքի եզրին	Հ	
4.1		Խաչքար	17-րդ դ.		Հ	
5		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂՈՐՈՒՂ»	10-13-րդ դդ.	քաղաքից 12 կմ ամ	Հ	
5.1		Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.	գյուղատեղիում	Հ	գերեզմանոցը գտնվում է դամբարանադաշտի տարածքում
6		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՈՒՉՔԻԼԻՍԱ»	10-15-րդ դդ.	քաղաքից 5 կմ ամ	Հ	
6.1		Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Հ	
6.2		Եկեղեցի	10-13-րդ դդ.		Հ	
6.3		Եկեղեցի «Սբ. Երրորդության» («Ուչքիլիսա»)	12-13-րդ դդ.	եկեղեցուց 300 մ աե	Հ	
7		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 5 կմ ամ	Հ	«Ուչքիլիսա» վայրում
8		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 8 կմ հվ-ամ	Հ	«Մուսիերի» վայրում

9			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 12 կմ ամ	Հ	«Ղորուղ» վայրում, միջնադարյան զերեզմանոցի տարածքում
10			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքի ամ եզրին	Հ	
11			ԵԿԵՂԵՅԻ «ՍՎԱ»	1909 թ.	քաղաքի ամ եզրին	Հ	վերանորոգ. 1970-ական թթ.
	11.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	եկեղեցուց 5 մ հվ	Հ	
12			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	Լավար սարի վրա	Հ	
13			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.	գյուղից ամ, դամբանարվրի վրա	Հ	հաստված
14			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղից ամ, դամբանարվրի վրա	Հ	հաստված
15			ԽԱՉՔԱՐ «ԳԻՆԶԴԱՐԻ ԽԱՉ»	13-14 դդ	քաղաքից հս-ամ	Հ	
16			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	քաղաքի կենտրոնում	Տ	
17			ԶԻԹՀԱՆ	19-րդ դ.		Տ	
18			ՄԱՏՈՒՌ	13-րդ դ.	քաղաքից 1 կմ հս	Հ	«Շիշթափա» վայրում
	18.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հաստված
19			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	10-11-րդ դդ.	գյուղից 13 կմ հվ-ամ, Լավար սարի գագաթին	Հ	

5.5.1. Ախթալա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ ԱԽԹԱԼԱ (ՊՂՆՁԱՀԱՆՔ, ՄԻՍԽԱՆԱ)	10-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ, հրվանդանի վրա	Հ	
	1.1			Վանական համալիր Ախթալա (Պղնձահանքի վանք, Մարիամ Աննայի վանք, Մեյրիման)	13-րդ դ.		Հ	

		1.1.1	Գերեզմանոց	13-14-րդ դդ.		Հ. Զաքարյանների տոհմական գերեզմանոցն է
		1.1.2	Եկեղեցի	13-րդ դ.	կից է Սբ. Աստվածածին եկեղեցուն հվ-ամ-ից	Հ
		1.1.3	Եկեղեցի	13-րդ դ.	Սբ. Աստվածածին եկեղեցուց հս-ամ, պարսպապատի մոտ	Հ
		1.1.4	Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	13-րդ դ. առաջին քառորդ	համալիրի կենտր. մասում	Հ կառուցել է Իվանե Զաքարյանը, ունի թրմանկարներ
		1.1.4.1	Տապանաքար Մոսէս քահանայի	10-րդ դ.	եկեղեցու հս-աե ավանդատան մեջ	Հ
		1.1.5	Մատուռ	13-րդ դ.	կից է Սբ. Աստվածածին եկեղեցուն հս-ից	Հ
		1.1.6	Միաբանության շենքը		Սբ. Աստվածածին եկեղեցու հս-աե կողմում, աե պարսպապատին կից	Հ տանիքը փլված
		1.1.7	Նախագավիթ-սրահ	13-14-րդ դդ.	կից է Սբ. Աստվածածին եկեղեցուն ամ-ից	Հ
2			ԱՄՐՈՅ -ԴԻՏԱԿԵՏ	10-13-րդ դդ.	«Թոխմախ կալա» ամրոցից 3 կմ աե	
3			ԱՄՐՈՅ «ԹՈՒՄՄԱԽ ԿԱԼԱ»	Ք. ա. 2-1 հազ., 10-13-րդ դդ.	գյուղից հվ-ամ, համանուն լեռան գագաթին, անտառում	Հ
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՐԻՏ»	9-16-րդ դդ.	գյուղի հս-աե կողմում	Հ
4.1			Գերեզմանոց	9-16 դդ		Հ
		4.1.1	Խաչքար Հակոբ երեցի	1245 թ.	եկեղեցու հվ պատի տակ	Հ
		4.2	Եկեղեցի	13-րդ դ.		Հ
		4.2.1	Խաչքար	13-րդ դ.	եկեղեցում	
		4.3	Խաչքար Մարիամ Կյուրիկյանի	1188 թ.	գյուղատեղիից ամ, խճուղու աջ կողմում, ձորալանջին	Հ պատվանդանի վրա
5			ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 8-7-րդ դդ.	Ախթալայի վանքից աե՝ «Սբ. Գևորգ» բլրի գագաթին և լանջերին	Հ
6			ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐԻ	13-րդ դ.	Ախթալա ամրոցից 1 կմ ամ	Հ
		6.1	Եկեղեցի	13-րդ դ.	գույգ եկեղեցիներից հս կողմինը	Հ թաղածածկ
		6.2	Եկեղեցի	13-րդ դ.	կից է նախորդին հվ-ից	Հ թաղածածկ, աե կեսում ունի կամարակապ մուտքով գետնահարկ
7			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԲԱՐՍԵՂ	13-րդ դ.	գյուղի աե կողմում	Հ բլրի գագաթին
8			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	1242-1250 թթ.	գյուղից 200 մ աե, բարձր բլրի վրա	Հ կառուցել է վանքի առաջնորդ Պետրեն
		8.1	Գերեզմանոց	13-20-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ
		8.2	Կառույցներ՝ օժանդակ	13-րդ դ.		Հ
9			ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.		Հ Ռ. Շալաղոյանի տնամերձում
10			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.		Հ Ժ. Մխիթարյանի տնամերձում
11			ԽԱՉՔԱՐ	13-րդ դ.		Հ Ռ. Շալաղոյանի տնամերձում

12			ՄԱՏՈՒՌ	13-րդ դ.	գյուղի կենտր. մասում	Մ. Բունաձեի բակում
12.1			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռում	
13			ՄԱՏՈՒՌ ԻՎԱՆԵԻ ԵՎ ԴԵՄԵՏԻՆԻ		Ախթալա ամրոցից մոտ 100 մ ամ	Հ
13.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
14			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ	13-րդ դ.	գյուղի կենտր. մասում, Ախթալայի վանքից 0.5 կմ հս-ան	Հ
14.1			Եկեղեցի	13-րդ դ.		Հ
14.2			Եկեղեցի	13-րդ դ.	կից է նախորդին	Հ
14.3			Մատուռ	13-րդ դ.		Հ
14.4			Սրահ	13-րդ դ.		Հ

5.5.2. Բենդիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	11-14-րդ դդ.	գյուղից 0,5 կմ հվ	Հ	
1.1				Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
1.2				Խաչքար	13-րդ դ.		Հ	
1.3				Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
1.4				Խաչքար Կալեցու	1245 թ.		Հ	հենած ավերակ մատուռի պատին
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-17-րդ դդ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 11-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	Նարգիզ Աղաբաբյանի տան մոտ
4				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	19-րդ դ.	գյուղի մեջ	Հ	
4.1				Գերեզմանոց	10-19-րդ դդ.		Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ	10-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
5.1				Եկեղեցի	10-13-րդ դդ.		Հ	հս կողմինը
5.2				Եկեղեցի	10-13-րդ դդ.		Հ	հվ կողմինը
6				ԽԱՉՔԱՐ	1645 թ.	գյուղից 7 կմ հս-ամ, ձորաբերանին	Հ	

5.6. Սպիտակ քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2 հազ.	քաղաքի հս-ան մասում, Փամբակ գետի ձախ ափին, ալրաղաց կոմբինատի դիմաց	Հ	
1.2				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2 հազ.	կոմբինատի տարածքում և շրջակայքում	Հ	
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍԱՐԴԱՐԻ ԲԼՈՒՐ» («ՍԱՐԴԱՐԻ ԿՈՆԴ»)	Ք.ա. 3-1 հազ.	քաղաքի ամ մասում	Հ	

3		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	Շահումյան փող.	S	
4		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	N 1 դպրոցի մոտ	S	
4.1		Տապանաքար	1841 թ.		S	
5		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԿԵՐ»	Ք.ա. 4-3 հազ., 15-16-րդ դդ.	քաղաքի հվ մասում	Հ	«Գյոռներ» կոչվող վայրում
5.1		Գերեզմանոց	15-16-րդ դդ.		S	
6		ԴԱՄԲԱՆԱԲԼՈՒՐ	Ք.ա. 3 հազ. 2 կես	Սպիտակ-Վանաձոր ճանապարհի ձախ եզրին	Հ	
7		ԵԿԵՂԵՅԻ	2001 թ.	քաղաքի մեջ	Հ	
8		ԿԱՍՈՒՐԶ	19-րդ դ.	քաղաքի մեջ, ավտոկայանից ոչ հեռու	S	միաթռիչք
9		ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	քաղաքային զբոսայգում	S	ճարտ.՝ Գ. Գյուլխասյան
10		ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԱԼ. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ	1966 թ.	N 1 դպրոցի բակում	S	
11		ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ Դ. ՏԵՐ- ՍԻՍՈՆՅԱՆԻ	1965 թ.	N 2 դպրոցի բակում	Հ	

5.7. Ստեփանավան քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 4-3 հազ.	քաղաքից 1 կմ ամ	Հ	
2				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Արմանիս-Կաթնաղբյուր ճանապարհին	Հ	Բրակի վրա, ավերված
2.1				Բնակատեղի «Օրան- Լոռի»	Ք. ա. 2-1 հազ.	Տաղեր և Դեղն գետերի միացման կետից ամ	Հ	«Բուգեր» վայրում
3				ԲՆԱԿԱՎԱՅՐ	10-13-րդ դդ.	քաղաքի ամ եզրին, Օրան Լոռե գետի ձախ ափին	Հ	քարանձավային, «Գալոյի բոստանի» դիմաց
4				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 1.5 կմ ամ, Աչաջուր տեղանքում	Հ	

5		ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՉԵՉՄԱՆԻՍ»	Ք. ա. 4-1 հազ.	քաղաքի ամ եզրին	Հ Բլրի գազաթին
5.1		Դամբարանադաշտ «Չեչմանիս»	Ք. ա. 13-9 դդ.	Բնակատեղիում, խճուղու շրջակայքում	Հ
6		ԲՆԱԿԵԼԻ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	10-11-րդ դդ.	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Չորագետի կիրճում	Հ
7		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-13-րդ դդ.	անտառտնտեսության տարածքում, Պրիվոլնի-Ախքյորփի ճանապարհից ձախ	Հ
7.1		Մասուն	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Հ
8		ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-17-րդ դդ.	քաղաքից ամ	Հ «Գալոյի բոստան» վայրում, Բլրի վրա, ավերված
9		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	քաղաքի ամ կողմում, Տաշիր գետի ձորում	Հ
10		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՉԱՋՈՒՐ»	5-17-րդ դդ.	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Չորագետի կիրճում	Հ
10.1		Եկեղեցի	4-5-րդ դդ.	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Աչաջուր գյուղատեղիում, Չորագետի կիրճում	Հ
10.2		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	Չորագետի ձախ ափին, Աչաջրի սկզբնամասում	Հ կիսավեր
11		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՕՐԱՆ ԼՈՌԵ»	12-17-րդ դդ.	քաղաքից ամ	Հ հրվանդանի վրա
11.1		Գերեզմանոց	15-17-րդ դդ.	Կաթնաղբյուրի ճանապարհին	Հ
11.2		Եկեղեցի «Օրան-Լորե»	12-13-րդ դդ.	քաղաքից ամ,	Հ հարթության վրա, երևում են միայն հիմնապատերը
11.3		Զանգակատուն	19 դ.	եկեղեցու մոտ	Հ
11.4		Ճանապարհ	10-20-րդ դդ.	Չորագետի ձախ ափին, կիրճում	Հ
12		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքի ամ մասում	Հ «Գալոյի բոստան» կոչվող Բլրի վրա

13		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 1 կմ ամ, Արմանիս-Կաթնաղբյուր խճուղու մոտ	Հ
14		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքից 2 կմ հվ-ամ, Ստեփանավան-Տաշիր խճուղուց աջ	Հ լճերի մոտ
15		ԵԿԵՂԵՑԻ	10-11-րդ դդ.	քաղաքի ամ մասում	Հ
15.1		Գերեզմանոց	10-19-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ
16		ԵԿԵՂԵՑԻ «ԶԻԶՄԱՆԻՍ»	5-6-րդ դդ.	քաղաքի ամ եզրին	Հ ավերված
16.1		Գերեզմանոց	17-18-րդ դդ.	քաղաքի ամ մասում, եկեղեցու շուրջը	Տ
16.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Հ
16.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ
16.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ
17		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	քաղաքի մեջ	Հ
17.1		Զանգակատուն	1903 թ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Հ
17.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու աե ճակատին	Հ
17.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու աե ճակատին	Հ
17.4		Խաչքար	1217 թ.	ագուցված է եկեղեցու աե պատին	Հ արձանագիր
17.5		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ
17.6		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու բակում	Հ
18		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	թիվ 51866 զին. մասի տարածքում	Հ ընկած է գետին
19		ԽԱՉՔԱՐ	1210 թ.	թիվ 51866 զին. մասի տարածքում	Հ ընկած է գետին
20		ԿԱՍՈՒՐԶ	1927 թ.	քաղաքից 1 կմ հս, Օլան-Լոռե գետի վրա, Աչաջուր տեղանքում	Տ

21		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻՆ	1969 թ.	քաղաքի մեջ	S	
22		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻՆ	1982 թ.	քաղաքի մեջ	S	
23		ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ	1978 թ.	կենտրոնական հրապարակում	Հ	
24		ՋԻԹՀԱՆ	19 դ.		S	
25		ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	քաղաքի ամ մասում, Ձորագետի ձախ ափին	Հ	ժայռափոր
26		ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	քաղաքի ամ մասում, Ձորագետի ձախ ափին	Հ	«Գալոյի բոստան»-ի դիմաց
27		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՆՇԱՆ	1871 թ.	քաղաքից 2 կմ ամ, Արմանիսի ճանապարհին	Հ	
27.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.7		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
27.8		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատի մեջ	Հ	հատված
28		ՋՐԱՆՑՔ	17-19-րդ դդ.	քաղաքից 3 կմ հս-աե, Ձորագետի կիրճում	S	
29		ՋՐԱՆՑՔ	19-20-րդ դդ.	քաղաքից 1 կմ աե, Ձորագետի կիրճում	S	
30		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	Ք. ա. 2-1 հազ.	քաղաքի հվ մասում, «Մայրի ձոր»-ում	Հ	

31			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ	10-11-րդ դդ.	քաղաքից հս-աե	Հ կիրճում
32			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	Ք. ա. 2-1 հազ. միջնադար-	քաղաքի ամ մասում	Հ
32.1			Մատուռ	12-13-րդ դդ.		Հ ժայռավոր
32.2			Քարայր-կացարան	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ

5.7.1. Արմանիս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Արմանիս-Ստեփանավան ճանապարհից ձախ	Հ	

5.8 Տաշիր քաղաք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 3-2 հազ.	քաղաքից 1 կմ աե	Հ	
2				ԲԵՐԴԱՔԱՂԱՔ		Տաշիր կամ Կըզկալա վայրում	Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ		Տաշիր գետի ձախ ափին, խճուղու մոտ	Հ	
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ		քաղաքից աե, ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	ավերված
5				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	քաղաքից հս-աե, Տաշիր գետակի ափին	Հ	«Գալոյի» վայրում
	5.1			Եկեղեցի «Միլիտկա»	10-12-րդ դդ.		Հ	
6				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2 հազ. 1 կես		Հ	
7				ԵԿԵՂԵՑԻ	13-14 դ դ.	Տաշիր բերդի աե կողմի ձորում, քաղաքից մոտ 1 կմ աե	Հ	ավերված
8				ԿԱՍՈՒՐՋ		Տաշիրի ձորում	Հ	ավերված
9				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1961 թ.	քաղաքի մեջ	Տ	
10				ԶՐԱՂԱՑ		Տաշիր գետի ձորում	Հ	
11				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ		Տաշիր գետի ձորում	Հ	
12				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ		Ձորագետի ձորում	Հ	ամրացված

5.9 Ագարակ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1			ԱՂԲՅՈՒՐ	1950 թ.	գյուղի կենտրոնում	S	
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	
	2.1		Մատուռ	12-13-րդ դդ.		Հ	
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17-րդ դդ.	գյուղի հս-աե եզրին, բլրալանջին	Հ	
	3.1		Խաչքար	8-9-րդ դդ.		Հ	
	3.2		Խաչքար	1268 թ.		Հ	
	3.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.4		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.5		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.6		Խաչքար	13 դ.		Հ	
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳՈՄԵՐ»	18-19-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս-աե, Սպիտակ ջուր գետակի ափին	Հ	
	4.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.		Հ	
		4.1.1	Խաչքար	12-13 դ.		Հ	
		4.1.2	Խաչքար	12-13 դ.		Հ	
		4.1.3	Խաչքար	12-13 դ.		Հ	
		4.1.4	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		4.1.5	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		4.1.6	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	4.2		Մատուռ	12-13-րդ դդ.		Հ	
5			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՐՄՆԱԹԱՂ»	10-13-րդ դդ.	գյուղի 500 մ ամ	Հ	ավերված
	5.1		Գերեզմանոց	13-18-րդ դդ.		Հ	
		5.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
6			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Լոռի-Բերդ-Ագարակ ճանապարհի ձախ կողմում, Կենտագեղից 500մ հեռու	Հ	
7			ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	գյուղում	S	կանգուն
	7.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
8			ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	5-6-րդ դդ.		Հ	կանգուն
9			ԵԿԵՂԵՅԻ «ՃԳՆԱՎՈՐ»	12-13-րդ դդ.	գյուղից աե, ջրամբարից քիչ վեր, ժայռի մեջ		որպես ծածկ ծառայում է բնական ժայռը
10			ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ. ՍԻՈՆ (ԿԵՆԴԱԳԵՂ)	1202 թ.	գյուղի հվ	Հ	ձորի մեջ, կիսավեր
	10.1		Խաչքար	1202 թ.	եկեղեցու մեջ, բեմի վրա	Հ	արձանագիր
11			ԿԱՍՈՒՐՋ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հս-աե, Ձորագետի վրա	Հ	վերականգ. 19 դ.

12		ԿԱՍՈՒՐԶ	1893 թ.	Ագարակի ձորում, Չորագետի վրա	Տարձանագիր
13		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Ագարակ-Յաղդան ճանապարհի վրա	Հ
14		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1983 թ.	գյուղի մեջ	Տ
15		ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1949 թ.	դպրոցի հանրակացարանի դիմաց	Տ
16		ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հվ-աե, գյուղամիջի եկեղեցուց 50 մ հվ-աե	ՀՎ. Չաքարյանի բակում, պահպանվել են հիմքերը
16.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ
16.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի հս պատին	Հհատված
16.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի հս պատին	Հհատված
16.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի հս պատին հենած	Հհատված
17		ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հս-աե մասում	ՀՍ. Չատինյանի տնամերձ հողամասում
18		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ»	12-13-րդ դդ.	գյուղից հվ-աե, Չորագետի եզրին	Հ

5.11. Աթան գյուղ

12	3	45	6	7	89
1		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԱՀՆԱՐԵԿ» («ՇԱՀՆԱՐԵԿ»)	13-14-րդ դդ.	գյուղից 13 կմ հվ-աե	Հ
	1.1	Գերեզմանոց	13-15-րդ դդ.		Հ
	1.1.1	Խաչքար	13 դ.		Հ
	1.1.2	Խաչքար	14 դ.		Հ
	1.1.3	Խաչքար	16 դ.		Հ
	1.2	Եկեղեցի	13-14-րդ դդ.	գյուղատեղից մոտ 200 մ հվ, բլրալանջի վրա	Հավերժ, վերակառուցվել է 17 դ.
	1.2.1	Թևալիք խաչ	13 դ.		Հ
2		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի ամ մասում	Հ
3		ՄԱՏՈՒՌ	13 դ.	գյուղի մեջ	Հ
4		ՄԱՏՈՒՌ	13 դ.	գյուղից 3 կմ հս	Հ
4.1		Խաչքար Վարդանի	1210 թ.	մատուռի մեջ	Հ
5		ՄԱՏՈՒՌ	15 դ.	գյուղի հվ եզրին	Հ
6		ՄԱՏՈՒՌ	17 դ.	գյուղից 100 մ հս-ամ	Հ
61		Գերեզմանոց	13-15-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ
	6.1.1	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հ
	6.1.2	Խաչքար	13 դ.		Տհատված
	6.1.3	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Տհատված
6.2		Խաչքար	13 դ.	մատուռում	Տբեկորներ

7		ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1961 թ.	գյուղի հս-ան եզրին	S	
8		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1955 թ.	գյուղի ան եզրին	S	

5.12. Ահնիձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	8	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ	Հ	
	1.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	11-14-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
	2.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
	2.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.4			Մատուռ	13-14-րդ դդ.		Հ	
	2.4.1			Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	հատված
	2.4.2			Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԺԱՄԻ ԳԱՂՈՒԿ»	10-16-րդ դդ.	գյուղից 2-3 կմ հվ-ան	Հ	
	3.1			Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Հ	ավերված
	3.1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	
	3.1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի ամ եզրին	Հ	
	3.1.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-ամ եզրին	Հ	հատված
	3.2			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	ավերված
4				ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	գյուղի ան եզրին	Հ	
5				ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	գյուղի ան եզրին	S	հատված
6				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի կենտրոնում	S	
7				ՄԱՏՈՒՌ		գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	վերակառուցված
	7.1			Գերեզմանոց		մատուռի մոտ	Հ	
	7.1.1			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	հենած է մատուռի ան պատին	Հ	
	7.1.2			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռից հվ	Հ	
	7.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ	հատված
	7.3			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	հատված

7.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
-----	--	--------	--------------	--	---	--

5.13. Ամրակից գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-18-րդ դդ.	գյուղի հս եզրին	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՄՐԱԿԻՅ»	միջնադար	Ստեփանավանից աե, Ստեփանավան-Քոլագերան խճուղու մոտ, Ձորագետի աջ ափին	Հ	ավերված
	2.1			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
	2.2			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
3				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 220 մ հեռու, ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
4				ԵԿԵՂԵՅԻ	1910-1914 թթ.	գյուղից մեջ, դպրոցի մոտ	Հ	ռուսական
	4.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	4.2			Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու ամ պատին	Հ	հատված
5				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղում	Հ	հատված, Կիրակոսյան Արտյուշայի բակում
6				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղում	Հ	հատված, Բաղդասարյան Անուշի բակում
7				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղում	Հ	հատված, Բաղդասարյան Անուշի բակում
8				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղում	Հ	հատված, Բաղդասարյան Անուշի բակում
9				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղում	Հ	հատված, Խավթարյան Վոլոդյայի բակում
10				ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	գյուղում	Հ	հատված, Սարուխանյան Սիրեկանի բակում
11				ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	գյուղում	Հ	հատված, Ներկարարյան Արտյուշի բակում
12				ԽԱՉՔԱՐ	15 դ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ	հատված
13				ԿԱՍՈՒՐՁ	9-13-րդ դդ.	Ձորագետի վրա	Հ	ավերված
14				ԿԱՍՈՒՐՁ	11 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
15				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970-ական թթ.	գյուղի մեջ	Տ	

5.14. Այգեհատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1			ԲԵՐԴՇԵՆ	Ք. ա. 4-3 հազ.		Հ	
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	7-13-րդ դդ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	
	2.1		Եկեղեցի	12 դ.		Հ	
	2.2		Մատուռ Սբ. Կիրակի	13 դ.		Հ	
	2.2.1		Խաչքար	12 դ.		Հ	
	2.2.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.2.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.2.4		Կոթող	7 դ.		Հ	քառակող
3			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար		Հ	
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար		Հ	
5			ԵԿԵՂԵՅԻ	միջնադար		Հ	
6			ԹԵՎԱՎՈՐ ԽԱՉ «ԲԵՄ»	12 դ.	գյուղից հվ-աե	Հ	
7			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հվ	Հ	
8			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հվ	Հ	
9			ՄԱՏՈՒՌ	12 դ.	գյուղից աե	Հ	
10			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ-ՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար		Հ	

5.15. Անտառամուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԽՈՒՇՈՒՐԻ ԹԱԼԱ»	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղից 3 կմ ամ, Արգաքան գյուղատեղիից 0,5 կմ հս, բարձունքի վրա	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, «Չայիրներ» հանդամասի «Հլկուտ» հատվածում, Անտառամուտ գետակի աջ ափին	Հ	
	2.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
	2.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
3				ՄԱՏՈՒՌ «ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ»	միջնադար	գյուղի աե եզրին, Վահագնի տանող ճանապարհի եզրին, Անտառամուտ գետակի աջափնյա բլրակի վրա	Հ	ավերված
				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ»	միջնադար	գյուղի աե եզրին, Անտառամուտ գետակի աջափնյա բլրակին	Հ	ավերված
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԱՐԶԱՔԱՆ	միջնադար	գյուղից 3 կմ ամ, Անտառամուտ գետակի աջ ափին, այգիների մեջ	Հ	
	4.1			Գերեզմանոց	միջնադար	գետակի ձախ ափին	Հ	
5				ԴԱՄԲԱՐԱՆՆԵՐ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	
6				ԵԿԵՂԵՅԻ	18-19-րդ դդ.	գյուղի հս եզրին, գործող գերեզմանոցի մուտքի մոտ	Հ	
	6.1			Գերեզմանոց	14-20-րդ դդ.		Հ	
	6.2			Խաչքար	14-15-րդ դդ.	Եկեղեցու խորանում	Հ	
	6.3			Խաչքար	18 դ.	Եկեղեցու խորանում	Հ	
7				ՀՈՒՇԱՐՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
8				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԿԻՐԱԿԻ («ԶՈՐԱՎՈՐ ԾԱՌ»)	18-19-րդ դդ. 13 դ.	գյուղից 300 մ հվ, «Չայիրներ» հանդամասի աե եզրին, ջրամբարի մոտ	Հ	պահպանվել են պատերի հիմնամասերը

8.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Հ	սպատվանդանի վրա, երեք խաչքարերից ձախակողմյանը
8.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Հ	սպատվանդանի վրա, երեք խաչքարերից կենտրոնինը
8.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Հ	սպատվանդանի վրա, երեք խաչքարերից աջակողմյանը

5.17. Արդվի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	7-13-րդ դդ.	գյուղից 300 մ հս-ան	Հ	
	1.1			Խաչքար	10 դ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	12 դ.		Հ	
	1.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ		7-13-րդ դդ.	գյուղի հվ-ան եզրին, գյուղ մտնող ճանապարհից ներքև	Հ
	2.1			Եկեղեցի	վաղմիջնադար	կոթողի մոտ	Հ	միանավ դահլիճ, սլահպանվել են հիմքերը
		2.1.1		Խաչքար	9-10-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
	2.2			Եկեղեցի Կարմիր վանք	10-11-րդ դդ.	ճանապարհի մոտ	Հ	
	2.3			Խաչքար	15 դ.		Հ	
	2.4			Խաչքար «Բեմեր»	13 դ.		Հ	
	2.5			Կոթող	7 դ.	եկեղեցու մոտ	Հ	քառակող
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԱՐԴՎԻ	7-13-րդ դդ.	գյուղի հվ կողմում	Հ	տարածքը վերածվել է մշակովի հողերի
	3.1			Եկեղեցի Սբ. Կիրակի	10-13-րդ դդ.	գյուղատեղիում	Հ	ավերված
4				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2 –1 հազ.	գյուղից հս-ան, բլրալանջին	Հ	
5				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-ան, դաշտի մեջ	Հ	սպատվանդանի վրա
6				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-ան, դաշտի մեջ	Հ	ընկած է գետին
7				ԶԻԹՀԱՆ	18 դ.	գյուղի հս-ան եզրին	Հ	
8				ԶԻԹՀԱՆ	18-19-րդ դդ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	սլահպանվել է քարը
9				ԶԻԹՀԱՆ	18-19-րդ դդ.	գյուղի ան կողմում, բլրի ստորոտում	Հ	
10				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ (ՍՐԲԱՆԵՍ, ՀՈՎՀԱՆ ՕԶՆԵՑՈՒ ՎԱՆՔ)	8-19-րդ դդ., վերակառ. 17 դ., 1902 թ.	գյուղից 1 կմ հս, լեռան լանջին	Հ	Լորիս-Մելիքյանների և Մելիք-Քալանթարյանների տոհմական գերեզմանոցը
	10.1			Աղբյուր «Օձի պորտ»		համալիրից 100 մ հս-ամ	Հ	ըստ ավանդության ունի հիվանդություններ բուժելու հատկություն

10.2		Գերեզմանոց	7-19-րդ դդ.	Եկեղեցու շուրջը	Հ	
	10.2.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	զանգակատան հս կողմում	Հ	երկատված
	10.2.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	
	10.2.3	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	զանգակատան հս պատին կից	Հ	
	10.2.4	Խաչքար	1685 թ.	զանգակատան ամ կողմում	Հ	պատվանդանի վրա
	10.2.5	Կոթող	17 դ.	զանգակատան հվ-աե անկյունում	Հ	քառակող
	10.2.6	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	Եկեղեցուց հս	Հ	օրորոցաձև
	10.2.7	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	կենցաղային քանդակներով
	10.2.8	Տապանաքար	1558 թ.	գերեզմանոցում	Հ	
10.3		Գերեզմանոց	12-17 դ.	վանքից 40 մ ամ, շրջապարսպից դուրս, բլրի վրա	Հ	տարածքի աե կողմում Քալան-թարյան տոհմի շատավիղների տապանաքարերն են
	10.3.1	Խաչքար	12 դ.		Հ	եռատված, արձանագիր, ընկած է գետնին
	10.3.2	Խաչքար	15 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.3	Խաչքար	15 դ.		Հ	արձանագիր
	10.3.4	Խաչքար Հովհանի	15 դ.		Հ	
	10.3.5	Խաչքար Մաթևոսի	15 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.6	Խաչքար պարոն Խաճի	1451 թ.		Հ	եռատիճան պատվանդանի վրա
	10.3.7	Խաչքար պարոն Վազի	1491 թ.		Հ	
	10.3.8	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	վերին աջ անկյունը կոտրված
	10.3.9	Խաչքար տեր Մարտիրոսի	15-16-րդ դդ.		Հ	
	10.3.10	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.11	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	արձանագիր
	10.3.12	Խաչքար	1512 թ.		Հ	
	10.3.13	Խաչքար	1512 թ.		Հ	
	10.3.14	Խաչքար Շահում խաթունի	1512 թ.		Հ	
	10.3.15	Խաչքար պարոն Խաթունջանի	1513 թ.		Հ	
	10.3.16	Խաչքար տեր Շմավոնի	1517 թ.		Հ	
	10.3.17	Խաչքար պարոն Ամիրջանի	1518 թ.		Հ	
	10.3.18	Խաչքար պարոն Սմբատի	1518 թ.		Հ	
	10.3.19	Խաչքար	1541 թ.		Հ	քարաբեկորի վրա, արձանագիր
	10.3.20	Խաչքար պարոն Մարկոսի	1541 թ.		Հ	
	10.3.21	Խաչքար Դավիթ Եպիսկոպոսի	1542 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.22	Խաչքար	1551 թ.		Հ	արձանագիր, երկատված
	10.3.23	Խաչքար Ավագի	1551 թ.		Հ	
	10.3.24	Խաչքար Պրիսլավի	1551 թ.		Հ	պատվանդանի վրա, արձանագիր
	10.3.25	Խաչքար	1565 թ.		Հ	տեղահանված
	10.3.26	Խաչքար	1565 թ.		Հ	

	10.3.27	Խաչքար	1572 թ.		Հ	
	10.3.28	Խաչքար	1576 թ.		Հ	արձանագիր
	10.3.29	Խաչքար պարոն Դավթի	1581 թ.		Հ	արձանագիր
	10.3.30	Խաչքար պարոն Շավկայի	1581 թ.		Հ	
	10.3.31	Խաչքար պարոն Խաթունի	1582 թ.		Հ	
	10.3.32	Խաչքար պարոն Մելիքի	1582 թ.		Հ	արձանագիր
	10.3.33	Խաչքար	16 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.34	Խաչքար	16 դ.		Հ	
	10.3.35	Խաչքար	16 դ.		Հ	արձանագիր
	10.3.36	Խաչքար	16 դ.		Հ	տեղահանված
	10.3.37	Խաչքար պարոն Խաչատուրի	16 դ.		Հ	ընկած է գետնին
	10.3.38	Խաչքար Կիրակոսի	16 դ.		Հ	
	10.3.39	Խաչքար պարոն Մանթաշի	16 դ.		Հ	
	10.3.40	Խաչքար պարոն Մոսիսի	16 դ.		Հ	
	10.3.41	Խաչքար պարոն Սուրբանի	16 դ.		Հ	արձանագիր, պատվանդանի վրա
	10.3.42	Խաչքար պարոն Եղսաբեթի	1600 թ.		Հ	
	10.3.43	Խաչքար	1625 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.3.44	Խաչքար	1625 թ.		Հ	
	10.3.45	Խաչքար	16-17-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
10.4		Եկեղեցի	17 դ.	կից է խախտողին հի- լից	Հ	միանալ մեծ սրահ, նորոգել է Մ. Քալանթարյանցը 1902 թ.
	10.4.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է խորանի հիլ կողմում	Հ	
	10.4.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հիլ-աե անկյունում	Հ	
	10.4.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է խորանի հս կողմում	Հ	
	10.4.4	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու ամ շքամուտքի վերևում	Հ	հատված
	10.4.5	Խաչքար Վահրամի	13-14-րդ դդ.	ազուցված է խորանի աե պատին	Հ	
10.5		Եկեղեցի Սբ. Հովհաննես	718-729 թթ., վերակառ. 17 դ.		Հ	կառուցել է Հովհաննես Գ Օձնեցի կաթողիկոսը, միանալ փոքր սրահ է
	10.5.1	Դամբարան Հովհաննես Գ Օձնեցու	8 դ.	եկեղեցու խորանի առջև	Հ	
10.6		Զանգակատուն	17 դ.	հիլ եկեղեցու հիլ կողմում՝ առանձին կանգնած	Հ	գմբեթավոր, նորոգել է Մ. Քալանթարյանցը 1902 թ.
	10.6.1	Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է զանգակատան հիլ պատին	Հ	

	10.6.2	Խաչքար	12 դ.	ագուցված է զանգակատան հս պատին	Հ	
	10.6.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան հվ պատին	Հ	
	10.6.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան հվ պատին	Հ	
	10.6.5	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան հս պատին	Հ	
	10.6.6	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան աե պատին	Հ	
	10.6.7	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան աե պատին	Հ	
	10.6.8	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան աե պատին	Հ	
	10.6.9	Խաչքար Խոցադեղի	1344 թ.	ագուցված է զանգակատան պատի մեջ	Հ	
	10.6.10	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան աե պատին	Հ	գլխիվայր դիրքով
	10.6.11	Խաչքար	15 դ.	ագուցված է զանգակատան աե պատին	Հ	
	10.6.12	Խաչքար Պողոս Եպիսկոպոսի	1685 թ.	զանգակատան աե պատի տակ	Հ	
	10.6.13	Կոթող	5-7-րդ դդ.	զանգակատան մոտ	Հ	քառակող
	10.6.14	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	ագուցված է զանգակատան տանիքի հս-աե անկյունում	Հ	
10.7		Միաբանության շենքը	17 դ		Հ	պահպանվել են մնացորդները
10.8		Շրջապարիսպ	17 դ.		Հ	
	10.8.1	Խաչքար	13 դ.	պարսպի մուտքի ձախ կողմում	Հ	
10.9		Պորտաքար		«Օձի պորտ» աղբյուրի մոտ	Հ	չբեր կանանց հրաշագործ իշխություն պարզևող քար
10.10		Սրահ	17 դ.	կից է փոքր եկեղեցուն ամ- ից	Հ	
10.11		Սրբատեղի «Օխտը մոնթի»		համալիրի ստորին մասում, «Օձի պորտ» աղբյուրի մոտ	Հ	ըստավանդության այստեղ օձի խայթից մահացել են Հովհաննես Գ օձնեցու 7 աշակերտները

5.18. Արձնի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԵԿԵՂԵՅԻ	10-13-րդ դդ.	գյուղի կենտրոնում		ավերված
	1.1			Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում		

5.20. Արեածագ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՇՏԱՐԱԿ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ մասում, Ձորագետի ձախ ափին, բարձր լեռան վրա	Հ	պահպանվել են իրմքերը
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20-րդ դդ.	գյուղի աե մասում	Հ	
	2.1			Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	2.2			Խաչքար	15 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	2.3			Մատուռ Սբ. Սարգիս	958 թ.		Հ	ավերված
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 11-10 դդ, 8-6-րդ դդ.	գյուղի տարածքում	Հ	
4				ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	գյուղի հվ մասում, ձոր տանող ճանապարհի եզրին	Հ	պատվանդանի վրա
5				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի գերեզմանոցից 200 մ ամ	Հ	մասնատված, վերին բեկորը պատվանդանի վրա
6				ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ	
7				ՄՍՏՈՒՌ «ԶՈՐԻ»	12 դ.	գյուղից 2-3 կմ հվ-աե, ձորում	Հ	բեմին դրված է արձանագիր քար (13 դ.)
	7.1			Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ	
		7.1.1		Թևավոր խաչ	12 դ.		Հ	
		7.1.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
		7.1.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
		7.1.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
		7.1.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		7.1.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
		7.1.7		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	7.2			Խաչքար	12 դ.	մատուռի բեմում	Հ	հատված
	7.3			Խաչքար	13 դ.	մատուռի բեմում	Հ	հատված
	7.4			Խաչքար	13 դ.	մատուռի բեմում	Հ	հատված
	7.5			Խաչքար	13 դ.	ազուցված է մատուռի աե պատին	Հ	
8				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ	S	
9				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի սկզբնամասում	S	

5.21. Արեաշող գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1		ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի ամ մասում, «Ճշմարտանց ձոր»-ում	Հ
1.1		Բնակատեղի	Ք.ա. 1 հազ.		Հ
1.2		Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 1 հազ. սկիզբ		Հ
2		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ մասում	Տ
3		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի շրջակայքում	Հ
4		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի շրջակայքում	Հ
5		ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Տ
6		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ	Տ

5.22. Աքորի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ, դպրոցի բակում	Հ	
	1.1			Խաչքար	11 դ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13 դ.	գյուղից 0.5 կմ հվ	Հ	
	2.1			Հուշարձան՝ երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1968 թ.		Հ	ճարտ՝ Ռ. Հակոբյան
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԳԵՂՑԻ»	5-7-րդ դդ.	գյուղից աե	Հ	
	3.1			Գերեզմանոց		եկեղեցու մոտ	Հ	
		3.1.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	
		3.1.2		Խաչքար	1262 թ.		Հ	
		3.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		3.1.4		Խաչքար	1303 թ.		Հ	
	3.2			Եկեղեցի	10-12-րդ դդ.		Հ	ավերված
		3.2.1		Խաչքար Ալեքսիոս քահանայի	1271 թ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
		3.2.2		Խաչքար Սարգսի	1271 թ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
		3.2.3		Խաչքար Դավթի	13 դ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԳԵՐ» («ԲԳԱՎՈՐ»)		գյուղից 3 կմ հս-ամ, Լավար սարի փեշին	Հ	
	4.1			Գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.		Հ	
	4.2			Եկեղեցի		12-13-րդ դդ.	Հ	
	4.3			Եկեղեցի «Բգավոր»	13 դ.		Հ	եռանավ դահլիճ, կիսավեր
5				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՐՔ»	12-20-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-ամ	Հ	
	5.1			Գերեզմանոց	10-12-րդ դդ.		Հ	
		5.1.1		Խաչքար	1263 թ.		Հ	
		5.1.2		Խաչքար	1271 թ.		Հ	
		5.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		5.1.4		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		5.1.5		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		5.1.6		Խաչքար	15 դ.		Հ	
	5.2			Գերեզմանոց	12-20-րդ դդ.	գյուղից 1,5 կմ ամ	Հ	
		5.2.1		Խաչքար Մբ. Սարգիս	1233 թ.		Հ	
		5.2.2		Խաչքար, կերտող՝ Խաչիկ վարդապետ	13 դ.		Հ	
6				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, «Բգավոր» եկեղեցու շրջակայքում		
7				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ		գյուղի մեջ	Հ	

7.1		Գերեզմանոց	10-20-րդ դդ.		
	7.1.1	Խաչքար	13 դ.		Հ
	7.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ
	7.1.3	Տապանաքար Անթառանի	1735 թ.	եկեղեցու մոտ	Տ
7.2		Եկեղեցի	13 դ.		Հ միանավ սրահ
	7.2.1	Խաչքար Ջանազիզի	14 դ.	ագուցված է եկեղեցու պատին	Հ
	7.2.2	Խաչքար Վարդանի	1608 թ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ
	7.3	Եկեղեցի	19 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ
8		ԽԱՉՔԱՐ ԴԱՎԹԻ, ԿԵՐՏՈՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍՊԱՆԴԱՐ	1233 թ.	գյուղից աե, «Լազի ձոր» վայրում	Հ
9		ԽԱՉՔԱՐ ԱՂԵԿԱՃՈՐԳԻ	1262 թ.	գյուղի աե մասում, աղբյուրի մոտ	Հ Մ. Գալստյանի բակում
10		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի հվ եզրին	Հ
11		ԽԱՉՔԱՐ	14 դ.	գյուղի հվ եզրին	Հ
12		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ		գյուղից 1 կմ հս-աե	Հ
13		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	12-17-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-աե	Հ

5.23. Բազում գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՏԵՂ»	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղի աե եզրին, Բազումթառ գետակի ձախ վտակի ձախ ափին	Հ	բլրի վրա
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	եկեղեցու մոտ, Գյոզալդարա տանող ճամփի աջ կողմում	Հ	հողի կտրվածքում դիտվում են խեցեղենի բեկորներ, մոխրաշերտ
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-19-րդ դդ.	գյուղի կենտրոնում, Վանաձոր-Ստեփանավան ճանապարհի աջ կողմում	Տ	
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին, «Բերդաստեղ» ամրոցից հս	Տ	
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ մասում	Տ	
6				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղամիջում, Բազումթառ գետակի ձախ ափին	Հ	ավերված
7				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ, Գյոզալդարա տանող ճանապարհի աջ եզրին	Տ	
	7.1			Խաչքար	13-15-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Տ	միջնամաս
	7.2			Տապանաքար	13-15-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Տ	
	7.3			Տապանաքար	18-19-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Տ	
	7.4			Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Տ	
8				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի կենտրոնում, ուշ միջնադարյան գերեզմանոցի մոտ	Տ	

9			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967 թ.	գյուղի կենտրոնում	S	
10			ԶԻԹՀԱՆ	19 դ.	գյուղի կենտրոնում, Բազումթառ գետի աջ ափին	S	տնամերձ այգում, թաղված է իողի մեջ

5.24. Բլազողարնոյէ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 3-2 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ	Հ	
	1.1			Բնակատեղի	Ք. ա. 3-2 հազ.		Հ	
	1.2			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	

5.25. Բովաձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 3-1 հազ.	գյուղից 300-400 մ ամ	Հ	

5.27. Գարգառ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 3-2 հազ.	գյուղի հս եզրին	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ ամ, Երևան-Ստեփանավան մայրուղուց աջ	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	1907 թ.	գյուղի հս կողմում	S	ավերված
	3.1			Գերեզմանոց	16-19-րդ դդ.	եկեղեցու հս կողմում	S	
		3.1.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու հս կողմում	S	
		3.1.2		Խաչքար	1854 թ.	եկեղեցու հվ կողմում	S	
4				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	գյուղից հվ-ամ	S	
5				ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հվ մասում	Հ	վերականգ. 1846 թ.
	5.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի աե պատի մեջ	Հ	հատված
	5.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի մեջ	Հ	
	5.3			Խաչքարի	12-13-րդ դդ.	մատուռի ամ պատի տակ	Հ	հատված
	5.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռից 25 մ աե	Հ	
6				ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ «ԱԼ. ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԱԼ. ԳՐԻԲՈՅԵՂՈՎԻ ԴԻԱԿԱՌՔԻՆ»	1930-ական թթ.	գյուղից 1.5 կմ հվ, Գարգառ-Վանաձոր ճանապարհին	S	ճարտ.՝ Մ. Մազմանյան, քանդ.՝ Ա. Սարգսյան

5.28. Գեղասար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՎԱՅՐ (ՎԻՄԱՓՈՐ)	12-17-րդ դդ.	Սպիտակ-Գյումրի խճուղու 10-րդ կմ-ի վրա, Փամբակ գետի ձախ ափին	Հ	
1.1				Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	Բնակավայրի կենտրոնում	Հ	վիմափոր
1.2				Տապանատուն	12-13-րդ դդ.		Հ	
1.3				Քարավանատուն	12-13-րդ դդ.	Բնակավայրի առ ծայրամասում	Հ	վիմափոր
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 3 հազ.	գյուղի դիմաց, խճուղու աջ կողմում, «Սողեր» վայրում	Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հվ-առ եզրին	Տ	
4				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2 -1 հազ. սահման.	գյուղից ամ	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	գյուղի մեջ	Տ	
5.1				Գերեզմանոց	19 դ.		Տ	
6				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ		գյուղից 2 կմ հվ	Հ	կիսավեր

5.29. Գյուլագարակ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-15-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-19-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս-առ	Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	15-20-րդ դդ.	գյուղի հս կողմում, Ստեփանավան տանող ճանապարհի ձախ եզրին		
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Տ	
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	11-14-րդ դդ.	գյուղի առ եզրին	Հ	
5.1				Կոթող	11-14-րդ դդ.	գյուղի առ եզրին	Հ	
6				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏՈՐՄԱԿԱԴՈՒՌ»	6 դ.	գյուղից 2 կմ հվ, Բարձրավանդակի հս մասում	Հ	անտառածածկ հարթության վրա
6.1				Գերեզմանոց	6-17-րդ դդ.	եկեղեցուց առ	Հ	բլրալանջին
6.2				Եկեղեցի «Տորակ»	5-6-րդ դդ.	գյուղատեղիում	Հ	ավերված, միանավ սրահ, շրջափակված է եղել պարսպով
7				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 1 հազ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
8				ԵԿԵՂԵՑԻ	7 դ.	գյուղի հվ-ամ կողմում	Հ	
9				ԵԿԵՂԵՑԻ	1874 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
9.1				Գերեզմանոց	17-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
9.2				Զանգակատուն	1817-20 թթ.	եկեղեցուն կից	Հ	
10				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	4-5-րդ դդ.	գյուղի ամ կողմում	Հ	
10.1				Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	

10.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
11		ԽԱՉՔԱՐ ԱՐՑԱԽՅԱՆ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾ ՆԳ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻՆ	2002 թ.	ՆԳ բաժանմունքի շենքի մոտ	Հ	
12		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
13		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ («ԺԱՄԻ ԱՂԲՅՈՒՐ»)	1949 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
14		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐՑԱ-ԽՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻՆ	1990-ական թթ.	գյուղի մեջ	Հ	
15		ԶԻԹՀԱՆ	19 դ.		Տ	
		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	4-5-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ ամ	Հ	
15.1		Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.		Հ	
	15.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	

5.30. Գոգարան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՍԱՆԳՅԱՆ» (ԳՈԳԱՐԱՆԻ ԱՄՐՈՑ)	Ք.ա. 2 -1 հազ. սահմ., միջնադար	գյուղից հս-ամ	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	ուշ միջնադար	գյուղից հս-ամ	Հ	«Բաբախանլու» վայրում
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ. սահմ.	գյուղից հվ-ամ	Հ	
4				ԵԿԵՂԵՅԻ	18-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
4.1				Գերեզմանոց	18-20-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Տ	
4.2				Զանգակատուն	19 դ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Տ	
5				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՇՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղ մտնող ճանապարհի եզրին	Տ	
6				ՄԱՏՈՒՌ «ԹՈՒԽ ՄԱՆՈՒԿ»	19 դ.	գյուղից հվ	Տ	
6.1				Գերեզմանոց	19 դ.		Տ	
7				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար	«Սանգյառ» ամրոցի տակ, տուֆե ժայռերի մեջ	Հ	

5.31. Գուգարք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲԵՐԴՇԵՆ «ԲԱՂԱԼԻ ԲԱԳԵՐ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե կողմում	Հ	երևում են պարսպապատերի հետքերը
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Տ	
2.1				Տապանաքար	18 դ.		Տ	հարթ, 2 մարդու պատկերով
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄԵԾ ԲԱԳԵՐ»	13-17-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-աե	Հ	ավերված

3.1		Գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		Հավերժացված
	3.1.1	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հտեղահանված, վերնամասը կոտրված
	3.1.2	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հվերնամաս
	3.1.3	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հերկատված
	3.1.4	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցում	Հվերնամաս
	3.1.5	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Հհատված
	3.1.6	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Տշրջված
	3.1.7	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Տհատված
	3.1.8	Խաչքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Տ
	3.1.9	Տապանաքար	16-17-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Տ
4		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հս-աե եզրին, գոմերի մոտ	Տժայռախաչ
5		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի հս-ամ կողմում, Վանձոր տանող ճանապարհից ձախ	Տ
6		ՄԱՏՈՒՌ ՄԲ. ՄԱՐԳԻՍ	19-20-րդ դդ.	գյուղից 100 մ հս, բլրագագաթին	Հկանգուն, քանդված է միայն բեմը
	6.1	Խաչքար	11-13-րդ դդ.	մատուռի մեջ	Տվերին մասը կոտրված, թիկունքն արձանագիր
	6.2	Մատաղանրան	19-20-րդ դդ.	մատուռից աե	Տ

5.33 Ղարապատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար-20 դ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	գերեզմանոցի հս-աե եզրին առկա են խաչքարերի պատվանդաններ
	1.1			Տապանաքար	17-18-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս-աե մասում	Տ	հարթ, մարդու պատկերով
	1.2			Տապանաքար	17-18-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս-աե մասում	Տ	հարթ, մարդու պատկերով
	1.3			Տապանաքար	17-18-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-աե մասում	Տ	հարթ, մարդու պատկերով
2				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ, բլրի վրա	Տ	

5.34 Ղերեղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ, Ալերեքս գետակի աջ ափին	Հ	բլրակի վրա
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, վերին աջ անկյունը կոտրված

1.2		Խաչքար	1221 թ.		Հ	թեք պատվանդանի վրա, մասնատված (3 կտոր)
1.3		Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
2		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս-աե մասում, դպրոցի մոտ	Տ	
3		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԹԱՔՈՒՆ ԲԱԳԵՐ»	միջնադար	գյուղի աե կողմում	Հ	
4		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ԳՅՈՒՂ»	միջնադար	գյուղի աե կողմում	Հ	
4.1		Գերեզմանոց	միջնադար	գյուղից 1 կմ աե, անտառ տանող դաշտամիջյան ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	ավերված, անտառապատ բլրի վրա
	4.1.1	Թևավոր խաչ	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի ամ մասում, եկեղեցուց հվ	Հ	
4.2		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	գյուղատեղիի հս-ամ եզրին, բլրի գագաթին	Հ	ավերված
	4.2.1	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցում, հս պատի մոտ	Հ	մասնատված, ընկած է գետնին
	4.2.2	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցում, հս պատի մոտ	Հ	երկատված, ընկած է գետնին
	4.2.3	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցում, հս պատի մոտ	Հ	հատված
	4.2.4	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցում, հս պատի մոտ	Հ	հատված
	4.2.5	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
5		ԽԱՉՔԱՐ	16 դ.	գյուղի մեջ, կամրջի մոտ	Հ	
6		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

5.35. Դսեղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՅ	Ք. ա. 2-1 հազ., միջնադար	Դեբեդ գետի աջ ափին, գյուղից ամ	Հ	
	1.1			Գաղտնուղի	Ք. ա. 2-1 հազ.	ամրոցի ամ եզրին	Հ	
	1.2			Զիթհան	ուշ միջնադար	ամրոցի ստորին մուտքի մոտ	Հ	
	1.3			Զիթհան	ուշ միջնադար	ամրոցի հս-աե մասում	Հ	
	1.4			Պալատ՝ «Թագավորի աղջկա բաղնիս»	միջնադար		Հ	ըստ Հ. Թումանյանի 1887 թ. հրատ. «Մի ավանդություն» հրապարակախոսության, այստեղ բացվել է կարմիր ներկած աղյուսներից սալահատակ
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-14-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս-աե	Հ	
	2.1			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	

	2.5		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.6		Խաչքար	14 դ.		Հ	
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Տ	
	3.1		Խաչքար	12 դ.	գյուղի հս եզրին	Հ	
4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Տ	
5			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	ուշ միջնադար	գյուղի դպրոցի մոտ, Դիտ բլրի ստորոտում	Տ	
6			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	ուշ միջնադար	գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ, Էլեկտր. ենթակայանի մոտ	Տ	պահպանվել են 10-ի չափ տապանաքարեր
7			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԹՈՓՈՒԿ ԽԱՉ»	12-14-րդ դդ.	գյուղից 2-3 կմ հս-աե, Քարինջ տանող ճանապարհին	Հ	
	7.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	7.2		Խաչքար Սբ. Սարգիս	13 դ.		Հ	
	7.3		Խաչքար Սբ. Հակոբ	1265 թ.		Հ	
	7.4		Խաչքար Սբ. Գրիգոր	1273 թ.		Հ	եռաստիճան պատվանդանին
	7.5		Խաչքար	1283 թ.		Հ	
	7.6		Խաչքար	14 դ.		Հ	
	7.7		Խաչքար	14 դ.		Հ	
8			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ԾԱՂԿԱԽԱՉ»	միջնադար	«Թովուկ խաչ»-ի և «Ծովեր» լճակի միջև	Հ	պահպանվել են կառույցների հիմքեր և մի քանի խաչքարերի կտորներ
9			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	«Ծովեր» լճակից հվ-աե, «Կովատեղ» վայրում	Հ	
10			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	«Ծովեր» լճակի մոտ, «Չխալի թալա» վայրում	Հ	
11			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	«Ծովեր» լճակի մոտ, «Խնձրոխտի» վայրում	Հ	
12			ԴԱՄԲԱՆԱԲԼՈՒՐ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի մեջ	Հ	
13			ԴԱՄԲԱՆԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ աե	Հ	
14			ԴԱՄԲԱՆԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	մայրուղուց գյուղ թեքվող ճանապարհի ձախ կողմում, 1-ին կմ-ի վրա	Հ	
15			ԵԿԵՂԵՑԻ	654 թ.	գյուղի կենտր. հրապարակից հվ	Հ	միանալ դահլիճ, պահպանվել են հիմնապատերը
	15.1		Գերեզմանոց	7-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
		15.1.1	Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	կանգնեցված է զարդաքանդակ պատվանդանի վրա
		15.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	հենած է ավերակ եկեղեցու աե պատին		
		15.1.3	Խաչքար, գործ Ներսես նկարողի	1228 թ.		Հ	
		15.1.4	Խաչքար Մխիթարյի	1228 թ.		Հ	
		15.1.5	Խաչքար Հայրապետ քահանայի	1277 թ.		Հ	
		15.1.6	Խաչքար խաչելության, կազմող Վարդան	1281 թ.	գերեզմանոցի եզրին, կոթողից հվ-աե	Հ	եռաստիճան պատվանդանի վրա
		15.1.7	Խաչքար	1295 թ.		Հ	

		15.1.8	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	հատված
		15.1.9	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	հատված
		15.1.10	Խաչքար, կերտող՝ Սարգիս վարդապետ	13 դ.		Հ	
		15.1.11	Խաչքար Խաչատուրի և Խաթունի	1557 թ.		Հ	
		15.1.12	Խաչքար	1621 թ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	
		15.1.13	Խաչքար	1628 թ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	
		15.1.14	Խաչքար	17 դ.	գերեզմանոցի կենտր. մասում	Հ	հատված
		15.1.15	Կոթող	6-7-րդ դդ.		Հ	
		15.1.16	Կոթող	7 դ.	եկեղեցուց հվ-ամ	Հ	քառակող, պատվանդանն արձանագիր (13 դ.)
		15.1.17	Տապանաքար	14-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-աե եզրին	Հ	հեծյալի հարթաքանդակով
		15.1.18	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.		Հ	հարթ, քանդակազարդ
		15.1.19	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս-աե մասում	Հ	մարդու գծապատկերով
		15.1.20	Տապանաքար Մխիթար Սարկավազի	1648 թ.		Տ	
		15.1.21	Տապանաքար Հակոբի	1813 թ.		Հ	կենցաղային քանդակներով
		15.1.22	Տապանաքար Ուստա Սարգիս Անդոնովի	1895 թ.	գերեզմանոցում, հանրախանութից հս-ամ	Տ	
16			ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԲ. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՉ	վաղ միջնադար	գյուղի կենտրոնում, Հովհ. Թումանյանի տուն-թանգարանի մոտ	Հ	վերակառ.՝ 13 դ. և 1900 թ, շրջապատված է քարե ցանկապատով, 1969-ից՝ երկրագիտական թանգարան
	16.1		Գերեզմանոց	6-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
		16.1.1	Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	տեղահանված
		16.1.2	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 3 մ հվ-ամ	Հ	
		16.1.3	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	հատված
		16.1.4	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 5 մ հվ-աե	Հ	
		16.1.5	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու հս պատի տակ	Հ	քանդակազարդ
		16.1.6	Տապանաքար Հովհաննես աղայի	1869 թ.	եկեղեցուց 8 մ հվ	Հ	Հովհ. Թումանյանի պապի տապանաքարը
		16.1.7	Տապանաքար Տեր Թադևոսի	18.. թ.	եկեղեցուց 8 մ հվ	Հ	Հովհ. Թումանյանի հոր տապանաքարը
	16.2		Զանգակատուն	13 դ.		Հ	եկեղեցու հվ-աե ավանդատունը 13 դ. վերածվել է զանգակատան
	16.3		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ-աե ավանդատան ճակատին	Հ	
	16.4		Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու աե պատին	Հ	
17			ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	Գ. Եղիկյանի տան մոտ, պատվանդանի վրա
18			ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	Մբ. Գրիգոր Բարձրաքաշ վանքի ճանապարհին	Հ	

19		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Մբ. Գրիգոր Բարձրաքաշ վանքի ճանապարհին	Հ	
20		ԽԱՉՔԱՐ ՀԱՄԼԻԿԻ	1247 թ.	Դեբեդի աջ կողմում, Չաղիձորի ժայռի տակ		
21		ԽԱՉՔԱՐ	1250 թ.	գյուղի աե կողմում, Քարինջ տանող ճանապարհին	Հ	
22		ԽԱՉՔԱՐ «ՍՈՒՐԲ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ», «ՍԻՐՈՒՆ ԽԱՉ»	1251 թ.	Մբ. Գրիգոր Բարձրաքաշի վանք տանող ճանապարհի աջ կողմում, Մարց ձորի եզրին	Հ	եռաստիճան պատվանդանի վրա
23		ԽԱՉՔԱՐ ՄԲ. ՀԱԿՈԲ	1268 թ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, Քարինջ տանող ճանապարհի եզրին	Հ	
24		ԽԱՉՔԱՐ	1273 թ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, Քարինջ տանող ճանապարհի եզրին	Հ	
25		ԽԱՉՔԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏ ՔԱՀԱՆԱՅԻ	1274 թ.	գյուղի մեջ	Հ	Ղ. Առաքելյանի հողամասում, պատվանդանի վրա
26		ԽԱՉՔԱՐ ՈՍԿԻ ՏԻԿՆԱ	1283 թ.	գյուղից 2 կմ հս-աե, Քարինջ տանող ճանապարհի եզրին	Հ	կանգնեցրել է Լուսինը
27		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի մեջ	Հ	Ե. Թամազյանի տան մոտ
28		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Հ	հատված
29		ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	Մբ. Գրիգոր Բարձրաքաշ վանքի ճանապարհին	Հ	
30		ԽԱՉՔԱՐ	1305 թ.	գյուղի մեջ	Հ	պատվանդանի վրա
31		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1947 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
32		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1968 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
33		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻՆ	1969 թ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	ճարտ.՝ Լ. Սադոյան, քանդ.՝ Ղ. Չուբարյան
34		ԶԻԹՀԱՆ	ուշ միջնադար	գյուղ մտնող ճանապարհի 1 խաչմերուկից 200 մ աե	1	
35		ՄԱՏՈՒՌ	10-12-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ ամ	Հ	ավերված
35.1		Խաչքար Գևորգի	13 դ.		Հ	
35.2		Խաչքար Սարգսի	13 դ.		Հ	
36		ՄԱՏՈՒՌ ՄԲ. ԳՐԻԳՈՐ	18-19-րդ դդ.	գյուղի հս եզրին, գործող գերեզմանոցում, Դիտ վայրում	Հ	ավերված
37		ՄԱՏՈՒՌ ՄԲ. ՍԱՐԳԻՍ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-աե, «Ծովեր» լճակի մոտ	Հ	ավերված
38		ՄԵՆՀԻՐ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղ մտնող ճանապարհի 1 խաչմերուկից 200 մ աե	Հ	

39		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ. ԳՐԻԳՈՐ ԲԱՐՁՐԱՔԱՇ	10-14-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս-ան, Մարցաշուր գետակի ձախակողմյան ձորալանջի նեղ հարթակի վրա, անտառում	Հ	կիսավեր, կառուցել է Մարծպան Մամիկոնյան իշխանը
39.1		Գավիթ	1236-46 թթ.	կից է մեծ եկեղեցուն հվ-ից	Հ	
39.2		Գերեզմանոց	10-14-րդ դդ.	համալիրից աե	Հ	Մամիկոնյան իշխանների տոհմական գերեզմանոցն է
	39.2.1	Խաչքար	12 դ.		Հ	
	39.2.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.3	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.4	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.5	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.6	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.7	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	39.2.8	Խաչքար	14 դ.		Հ	
	39.2.9	Խաչքար Հովհաննեսի	14 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	39.2.10	Տապանաքար Էրեմիա Սբ. Ծերունու	1256 թ.	եկեղեցու աե պատի տակ	Հ	
	39.2.11	Տապանաքար	13 դ.	եկեղեցու աե պատի տակ	Հ	արձանագիր սալատապանը բացվել է 2003 թ.
	39.2.12	Տապանաքար	13 դ.	եկեղեցու աե պատի տակ	Հ	արձանագիր սալատապանը բացվել է 2003 թ.
39.3		Եկեղեցի Սբ. Գրիգոր	10-11-րդ դդ.	համալիրի հյուսիսային կողմում	Հ	փոքր, միանավ դահլիճ
39.4		Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1221 թ.	կից է փոքր եկեղեցուն հվ-ից	Հ	մեծ, գմբեթավոր
39.5		Խաչքար Սահակի	10 դ.	վանքից 100 մ ամ	Հ	
39.6		Խաչքար Սիմոն վարդապետի	13 դ.	վանքից 100 մ ամ	Հ	
39.7		Կամուրջ	13 դ.	Մարցաշուր գետակի վրա	Հ	պահպանվել է ձախակողմյան խելը
39.8		Զիթհան	1266 թ.	Սբ. Հարություն մատուռի հվ կողմում, Սրբաղբյուրի մոտ	Հ	պահպանվել են պատերի ստորին շարքերը, մամլաքարն արձանագիր է, կառուց. է Գևորգ վարդապետը
39.9		Մատուռ Սբ. Հարություն («Ագռավի տապան»)	1234 թ.	վանական համալիրից 200 մ հվ	Հ	Կառուցել են Հովհաննես վարդապետը և նրա եղբայր Սարգիսը: 1234 թ. պատվանդանի մոտ բացվել են հոյակերտ խաչքարի 3 կտոր
	39.9.1	Խաչքար	9 դ.	հենած է մատուռի պատին	Հ	
	39.9.2	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
	39.9.3	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
	39.9.4	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
	39.9.5	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
	39.9.6	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ

		39.9.7	Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.8	Խաչքար	13-14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.9	Խաչքար	13-14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.10	Խաչքար	13-14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.11	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.12	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.13	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.14	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.15	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
		39.9.16	Խաչքար	14 դ.	մատուռից աե	Հ	հայտնաբերվել է 2003 թ. բարեկարգման աշխատանքների ժամանակ
40			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՔԱՌՄՆԻՑ ՄԱՆԿԱՆՑ ՎԱՆՔ	11-15-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ մասում, Դեբեդի կիրճի աջակողմյան լանջին, «Տախտեր» վայրում	Հ	
	40.1		Աղբյուր նավաքարով	13-15-րդ դդ.	եկեղեցուց ամ	Հ	
	40.2		Գավիթ-ժամատուն	13-15-րդ դդ.	եկեղեցուց ամ	Հ	պահպանվել են հվ մասի հիմնապատերը և բարավորի արձանագիր քարը
	40.3		Գերեզմանոց	11-17-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
		40.3.1	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 8 մ հվ	Հ	
		40.3.2	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		40.3.3	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		40.3.4	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		40.3.5	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 8 մ հվ-ամ	Հ	
		40.3.6	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 10 մ հվ	Հ	
		40.3.7	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	
		40.3.8	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 2 մ ամ	Հ	հատված
		40.3.9	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	հատված
		40.3.10	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 3 մ հս-ամ	Հ	հատված
		40.3.11	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց հս, պատի փլվածքի մեջ	Հ	հատված
		40.3.12	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 8 մ հս-ամ	Հ	հատված
		40.3.13	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 10 մ հս-ամ	Հ	հատված
		40.3.14	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց 12 մ հս	Հ	հատված

	40.3.15	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց 12 մ հս	Հ	հատված
	40.3.16	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց 13 մ հս-ան	Հ	
	40.3.17	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց 3 մ ան	Հ	հատված
	40.3.18	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց 1 մ հս	Հ	հատված
	40.3.19	Տապանաքար Վարդան սարկավագի	1692 թ.	Եկեղեցու հվ կողմում	Տ	
	40.4	Գերեզմանոց	վաղ միջնադար	Եկեղեցուց 100 մ հվ	Հ	բարձունքի վրա
	40.5	Եկեղեցի	1241 թ.		Հ	
	40.6	Եկեղեցի	1256 թ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ
41		ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ	1939 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
	41.1	Հուշարձան Հովհաննես Թումանյանին	1953 թ.	Թանգարանի բակում	Հ	քանդ.՝ Ա. Ուրարտու

5.36 Եղեգնուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՅ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի հվ կողմում,	Հ	բլրի վրա, պահպանվել են պատերի մնացորդներ
	1.1			Բնակատեղի	Ք. ա. 4-3 հազ.	ամրոցից 500 մ հվ. Սև ջուր գետակի ափին	Հ	
	1.2			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	դամբարանները մասամբ թալանված են
	1.3			Խաչքար	14-15-րդ դդ.	քարաժայռի վրա, ամրոցի հվ-ան մասում	Հ	տեղափոխվել է «Պետոյի բացատ» գերեզմանոցից
2				ԱՄՐՈՅ «ԲԵՐԴԱՂ»	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղի հվ-ան կողմում, «Կարմիր քարի տալ» վայրում	Հ	պահպանվել են պատերի մնացորդներ
	2.1			Բնակատեղի	Ք. ա. 4-3 հազ.		Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-13-րդ դդ.	գյուղի ան եզրին, «Կապի գլուխ» վայրում	Հ	ավերվել է ջրագիծը կառուցելիս
	3.1			Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	երկատված, հենած է բարձր պատվանդանին
	3.2			Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
	3.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	երկատված
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	11-19-րդ դդ.	գյուղի կենտրոնում, Եղեգնուտ-Դեբեդ ճանապարհի աջ կողմում	Տ	
	4.1			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	ստորին մասը
	4.2			Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	
	4.3			Տապանաքար	16-17 դ.		Տ	
5				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի հվ կողմում, «Մասրեք» վայրում, Բերդաղից 500 մ հս	Հ	
	5.1			Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	

6		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Վահագնաձոր տանող ճանապարհի ձախ կողմում, «Խաս Բախչա» վայրում	Հ	
	6.1	Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
7		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի հվ կողմում, «Դրնդատափ» վայրում	Հ	
	7.1	Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
	7.2	Թնավոր խաչ	միջնադար	գյուղից 100 մ աե	Հ	
8		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի հվ կողմում, «Բկատեղեր» վայրում	Հ	
	8.1	Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
9		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴԱՄԲԼՈՒՐ»	միջնադար	Դեբետ տանող ճանապարհին, «Փիջվուտ հողեր» վայրում	Հ	
	9.1	Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
10		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԵՏՈՅԻ ԲԱՅԱՍ»	12-16-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, Սև ջուր գետակի ձախ ավին	Հ	անտառապատ լանջին
	10.1	Գերեզմանոց	12-16-րդ դդ.		Հ	
	10.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, ստորին մասը կոտրված
	10.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	վերնամաս
	10.1.3	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	ստորին մասը, ընկած է գետնին
	10.1.4	Խաչքար	15 դ.		Հ	արձանագիր
	10.1.5	Խաչքար	15 դ.		Հ	վերին կեսը
	10.1.6	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	վերնամաս, թաղված է հողի մեջ
	10.1.7	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	վերնամասը կոտրված
	10.2	Մատուռ	միջնադար		Հ	պահպանվել են հիմքերը
11		ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	կիսավեր
	11.1	Գերեզմանոց	19 դ.	եկեղեցու շրջակայքում	Տ	
	11.2	Խաչքար	15 դ.		Տ	
	11.3	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Տ	
	11.4	Խաչքար	16 դ.		Տ	
12		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, ճանապարհի եզրին	Հ	
13		ԿԱՍՈՒՐԶ ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ	19 դ.	Փամբակ գետի վրա	Տ	քառաթռիչք
14		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1941-45 թթ.	գյուղի սկզբնամասում, ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	
15		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԿԻՐԱԿԻ	18-19-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-աե, ճանապարհի աջ եզրին	Տ	վերակառուցվում է
	15.1	Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.		Հ	
	15.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պահպանվել է չորս բեկոր
	15.1.2	Խաչքար	15 դ.		Տ	պահպանվել է երեք բեկոր
	15.1.3	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Տ	եռատված

	151.4	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Տպահպանվել է երկու բեկոր
15.2		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռի մեջ	Հկանգնեցված է տուֆե սրբատաշ պատվանդանի վրա

5.37. Թեղուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	13 դ.	գյուղից 4 կմ հեռու	Հ	
	1.1			Խաչքար «Կարմիր Վարդան», «Վարդան Զորավար»	13-14-րդ դդ.		Հ	
2				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴՇԵՆ»	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղից հս	Հ	բլրի վրա, ավերված
	2.1			Մատուռ	4-5-րդ դդ.	ամրոցի կենտր. մասում	Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԱՓՈՒՐ»	միջնադար	գյուղից 4 կմ աե	Հ	
	3.1			Եկեղեցի «Ղարաքոթուկ»	12-17-րդ դդ.		Հ	
4				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ աե, «Փիջվուտ» վայրում	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	12 դ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ	Հ	ավերված
	5.1			Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Տ	
		5.1.1		Խաչքար	12 դ.		Հ	
		5.1.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
6				ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե	Հ	
7				ԿԱՍՈՒՐՁ	17 դ.	գյուղի ամ մասում, Մանասն գետակի վրա	Հ	միաթոփչք
8				ԶԻԹՆԱՆ	19 դ.		Տ	
9				ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս, «Ագեղցի» վայրում	Հ	
	9.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	9.2			Խաչքար	13 դ.		Հ	
10				ՄԱՏՈՒՌ	4-5-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ-աե	Հ	
11				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՄԱՆԱՏԵՎ	13 դ.	գյուղից 3 կմ հս-աե, Մանասն գետակի աջ ափին	Հ	անտառում
	11.1			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	միանավ սրահ
	11.2			Թևավոր խաչ	13 դ.		Հ	3 կտոր՝ սրբերի պատկերաքանդակներով, տեղափոխվել են Շողի դպրոցի թանգարան
	11.3			Միաբանության շենքը	13 դ.		Հ	տպահպանվել են հետքեր
	11.4			Շրջապարիսպ	13 դ.		Հ	տպահպանվել են հետքեր
12				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	միջնադար		Հ	

5.38. Լեջան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-20-րդ դդ.	գյուղից հվ-ան, գետի ձախ ափին	S	բլրալանջին, գործող գերեզմանոցում
2				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գոմեր տանող ճանապարհին	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ «ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՆՔ»	1892 թ.	գյուղի մեջ	Հ	կանգուն
3.1				Գերեզմանոց	12- 20 դ. սկիզբ		Հ	
	3.1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
3.2				Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
4				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հս, «Ղաշի գյուղի» վայրում	Հ	
5				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	գյուղի հվ-ան եզրին	Հ	
6				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ	S	
7				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ	1908 թ.	գյուղի մեջ	S	

5.39 Լեռնահովիտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՄԱՍՈՒՌԻՈՇ»		գյուղից հվ-ամ	Հ	
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԿԱՐՃԱԴՈՇ»	բրոնզե դար	գյուղից ան	Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 3 կմ հվ-ամ	Հ	ավերված
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հս-ան մասում	Հ	ավերված
4.1				Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.		Հ	

5.40. Լեռնանցք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղի ամ մասում	Հ	
1.1				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 3-1 հազ.		Հ	
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԲԵՐԴԻ ԴԱՇՏ»	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղից հվ, «Պարլու դարա» վայրում	Հ	
2.1				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 3-1 հազ.		Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղի մեջ	Հ	
4				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԲ.ՄԻՆԱՍ	5-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
4.1				Գերեզմանոց	18-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	S	
	4.1.1			Կոթող	5-6-րդ դդ.		Հ	քառակող
4.2				Եկեղեցի	միջնադար	գերեզմանոցում, Սբ. Մինաս եկեղեցու մոտ	Հ	պահպանվել են հիմքերը
4.3				Եկեղեցի Սբ. Մինաս	վերակառ. 19 դ.	գերեզմանոցի մոտ	Հ	

4.4		Զանգակատուն	1910 թ.	կից է եկեղեցուն հս-ից	S
5		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի հս մասում	S

5.41 Լեռնապատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ, Լեռնաջուր գետի աջ ափին	Հ	ավերված
2				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 3 հազ.	գյուղից 0.5 կմ ամ, Լեռնաջուր գետի ձախ կողմում	Հ	բլրի վրա, ավերված
	2.1			Մատուռ Սբ. Գաբրիել, «Գաբրիել-Մուքել»	վաղ միջնադար		S	բլրի գագաթին, ավերված
3				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԱՂ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե կողմի	Հ	բլրի գագաթին, ավերված
	3.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ աե, «Եվքու» հանդամա-սում, «Բերդաղ» ամրոցից աե	Հ	ավերված
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-20-րդ դդ.	գյուղի հվ-աե մասում, Լեռնաջուր գետի աջակողմյան վտակի ափին	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցն է
	4.1			Եկեղեցի	17-18-րդ դդ.	գերեզմանոցում	Հ	ավերված
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-19-րդ դդ.	գյուղի հս-աե մասում	S	
	5.1			Մատուռ Սբ. Կիրակի	19 դ.	Լեռնաջրի աջ ափին,	S	բլրի գագաթին
6				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԳԵՐ»	16-18-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ	Հ	ավերված
	6.1			Եկեղեցի	16-18-րդ դդ.		Հ	
7				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՈՒՌՈՒՏ»	5-15-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հվ, ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
	7.1			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 4-3 հազ.	Ուռուտ հանդամասում, գետի մոտ	Հ	գուրկ է վերգետնյա նշաններից
	7.2			Գերեզմանոց	10-19-րդ դդ.		Հ	ավերված
		7.2.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	եկեղեցուց աե	Հ	հատված
		7.2.2		Խաչքար	11 դ.	եկեղեցուց հվ-աե	Հ	պատվանդանի վրա
		7.2.3		Խաչքար	12 դ.	եկեղեցուց աե	Հ	հատված
		7.2.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցուց աե	Հ	հատված
		7.2.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու հս-աե անկյան մոտ	Հ	ընկած է գետնին
		7.2.6		Տապանաքար	16-17-րդ դդ.	եկեղեցուց հվ-ամ	S	խիստ հողմահարված արձանագրությամբ, կիսով չափ թաղված հողի մեջ
	7.3			Եկեղեցի	5-7-րդ դդ.		Հ	ավերված, եկեղեցու մեջ և շուրջը կան արձանագիր որմնաքարեր
		7.3.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու խորանում	Հ	

		7.3.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու մեջ	Հ	
8			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԻԼԻՍԱ»	միջնադար	գյուղից 8 կմ հս	Հ	
	8.1		Եկեղեցի	5-7-րդ դդ.	գյուղատեղիի հվ-ան մասում, Լեռնաջուր գետի աջակողմյան վտակի աջ ափին	Հ	ավերված
	8.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Քիլիսա և Գյուլլուդարա լքված գյուղերի դպրոցի շենքի բակում, ճանապարհի մոտ	Հ	տեղափոխվել է եկեղեցուց
9			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից ան	Հ	
10			ԴՈՒՄԵՆՆԵՐ		գյուղի մոտ	Հ	
11			ԵԿԵՂԵՑԻ	6-7-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս	Հ	ավերված, հողով ծածկված
	11.1		Գերեզմանոց	միջնադար	Եկեղեցուց մոտ 200 մ հվ-ան, Լեռնաջուր գետի աջ ափին	Հ	
12			ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ.	գյուղի հս-ան կողմում, բլրի վրա	Տ	
14			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՆՇԱՆ	17-18-րդ դդ.	գյուղի հս-ան կողմում, բլրի վրա	Տ	վերակառուցվել է վերջերս
15			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	գյուղի հվ-ան կողմում, գոհվածների հուշարձանի մոտ	Տ	
	15.1		Հուշակոթող Մեծ եղեռնի զոհերին	1977 թ.	բլրի վրա	Հ	Ղարաքիլիսայի ճակատամարտի վայրում
16			ՍՐԲԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 7 կմ հվ, «Քիլիսա» գյուղատեղի տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	Ժայռի վրա պատկերված են պարզ խաչեր

5.42. Լեռնական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 2 կմ ամ, «Խարաբեք» վայրում	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
4				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1985 թ.	գյուղի հս մասում, բլրագագաթին	Տ	
5				ԶՐԱՂԱՑ	19 դ.	գյուղի մեջ	Տ	

5.44 Լոռու-Բերդ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղի հս-ան եզրին	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-14-րդ դդ.	Լոռի Բերդ ամրոցից ամ	Հ	
	2.1			Խաչքար	12 դ.	գերեզմանոցում	Հ	ընկած է գետնին, վերնամասը կտրված
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի տարածքում և ամ	Հ	1971-2002 թթ. պեղել է Ս. Դևեջյանը

3.1		Դամբարան N 1	Ք. ա. 2 հազ. 1 կես	Գյուղի ամ եզրին, դաշտի մեջ, ճանապարհի հիվ եզրին	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1968, 2002 թթ.
3.2		Դամբարան N 6	Ք. ա. 2 հազ. 1 կես	Գյուղի ամ եզրին, դաշտի մեջ, ճանապարհի հիվ եզրին	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1971 թ., հայտ. բրոնզե կաթաս
3.3		Դամբարան N 7	Ք. ա. 15-14-րդ դդ.	Գյուղի ամ եզրին, դաշտի մեջ, ճանապարհի հիվ եզրին	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1971 թ., հայտ. մարտակառք
3.4		Դամբարան N 56՝ արքայական	Ք. ա. 7-6-րդ դդ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասից աե, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված եռախուց դամբարանը պեղվել է 1989 թ., հայտ. գոհաբերված ձիեր, առյուծի ծնոտ
3.5		Դամբարան N 60	Ք. ա. 2 հազ. 1 կես	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1989 թ., ծածկված է հողով
3.6		Դամբարան N 61	Ք. ա. 2 հազ. 1 կես	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1989 թ., ծածկված է հողով
3.6		Դամբարան N 63	Ք. ա. 7-6-րդ դդ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասից աե, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված երկխուց դամբարանը պեղվել է 1989 թ., հայտ. գոհաբերված ձիեր
3.7		Դամբարան N 64	Ք. ա. 7-6-րդ դդ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասից աե, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված երկխուց դամբարանը պեղվել է 1990թ., հայտ. գոհաբերված ձիեր
3.8		Դամբարան N 65	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, մանկապարտեզից ամ	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1991թ., հայտ. բրոնզե սուսեր և դաշույն
3.9		Դամբարան N 74	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, բլրի մոտ	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1990թ., հայտ. բրոնզե գեղարդ
3.10		Դամբարան N 75	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, բլրի վրա	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1990թ.
3.11		Դամբարան N 77	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, բլրի վրա	Հրազդատե սալերով ձևավորված դամբարանը պեղվել է 1992թ., հայտ. բրոնզե գեղարդ
3.12		Դամբարան N 79	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասում, բլրի աե ստորոտում	Հպեղվել է 1998թ., քարե զրահով և կրով լեխով հիմնահողային դամբարանում հայտնաբերվել են գունանկարների դաջվածքներ
3.13		Դամբարան N 93	Ք. ա. 7-6-րդ դդ.	Գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հրազդատե սալերով ձևավորված երկխուց դամբարանը պեղվել է 1997թ., հայտ. գոհաբերված ձիեր

3.14		Դամբարան N 94	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	գյուղ տանող ճանապարհի շինարարական աշխատանքներ	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
3.15		Դամբարան N 100՝ արքայական	Ք. ա. 3-2 հազ. սահմ.	Ստեփանավանի նորակառույց թաղամասից ան, ճանապարհից հս	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
4		ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5-րդ դդ.	Լոռի Բերդ քաղաքատեղիի պարիսպներից 300 մ հս-ան	Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության կողմից
5		ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	Լոռի Բերդ ամրոց տանող ճանապարհի ճախ կողմում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
5.1		Խաչքար	12 դ.	Եկեղեցու հս մուտքից աջ	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
5.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու հս մուտքից աջ	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
6		ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	Չորագետի կիրճում, Միսխանայի և Չորագետի միախառնման վայրում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
7		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից Լոռի Բերդ քաղաքատեղի տանող ճանապարհին, 1 կմ հեռ. Միսխանայի կիրճից	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
8		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից Լոռի Բերդ քաղաքատեղի տանող ճանապարհին, 1 կմ հեռ. Միսխանայի կիրճից	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
9		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղում, տան քարում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
10		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Լոռի Բերդ ամրոցից մոտ 400 մ հս	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
11		ԽԱՉՔԱՐ	1284 թ.	գյուղից 1.5 կմ ան, ձորափին	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
12		ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԼՈՐԻ ԲԵՐԴ	11-18-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ ան, Չորագետ և Միսխանայ գետերի միախառնման վայրում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
12.1		Միջնաբերդ	11-18-րդ դդ.	հրվանդանի ան մասում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
	12.1.1	Պարիսպ	11-14-րդ դդ.	միջնաբերդի ամ եզրագծով, երկու կիրճերի միջև	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
	12.1.2	Մուտք	11-16-րդ դդ.	պարսպի հս-ան ծայրին, կիրճի եզրին	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
	12.1.3	Խանդակ	11-16-րդ դդ.	պարսպի երկարությամբ, արտաքուստ	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
	12.1.4	Պալատ	11 դ.	միջնաբերդի հվ եզրին	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
	12.1.5	Եկեղեցի	11 դ.	միջնաբերդի կենտրոնական մասում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
		12.1.5.1 Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու մուտքի մոտ	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից
		12.1.5.2 Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու մուտքի աջ կողմում	Հրազդանի մարզի Ստեփանավանի մարզպետարանի կողմից

		12.1.5.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մուտքի ձախ կողմում	Հ	բազալտից
		12.1.5.4	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու խորանի հս պատին	Հ	
		12.1.5.5	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ	հատված
		12.1.5.6	Խաչքար	12-14-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ	հատված
	12.1.6		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	միջնաբերդի հս-աե մասում	Հ	
		12.1.6.1	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու ներսում		հատված
	12.1.7		Մատուռ-դամբարան	1251 թ.	միջնաբերդի կենտրոնական մասում		
	12.1.8		Բաղնիք	11-13-րդ դդ.	միջնաբերդի մուտքից մոտ 100 մ հվ	Հ	
	12.1.9		Բաղնիք	11-13-րդ դդ.	Ձորագետի կիրճի եզրին, պալատից աե	Հ	ավերված
	12.1.10		Ջրավազան	12-13-րդ դդ.	Ձորագետի կիրճի եզրին, երկրորդ բաղնիքի մոտ	Հ	
	12.1.11		Ջրավազան	12-13-րդ դդ.	Ձորագետի կիրճի եզրին, առաջին ջրավազանից 4 մ աե	Հ	
	12.1.12		Բնակելի տուն	12-13-րդ դդ.	ջրավազաններից 4 մ հս	Հ	
	12.1.13		Քարայր-մթերանոց	միջնադար	ջրավազանների մոտ	Հ	
	12.1.14		Ջրամբար	11-12-րդ դդ.	միջնաբերդի կենտրոնական մասում	Հ	
	12.1.15		Զիթհան	11-12-րդ դդ.	միջնաբերդի հվ-աե մասում	Հ	պահպանվել է քարը
	12.1.16		Գաղտնուղի	11 դ.	միջնաբերդի հս-աե եզրին, Միսխանա գետի ձորում	Հ	
	12.1.17		Խաչքար	9 դ.	Լոռի Բերդ ամրոցի աե մասում		
	12.1.18		Խաչքար	12 դ.	Լոռի Բերդ ամրոցից 500 մ հս-աե		ընկած է գետին
	12.1.19		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Լոռի Բերդից մոտ 300 մ հս		ընկած է գետին, արձանագիր մասը
	12.1.20		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Լոռի Բերդ ամրոցից 300 մ հս		ընկած է գետին, արձանագիր մասը
	12.1.21		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Լոռի Բերդ ամրոցի աե մասում		
12.2			Թաղամաս Շահաստան	12-13-րդ դդ.	քաղաքատեղիի ամ հատվածում	Հ	սարահարթի վրա
	12.2.1		Պարիսպ	12-13-րդ դդ.	թաղամասի ամ եզրագծով, երկու կիրճերի միջև	Հ	
	12.2.2		Եկեղեցի	13 դ.	թաղամասի հս-աե մասում	Հ	
		12.2.2.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	
	12.2.3		Գերեզմանոց	11-14-րդ դդ., 20 դ.	թաղամասի ամ մասում	Հ	
		12.2.3.1	Խաչքար	միջնադար	գերեզմանոցի հս-աե մասում	Հ	հատված
		12.2.3.2	Խաչքար	16-17-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	

		12.2.3.3	Խաչքար	միջնադար	գերեզմանոցի հս մասում	Հպահպանված է խաչաքանդակ պատվանդանը
		12.2.3.4	Խաչքար	միջնադար	գերեզմանոցի հս մասում	Հպահպանված է խաչաքանդակ պատվանդանը
	12.2.4		Զրատար	11 դ.	Թաղամասի կենտրոնական մասի ողջ երկարությամբ	Հձգվում է ամ-ից աե
	12.2.5		Ճանապարհ	11 դ.	միջնաբերդի պարսպի հս անկյունից մինչև Միսխանա գետի ափը	Հ
	12.2.6		Կամուրջ	11-12-րդ դդ.	Միսխանա գետի վրա	Հ
	12.2.7		Կամուրջ	11-12-րդ դդ.	Զորագետի և Միսխանա գետերի միացման մասում	Հավերված
	12.2.8		Աշտարակ	11-13-րդ դդ.	Միսխանա գետի աջ ափին	Հկառույցում կա աղբյուրի ակունք
	12.2.9		Քարայր-կացարան	12-13-րդ դդ.	Զորագետի կիրճում	Հ
	12.2.10		Քարայր-կացարանների համալիր	12-13-րդ դդ.	Միսխանա գետի կիրճում	Հ
12.3			Արվարձան «Կենտագեղ»	10-15-րդ դդ.	Միսխանա գետի հս սարահարթի վրա, միջնաբերդի դիմաց	Հպահպանվել են հիմնապատերը, արվարձանը մատենագիր աղբյուրներում երբեմն նշվում է որպես գյուղ
	12.3.1		Եկեղեցի «Կենտագեղու Ժամ»	12-13-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե	Հկիսավեր
12.4			Արվարձան «Ամրակից»	12-13-րդ դդ.	Զորագետի կիրճի աե սարահարթի վրա, միջնաբերդի դիմաց	Հ
13			ԶՐԱՂԱՅ	11-12-րդ դդ.	Զորագետի կիրճում, Միսխանայի և Զորագետի միախառման վայրում	Հ

5.45. Լորուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 3-2 հազ.	գյուղից 3 կմ աե, «Վարար աղբյուր» վայրում	Հ	
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 3-2 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ	Հ	
	2.1			Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 3-2 հազ.		Հ	
3				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2 հազ.	գյուղից 15 կմ հվ, սարի գագաթին, «Փովաշեն» վայրում	Հ	
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	14-15-րդ դդ.	գյուղից 5 կմ հվ	Հ	
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար	գյուղից 4 կմ աե	Հ	
6				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԾՎՈՒՏ»	13-14-րդ դդ.	գյուղից 10 կմ հվ	Հ	
7				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՏՔՈՐ»	11-17-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ հվ-ամ	Հ	
	7.1			Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.		Հ	
	7.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	7.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	7.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
8				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՅՐ (ԷՐ)»	12-17-րդ դդ.	գյուղից 18 կմ հվ, Սարի բուլաղ գետակի աջ ափին	Հ	
	8.1			Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Հ	

	8.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
	8.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ
	8.1.3	Խաչքար	14 դ.		Հ
8.2		Քարայր «Սոթա Վարդապետի էր»	Ք. ա. 13-9 դդ, 10-12-րդ դդ.	«Ծակ քար» հանդամասում	Հ
	8.2.1	Խաչքար «Սիրուն խաչ»	13 դ.	քարայրի մոտ	Հ
9		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔՈՒՐԹԻԿ»	միջնադար		Հ
10		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 3-2 հազ.	գյուղից 18 կմ հվ, «Դաշտաբաց» վայրում	Հ
11		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 3-2 հազ.	Լորուտ գետի աջ ափին	Հ
12		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2 հազ.	«Ջոմնի» վայրում	Հ
13		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 15 կմ հեռու, «Նազարի դաշտ» վայրում	Հ
14		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի մեջ, «Վերին թաղ»-ում	Հ
15		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	1898 թ.	գյուղի մեջ	Տ
15.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Հ
16		ԿԱՍՈՒՐՋ	միջնադար	Լորուտ գետի վրա	Հ
17		ԿԱՍՈՒՐՋ	միջնադար	Լորուտ գետի վրա	Հ

5.46. Լուսաղբյուր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ մասում		
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ մասում		
3				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 2,5 կմ հս-սե		
3.1				Գերեզմանոց	6-15-րդ դդ.			
3.2				Կոթող	6 դ.	եկեղեցու բեմի վրա		
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ		Տ
4.1				Գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.			Տ
	4.1.1			Տապանաքար	1812 թ.			Տ
5				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ		Տ
6				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ «ԼՈՒՍԱՂԲՅՈՒՐ»	1977 թ.	գյուղի մեջ, նախորդից ոչ հեռու		Հ

5.47. Խնկոյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ մասում	Տ	
2				ԵԿԵՂԵՑԻ	1863 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
2.1				Գերեզմանոց	19 դ.	եկեղեցու շուրջը	Տ	
3				ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԽՆԿՈ-ԱՊՈՐ	1970 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
3.1				Հուշարձան Խնկո-Ապր	1970 թ.	թանգարանի դիմաց	Հ	

5.48. Ծաթեր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս, «Ճգնավորի վանք» տանող ճանապարհին	Հ	ձորի պռնկին
	1.1			Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	12 դ.		Հ	
2				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
4				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	12 դ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	
	4.1			Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.		Հ	
		4.1.1		Խաչքար	12 դ.		Հ	
	4.2			Զանգակատուն	13 դ.		Հ	
		4.2.1		Խաչքար	10 դ.	ազուցված է զանգակատան հս պատի մեջ	Հ	հատված
		4.2.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է զանգակատան հս պատի մեջ	Հ	
		4.2.3		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է զանգակատան ամ ճակատին	Հ	հատված
		4.2.4		Խաչքար պարոն Դեղի	1303 թ.	ազուցված է զանգակատան ամ ճակատին	Հ	
		4.2.5		Խաչքար	1557 թ.	ազուցված է զանգակատան ան պատի մեջ	Հ	
	4.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու բեմում	Հ	
	4.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու ան պատուհանի մեջ, աջ կողմում	Հ	
	4.5			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու ան պատուհանի մեջ, ձախ կողմում	Հ	
	4.6			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու խորանի ձախ խորշում	Հ	
	4.7			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու խորանի ձախ խորշում	Հ	հատված
	4.8			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի խորշում	Հ	
	4.9			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի խորշի վերևում	Հ	հատված
	4.10			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի խորշում	Հ	
	4.11			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի խորշի վերևում	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ՎԱՆՔ»	11-12-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս	Հ	
	5.1			Խաչքար Զաքարեի	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու ան պատին	Հ	
6				ԽԱՉՔԱՐ	10 դ.	գյուղից 350 մ ան	Հ	ձորում
7				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս	Հ	դաշտում
8				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս	Հ	դաշտում
9				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 300 մ ան	Հ	ձորում, հատված
10				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 800 մ հս-ամ	Հ	դաշտում

11		ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՂՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գյուղի մեջ	S	
12		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՂՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	գյուղի մեջ	S	
13		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղի աե մասում, Դեբեդի կիրճում	Հ	

5.49. Ծաղկաբեր գյուղ

12	3	4	5	6	7	8	9
1			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20-րդ դդ.	գյուղից հս-աե	Հ	
2			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	18-20-րդ դդ.	գյուղի աե մասում	Հ	
3			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱԳՈՅԻ ՔԱՐԵՐԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 1,5 կմ հվ	Հ	
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԱՐԱՆ ՔԱՐԵՐԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 1,2 կմ հվ	Հ	
5			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՊԵՌՆՈՒՑԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 0,6 կմ հվ	Հ	
6			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՓԱՐՉԱԽԼՈՒԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 0,8 կմ հվ	Հ	
7			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	10-12-րդ դդ.	գյուղից 3,5 կմ հս-ամ	Հ	
8			ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	
8.1			Գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		S	
9			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՁՈՂՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ	S	

5.50. Ծաղկաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
1.1				Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
	1.1.1			Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու խորանում	Հ	
1.2				Խաչքար	11 դ.	հենած է եկեղեցու ամ ճակատին	Հ	
1.3				Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու ամ պատի մոտ	Հ	ստորին հատվածը՝ երկատված
1.4				Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցուց հս	Հ	պատվանդանի վրա
1.5				Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հս անկյան մոտ	Հ	տեղահանված, վերին եզրի կենտրոնը վնասված
1.6				Թևավոր խաչ	13 դ.	հենած է եկեղեցու հս ճակատին	Հ	արձանագիր բեկոր
1.7				Շինություն	17 դ.	Եկեղեցուց 8 մ հս-ամ	S	ավերված
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 2 կմ հս-աե	Հ	
2.1				Գերեզմանոց	13 դ.		Հ	
	2.1.1			Խաչքար	13 դ.		Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 12-10-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, ճանապարհի վրա	Հ	
4				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 8-7-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, «Քաչալ թափա» վայրում	Հ	1982 թ. կատարվել են մասնակի պեղումներ
5				ԵԿԵՂԵՑԻ		գյուղից 3 կմ հվ-ամ	Հ	
6				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից աե	Հ	
7				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	13 դ.	գյուղից հվ	Հ	

5.52. Կաթնաջուր գյուղ

--	--	--	--	--	--	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին	S	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂՈԹՈՒՐ»	միջնադար	գյուղից 4-5 կմ հվ	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ	1866 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
4				ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967 թ.	գյուղի մեջ	S	
5				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի մեջ	S	
6				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻՆ	1961 թ.	գյուղի մեջ	Հ	

5.54. Կաճաճկուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ ՍԵՂՎԻ («ՍԵՂՎԱ ՂԱԼԱ»)	13-14-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ, Սեղվու վանքից 0.5 կմ հվ-ան, «Ղուլի դաշ» վայրում	Հ	
	1.1			Աշտարակ	13 դ.		Հ	եռահարկ
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՍԵՂՎԻ	10-13-րդ դդ.		Հ	
	2.1			Գերեզմանոց			Հ	
		2.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.4		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.5		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.6		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		2.1.7		Խաչքար	13 դ.		Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	Աքորի գյուղ տանող ճանապարհին	Հ	
	3.1			Խաչքար	12 դ.		Հ	
	3.2			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.5			Խաչքար	13 դ.		Հ	
4				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
5				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Սեղվու վանքից 500 մ հս	Հ	
6				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Սեղվու վանքից 2 կմ ան	Հ	
7				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Սեղվու վանքից 2 կմ ան	Հ	
8				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Սեղվու վանքից 6 կմ հվ-ան	Հ	
9				ՄԱՏՈՒՌ	13 դ.	Սեղվու վանքից 800 մ հս-ան	Հ	
	9.1			Գերեզմանոց	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	
		9.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		9.1.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		9.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
10				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՍԵՂՎՈՒ ՍԲ. ՆՇԱՆ	13-14-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ	Հ	ձորում
	10.1			Գերեզմանոց	12-14-րդ դդ.		Հ	
		10.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		10.1.2		Տապանաքար	13-14-րդ դդ.		Հ	հարթ, զարդանախշ
		10.1.3		Տապանաքար	13-14-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ	հարթ, խաչապատկերով

10.2		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	կից է Սբ. Նշան եկեղեցուն հս-ից	Հիտոքր, միանավ դահլիճ
10.3		Եկեղեցի Սբ. Նշան	13 դ.		Հ
10.4		Զանգակատուն	13 դ.	կից է Սբ. Նշան եկեղեցուն հվ-ից	Հ
10.5		Միաբանության շենք	13-14-րդ դդ.	Սբ. Նշան եկեղեցուց հվ	Հ
10.6		Շրջապարիսպ	13 դ.		Հ
11		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ-ՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար	ձորում	Հ

5.55. Կարմիր Աղեկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՄՂՆԱԽԻ ԶԱՌ»	10-16-րդ դդ.	գյուղից հվ	Հ	
	1.1			Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Հ	
		1.1.1		Խաչքար	11 դ.		Հ	
		1.1.2		Խաչքար	12 դ.		Հ	
		1.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.1.4		Խաչքար	15 դ.		Հ	
		1.1.5		Խաչքար	15 դ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	16-17-րդ դդ.	գյուղի հս մասում	Հ	
	2.1			Խաչքար Ավագի	15 դ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	16 դ.		Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԵԳԻ»	10 դ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	
	3.1			Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	
		3.1.1		Թևավոր խաչ	12-13-րդ դդ.		Հ	
		3.1.2		Խաչքար	12 դ.		Հ	
		3.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		3.1.4		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	3.2			Եկեղեցի	10 դ.		Հ	
4				ՄԱՏՈՒՌ		գյուղից 1 կմ ամ	Հ	
	4.1			Խաչքար	1207 թ.	մատուռի մեջ	Հ	
	4.2			Խաչքար Խոսրովի	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	
	4.3			Խաչքար Հովհաննեսի	13 դ.	մատուռի մեջ	Հ	
	4.4			Խաչքար «Տերունական»	13 դ.	մատուռի մեջ	Հ	
5				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ			Հ	

5.56. Կողես գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-17-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին, գյուղ տանող ճանապարհից աջ	Հ	
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	արձանագիր, խրված է հողի մեջ

1.3		Խաչքար	1241 թ.		Հ	պատվանդանի վրա, 3 խաչքարերից մեջտեղինը
1.4		Խաչքար	1241 թ.		Հ	բարձր պատվանդանի վրա, 3 խաչքարերից հս-ը
1.5		Խաչքար	1509 թ.		Հ	
1.6		Խաչքար Տուտիկ Իշխանի	1241 թ.		Հ	բարձր պատվանդանի վրա, 3 խաչքարերից հվ-ը
2		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17-րդ դդ.	գյուղից ամ, գյուղ տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	
2.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, արձանագիր
3		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՏՈՒՏԿԱՂՈՒՈ»	միջնադար	գյուղից ամ	Հ	
4		ԴԱՄԲԱՐԱՆ «ՏԱԴԵՈՐԴՈՒ»	միջնադար	գյուղի ամ ծայրին	Հ	
5		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	
6		ԵԿԵՂԵՅԻ	10 դ.	գյուղի հվ եզրում, Կողեսի ձորում, Ձորագետի աջ ափին	Հ	
6.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ, Ձորագետի ձախ ափին, քարայրի դիմաց	Հ	
	6.1.1	Խաչքար «Բեմ»	13 դ.		Հ	
	6.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	6.1.3	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	6.1.4	Կոթող	7 դ.		Հ	քառակող
7		ԵԿԵՂԵՅԻ	16-17-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	պահպանվել են հիմքերը
7.1		Գերեզմանոց		եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	7.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	7.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	7.1.3	Տապանաքար	1554 թ.		Հ	
	7.1.4	Տապանաքար	16 դ.		Հ	
	7.1.5	Տապանաքար	16 դ.		Հ	
	7.1.6	Տապանաքար	16 դ.		Հ	
	7.1.7	Տապանաքար	16 դ.		Հ	
	7.1.8	Տապանաքար	16 դ.		Հ	
8		ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	գյուղից հվ	բլրի լանջին		
9		ԵԿԵՂԵՅԻ «ՎԱՆՔ»	11-13-րդ դդ.	գյուղից հվ-ամ	Հ	
10		ԵԿԵՂԵՅԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղի դպրոցամերձ հողամասի մոտ, «Քարի գլուխ» վայրում	Հ	ավերված
10.1		Գերեզմանոց	միջնադար	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	10.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	10.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա

		10.1.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հենած է քարե ցանկապատին
		10.1.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	երկու խաչքարերից հս-ը
		10.1.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	երկու խաչքարերից հվ-ը
	10.2		Կոթող	6 դ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
11			ԽԱՉՔԱՐ	9 դ.	գյուղից հվ-ան	Հ	քարե ցանկապատին հենած
12			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի ժամանակակից գերեզմանոցի հվ-ան եզրին	Հ	պատվանդանի վրա
13			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ եզրին, Երկրորդ աշխարհա-մարտում զոհվածների հուշարձանից 30 մ հեռու	Հ	պատվանդանի վրա
14			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղից ամ, գյուղ մտնող ճանապարհի ձախ եզրին	Հ	պատվանդանի վրա
15			ԿԱՍՈՒՐՁ	12-13-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրում, Տուսկաջուր վտակի վրա	Հ	
16			ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ՋՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1979 թ.	գյուղից 1 կմ ամ	Տ	
17			ՄԱՏՈՒՌ	10-11-րդ դդ.	ձորի մեջ, ժայռին կից	Հ	
	17.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի ամ մասում	Հ	
18			ՄԱՏՈՒՌ	12-13-րդ դդ.	ձորում	Հ	
19			ՄԱՏՈՒՌ	13 դ.	գյուղի մեջ	Տ	
	19.1		Թևավոր խաչ	13 դ.	հենած է մատուռի հվ պատին		արձանագիր, ստորին մասը կտրտված
	19.2		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ	հատված
	19.3		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	մատուռի մեջ	Հ	
	19.4		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ	
	19.5		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ	
20			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ	10-13-րդ դդ.	ձորում	Հ	

5.57. Կուրթան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ԾՏԱԲԵՐԴ»	Ք. ա. 3-1 հազ.	գյուղից հվ-ամ, Գյառգյառ գետի ձախ ափին	Հ	
	1.1			Բնակատեղի	Ք. ա. 3-1 հազ.		Հ	ամրացված
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, Գտեվանքից ան	Հ	վերգետնյա նյութերը պահվում են գյուղի թանգարանում

	2.1		Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 4-3 հազ.		Հ	
3			ԳԵՐԵՁՄԱՆՈՑ	10-20-րդ դդ.	գյուղի հս-աե եզրին	Հ	
	3.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, ստորին մասը
	3.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս կողմում	Հ	պատվանդանի վրա, վերնամասը
	3.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	պատվանդանի վրա
	3.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռից հվ	Հ	գետնի վրա կանգնեցված
	3.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	պատվանդանի վրա, ստորին հատվածը, երկատված
	3.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռից աե	Հ	վերնամաս
	3.7		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	3.8		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	3.9		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	3.10		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	3.11		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	
	3.12		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
	3.13		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռից աե	Հ	
	3.14		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռից աե	Հ	
	3.15		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
	3.16		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
	3.17		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
	3.18		Խաչքար	1246 թ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
	3.19		Խաչքար	1248 թ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	
	3.20		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
	3.21		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
	3.22		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	պատվանդանի վրա
	3.23		Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	
	3.24		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	պատվանդանի վրա
	3.25		Խաչքար	13 դ.	մատուռից հվ	Հ	պատվանդանի վրա
	3.26		Խաչքար	13 դ.	մատուռից աե	Հ	պատվանդանի վրա
	3.27		Խաչքար	13 դ.		Հ	պատվանդանի վրա, երկատված
	3.28		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	պատվանդանի վրա
	3.29		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
	3.30		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի հվ-աե մասում	Հ	

3.31		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
3.32		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	պատվանդանի վրա
3.33		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.34		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
3.35		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
3.36		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.37		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.38		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.39		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.40		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-աե մասում	Հ	
3.41		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	պատվանդանի վրա
3.42		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.43		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.44		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.45		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3.46		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռից աե	Հ	
3.47		Խաչքար	13-15-րդ դդ.	մատուռից աե	Հ	
3.48		Խաչքար	14 դ.	գերեզմանոցի հվ-աե մասում	Հ	
3.49		Խաչքար	14-15-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	
3.50		Խաչքար	15 դ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	պատվանդանի վրա
3.51		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	
3.52		Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	
3.53		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	
3.54		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
3.55		Խաչքար	16 դ.	գերեզմանոցի աե մասում	Հ	
3.56		Խաչքար Բեկիջանի	15-16-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
3.57		Խաչքար Մբ. Գևորգ	1086 թ.		Հ	
3.58		Խաչքար Էլիագի և Ճանանի	13-14-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
3.59		Մատուռ	10-11-րդ դդ.		Հ	
3.60		Մատուռ Մբ. Կիրակի	13 դ.		Հ	վերակառ. 1940-ական թթ.

4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17-րդ դդ.	գյուղից ամ, Գտեվանքից 100 մ հս	Հ դաշտի մեջ
	4.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
	4.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
	4.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ
5			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-14-րդ դդ.	Կուրթանի ձորում	Հ
	5.1		Խաչքար	1229 թ.		Հ
	5.2		Խաչքար	13 դ.		Հ
	5.3		Խաչքար	13 դ.		Հ երկու խաչքարերից հվ-ը
	5.4		Խաչքար	13 դ.		Հ երկու խաչքարերից հս-ը
	5.5		Մատուռ	13 դ.		Հ
6			ԵԿԵՂԵՑԻ	5 դ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, գոմերի մոտ	Հ
	6.1		Գերեզմանոց	5-18-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ
		6.1.1	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց աե	Հ
7			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	5-6-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ կիսավեր, միանավ
	7.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ
		7.1.1	Տապանաքար Պարսպ Քյոխվի	1722 թ.	եկեղեցու մոտ	Հ գյուղի հիմնադրի գերեզմանն է
	7.2		Զանգակատուն	1884 թ.	եկեղեցուն կից է ամ-ից	Տ
8			ԵԿԵՂԵՑԻ ԳՏԵՎԱՆՔ	6 դ.	Վարդաբլուր և Կուրթան գյուղերի միջև, խճուղու եզրին	Հ միանավ, կիսավեր
	8.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Հ
		8.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
		8.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ
		8.1.3	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ
	8.2		Խաչքար	12 դ.	եկեղեցու մեջ	Հ
9			ԵԿԵՂԵՑԻ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԱՅՐ»	11 դ.	գյուղի աե ծայրին, ձորում	Հ ժայռափոր
	9.1		Խաչքար	9-10-րդ դդ.	քարայր-եկեղեցու արջև	Հ պատվանդանի վրա
10			ԽԱՉՔԱՐ	10-11-րդ դդ.	գյուղի թանգարանի բակում	Հ
11			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի թանգարանի բակում	Հ
12			ԿԱՍՈՒՐՋ	12-13-րդ դդ.	Ձորագետի վրա	Հ ավերված, պահպանվում են հետքերը
13			ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1950-60 ական թթ.	գյուղի մեջ, ձոր տանող ճանապարհի ձախ եզրին	Տ
14			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻՆ	1990-ական թթ.	«Մշակույթի տան» մոտ	Հ
	14.1		Խաչքար	12 դ.	հուշարձանի մոտ	Հ

15		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՋՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1969 թ.	գյուղի ամ կողմում	S	
16		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ Ա. ՄԻԿՈՅԱՆԻՆ		դպրոցի բակում	S	
17		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԿԱՐԱՊԵՏ	5-7-րդ դդ.	Կուրթանի ձորում, կիրճի ձախ ափին	Հ	
18		ՋՐԱՂԱՅ	13 դ.	Կուրթանի ձորում, գետի ձախ ափին	Հ	
19		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՆԵՎԱՆՔ	7-12-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-աե, Կուրթանի ձորում	Հ	լեզվակաձև հրվանդանի վրա
19.1		Գավիթ	12 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	պահպանվել են որմնախարիսները
19.2		Գերեզմանոց	9-14-րդ դդ.		Հ	
	19.2.1	Խաչքար	15 դ.	եկեղեցու հս պատի տակ	Հ	
19.3		Եկեղեցի	7 դ.		Հ	վերակառ. 1154 թ., եռախորան
	19.3.1	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	աե պատի տակ	Հ	պահպանվել է վերնամասը
	19.3.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	աե պատի տակ	Հ	ստորին մասը
19.4		Եկեղեցի	12-13 դ.		Հ	պահպանվել է խորանը
19.5		Զանգակատուն	13 դ.		Հ	
19.6		Մատուռ	12-13-րդ դդ.	վանքից աե	Հ	բլրակի վրա, ավերված
19.7		Միաբանության շենք	9-14-րդ դդ.	եկեղեցուց 50 մ աե	Հ	
19.8		Շրջապարիսպ	միջնադար	եզերում է համալիրը	S	պահպանվել են հիմնապատերը
19.9		Տապանատուն	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	
19.10		Օժանդակ շինություն	12-13-րդ դդ.	եկեղեցուց հվ-աե	Հ	
20		ՔԱՐԱՅՐ-ՄԱՏՈՒՌ «ԹՈՒՐՓԱՆԴԱՅ»	միջնադար	Հնեվանքի և Կուրթանի ձորերում	Հ	
21		ՔԱՐԱՅՐ-ՄԱՏՈՒՌ «ՄՂՆԱԽ»	միջնադար	գյուղից հվ-ամ, Հնեվանքի ձորում	Հ	

5.58. Հագվի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	12-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
	1.1			Գերեզմանոց	10-15 դ.		Հ	
		1.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.1.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.1.3		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.1.4		Խաչքար	1487 թ.		Հ	
		1.1.5		Խաչքար	15 դ.		Հ	
		1.1.6		Խաչքար	15 դ.		Հ	
	1.2			Հուշադրյուր	1972 թ.		S	

2			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 0.5 կմ հս	Հ	
3			ԽԱՉՔԱՐ ՄԵՏԱԲԻ	1204 թ.	գյուղ մտնող ճանապարհի եզրին	Հ	
4			ԽԱՉՔԱՐ	1287 թ.	գյուղի մեջ	Հ	երկաստիճան պատվանդանի վրա
5			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 0.5 կմ հս	Հ	
6			ԽԱՉՔԱՐ	16 դ.	գյուղից 0.5 կմ հս	Հ	
7			ԽԱՉՔԱՐ «ԽԵՉԻ ԽՈՐ»	12-13-րդ դդ.	գյուղից հվ-ամ	Հ	
8			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	20 դ. սկիզբ	գյուղի հվ-ամ մասում	Տ	
	8.1		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ազուցված է հս պատին	Հ	
9			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԳՆԴԱՊԵՏ Հ. ՕՀԱՆՅԱՆԻՆ	1975 թ.	գյուղում	Տ	Է. Օհանյանի տան մոտ
10			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղից 0.5 կմ հս-աե	Տ	

5.59.2 Հայդարլի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ		գյուղից հվ-աե	Հ	

5.59.3 Քիլիսա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՔԻԼԻՍԱ»	միջնադար	գյուղի հս-աե եզրին	Հ	
	1.1			Եկեղեցի	5-7-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
		1.1.1		Խաչքար	միջնադար	դպրոցի բակում	Հ	

5.60. Հադպատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ԱԹՈՌԻԿ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	Ալավերդու ջրամաքրման կայանից մոտ 1 կմ հս	Հ	
	1.1			Բնակատեղի	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	
	1.2			Գյուղատեղի	10-13-րդ դդ.	Կայան ամրոցի դիմաց	Հ	
		1.2.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.2.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		1.2.3		Խաչքար Սբ. Սարգիս	1279 թ.		Հ	հատված, ընկած է գետինին, կանգնեցրել են Մանուելը և այլոք
	1.3			Դիտակետ-աշտարակ	10-13-րդ դդ.		Հ	ավերված
	1.4			Մատուռ «Աթոռիկ»	13 դ.		Հ	ավերված

	1.5			Ջրանցույց	10-15-րդ դդ.		Հ	կիսավեր
2				ԱՄՐՈՑ «ԿԱՅԱՆԲԵՐԴ»	1233 թ.	գյուղի հվ-ամ մասում, հրվանդանի վրա	Հ	կառուցել է Հաղպատի վանահայր Հովհաննեսը
	2.1			Դսեվանք (Դրսեվանք, Սբ. Աստվածածին)	1233 թ.	ամրոցի հվ-աե մասում, ժայռի գլխին	Հ	կառուցել է Հաղպատի վանահայր Հովհաննեսը
		2.1.1		Խաչքար	13 դ.			
		2.1.2		Տապանաքար	1835 թ.		Հ	
		2.1.3		Օժանդակ շինություններ	13 դ.		Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	11-12-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ հս-ամ, Ալավերդի-Ախթալա ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-15-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս-աե	Հ	
	4.1			Խաչքար	13 դ.		Հ	
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-15-րդ դդ.	նախկին ԲՄԿ-ի տարածքում	Հ	
	5.1			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
		5.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
6				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-20-րդ դդ.	գործող գերեզմանոցում	Հ	
	6.1			Խաչքար	1193 թ.		Հ	
	6.2			Խաչքար	1195 թ.		Հ	
	6.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	6.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	6.5			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	6.6			Խաչքար	1222 թ.		Հ	
	6.7			Խաչքար	1223 թ.		Հ	
	6.8			Խաչքար Հովհաննես քահանայի	1231 թ.		Հ	
	6.9			Խաչքար Աբրահամի	1275 թ.		Հ	կանգնեցրել է Տերտեր իր մոր Խորասուի հետ
	6.10			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	6.11			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	6.12			Խաչքար	15 դ.		Հ	
	6.13			Խաչքար	15 դ.		Հ	
	6.14			Տապանաքար Վարդան վարդապետի	1193 թ.		Հ	
	6.15			Տապանաքար հայր Անդրեասի	13 դ.		Հ	
	6.16			Տապանաքար Պողոսի	13 դ.			
	6.17			Տապանաքար Պետրոս վարդապետի	14 դ.		Հ	
	6.18			Տապանաքար Սարգսի	14 դ.		Հ	
	6.19			Տապանաքար Դեղի	15 դ.		Հ	
	6.20			Տապանաքար Սարգիս քահանայի	15 դ.		Հ	
	6.21			Տապանաքար Հարությունի	1731 թ.		Հ	

6.22			Տապանաքար Մարիամի	1731 թ.		Հ	
7			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՍԲ. ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ	10-13-րդ դդ.	գլխավոր մայրուղուց Հաղպատ տանող ճանապարհի ձախ կողմում, Սրբատեղ վայրում	Հ	լեռնալանջին
8			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՅՍ, ՍԲԼԻՍ	Ք.ա. 2-1 հազ., 13- 17-րդ դդ.	գյուղից 6 կմ հս-աե, Սրբատեղ վայրում	Հ	անտառապատ ձորալանջին
9			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից 4 կմ հս	Հ	
9.1			Աղբյուր	13 դ.		Հ	
10			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԵՐԴԻԿ»		գյուղից 7 կմ աե	Հ	
10.1			Գերեզմանոց			Հ	
	10.1.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	10.1.2		Խաչքար Հովհաննեսի	1212 թ.		Հ	թիկունքին արձանագրություն
10.2			Մատուռ	13 դ.		Հ	հս կողմինը
10.3			Մատուռ	13 դ.		Հ	հվ կողմինը
	10.3.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի ամ ճակատին	Հ	
	10.3.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի ամ ճակատին	Հ	
11			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԳԱՂՈՒԿ»	10-17-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ	Հ	
11.1			Գերեզմանոց	10-17-րդ դդ.		Հ	
	11.1.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	թիկունքին արձանագրություն
	11.1.2		Խաչքար	1212 թ.		Հ	
	11.1.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	11.1.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
11.2			Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
12			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԺԻՎԱՆՔ»	10-19-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ	Հ	
12.1			Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.		Հ	
	12.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
13			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶՐԱՂԱՅԱԶՈՐ»			Հ	
13.1			Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.		Հ	
14			ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ «ԱԳՈՒՎԻ ՏԱՊԱՆ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի տարածքում	Հ	
15			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ (ԶՈՐԱՎԱՆՔ)	1279 թ.	գյուղի հվ մասում, «Ագեղցի» վայրում	Հ	
15.1			Գերեզմանոց		եկեղեցու մոտ	Հ	
	15.1.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	

	15.1.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	
16			ԵԿԵՂԵՑԻ ԿՈՒՍԱՆԱՅ ԱՆԱՊԱՏ (ՏԻՐԱՍՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻ)	13 դ.	Հաղպատի վանքից աե	Հ	նորոգվել է 1676 թ.
16.1			Գերեզմանոց	միջնադար	եկեղեցու շուրջ	Հ	
	16.1.1		Խաչքար	1222 թ.	եկեղեցուց ամ	Հ	
	16.1.2		Խաչքար	1242 թ.	եկեղեցուց ամ	Հ	
	16.1.3		Խաչքար Հակոբի	1255 թ.	աղբյուրի մոտ	Հ	
	16.1.4		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու հվ-ամ անկյան մոտ	Հ	պատվանդանի վրա
	16.1.5		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	պատվանդանի վրա
	16.1.6		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	պատվանդանի վրա
	16.1.7		Խաչքար	13 դ.	եկեղեցուց ամ	Հ	
	16.1.8		Տապանաքար Ստեփանոս Սուփեստոսի, կազմող՝ Յոհաննես	1225 թ.	եկեղեցու առաջ	Հ	
	16.1.9		Տապանաքար տեր Գևորգի	13 դ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	
	16.1.10		Տապանաքար Իգնատիոս վարդապետի	13 դ.	եկեղեցու մոտ	Հ	
	16.1.11		Տապանաքար տեր Հովհաննեսի	13 դ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	
	16.1.12		Տապանաքար Սարգիս վարդապետի	1609 թ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	
17			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՍԻՈՆ (ԱՌԱՋԱԴԵՍ)	1268 թ.	Հաղպատավանքից հվ-ամ, գյուղի կենտրոնում	Հ	
17.1			Խաչքար	10 դ.	եկեղեցու մուտքից հվ	Հ	պատվանդանի վրա, արձանագիր
17.2			Խաչքար	10 դ.	նախորդի մոտ	Հ	պատվանդանի վրա, արձանագիր
17.3			Խաչքար Աթանագինի	1005 թ.	եկեղեցում	Հ	արձանագիր
17.4			Խաչքար	12 դ.		Հ	
17.5			Խաչքար	1207 թ.		Հ	արձանագիր
17.6			Խաչքար	1247 թ.		Հ	արձանագիր
17.7			Խաչքար	1268 թ.	եկեղեցու մուտքի մոտ	Հ	արձանագիր
17.8			Խաչքար	13 դ.		Հ	
17.9			Խաչքար	13 դ.		Հ	
18			ԽԱՉՔԱՐ	1089 թ.	Ալավերդի-Նոյեմբերյան խճուղու վրա, խանութի դիմաց, Նեղուց գյուղ չհասած	Հ	կանգնեցրել է Հաղպատի առաջնորդ Սարգիսը ջրաղաց կառուցելու և այգի տնկելու կապակցությամբ
19			ԽԱՉՔԱՐ ՍԲ. ԿԻՐԱԿԻ (ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ)	1188 թ.	գյուղի հվ-ամ եզրին, Ջաղացաձոր տանող ճանապարհին	Հ	
20			ԽԱՉՔԱՐ ԹՈՍԱ ՔԱՀԱՆԱՅԻ	1201 թ.	գյուղից 2.5 կմ ամ	Հ	
21			ԽԱՉՔԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՔԱՀԱՆԱՅԻ	1223 թ.	ավտոտեխսպասարկման կայանի տարածքում	Հ	
22			ԽԱՉՔԱՐ	1273 թ.	Բերդաձորում	Հ	

23			ԽԱՉՔԱՐ ՄԽԻԹԱՐԻ	13 դ.	ավտոտեխապասարկման կայանի տարածքում	Հ	
24			ԿԱՍՈՒՐՁ	13 դ.	Շերեք գետակի վրա, Զրադացածորում	Հ	
25			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1960 թ.	Ալավերդի-Ախթալա ճանապարհի ձախ կողմում	Տ	
26			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1963 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
27			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1982 թ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	քանդ.՝ Կ. Կարախանյան
28			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՍՍԱՏՈՒՐ ԿԱԽՈՅԱՆԻՆ	1978 թ.	Հաղպատավանքի ճանապարհին	Տ	
29			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ԱՐԱՄԱՅԻՄ ԵՐԶՆԿՅԱՆԻՆ	1960 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
30			ԶԻԹՀԱՆ	19 դ.		Տ	
31			ՄԱՏՈՒՌ	14-15-րդ դդ.	«Տերունական» բլրի գագաթին, գյուղից 2 կմ աե	Հ	կիսավեր
32			ՄԱՏՈՒՌ	միջնադար	«Զվարի գաղուկ» հանդամասում	Հ	
33			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀԱՂՊԱՏ	10-20-րդ դդ.	գյուղի հվ-աե եզրին	Հ	
33.1			Աղբյուր	1258 թ.	շրջապարսպից 100 մ աե	Հ	կառուց. է վանքի առաջնորդ Հովհաննեսը: Վերակառ. է Անտոն արքեպիսկոպոսը՝ 1827 թ.
	33.1.1		Խաչքար	1228 թ.	աղբյուրի մոտ	Հ	
	33.1.2		Խաչքար	1255 թ.	ազուցված է աղբյուրի պատին		
	33.1.3		Տապանաքար Վասիլի	1027 թ.	աղբյուրի մոտ	Հ	
	33.1.4		Տապանաքար հայր Խուչիլի	13 դ.	աղբյուրի մոտ	Հ	
33.2			Բնակարան	13 դ.	գանգակատնից 20 մ հս- աե	Հ	հազարաշեն, վերակառ.՝ 1643-ին
33.3			Գավիթ Սբ. Նշան եկեղեցու	1210 թ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	կառուցել է Հովհաննես Խաչենցի առաջնորդը
	33.3.1		Խաչքար Ատոմ վերակացուի	1004 թ.	ազուցված է աե պատին՝ ներքուստ	Հ	
	33.3.2		Խաչքար Մեսրոպի	1008 թ.	աե պատի մոտ՝ ներքուստ	Հ	պատվանդանի վրա
	33.3.3		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	աե պատի տակ, Սբ. Նշան եկեղեցու մուտքից ձախ	Հ	հենած է պատին
	33.3.4		Խաչքար	1185 թ.		Հ	
	33.3.5		Խաչքար	12 դ.	գավթում, Սբ. Նշան եկեղեցու մուտքից աջ	Հ	

	33.3.6	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հս խորշի մեջ՝ ներքուստ	Հ	
	33.3.7	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է նախորդի մոտ	Հ	
	33.3.8	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է նախորդի մոտ	Հ	
	33.3.9	Խաչքար	13 դ.	ագուցված է հվ խորշի մեջ	Հ	
	33.3.10	Տապանաքար Դավթի	11-12-րդ դդ.		Հ	
	33.3.11	Տապանաքար Կյուրիկե Բ թագավորի	1100 թ.		Հ	
	33.3.12	Տապանաքար Աբաս թագավորի	1145-1150 թթ.		Հ	
	33.3.14	Տապանաքար Կյուրիկե թագավորի	1154 թ.		Հ	
	33.3.15	Տապանաքար Վասակի	1189 թ.		Հ	
	33.3.16	Տապանաքար Աբաս թագավորի	1192 թ.		Հ	
	33.3.17	Տապանաքար Թամար թագուհու	12 դ.		Հ	
	33.3.18	Տապանաքար Փուրթուխանի	12 դ.		Հ	
	33.3.19	Տապանաքար Սաթունի	1282-84 թթ.		Հ	
	33.3.20	Տապանաքար Բորինայի	13 դ.		Հ	
	33.3.21	Տապանաքար Գրիգոր Ամիրայի	13 դ.		Հ	
	33.3.22	Տապանաքար տեր Գրիգորեայի	13 դ.		Հ	
	33.3.23	Տապանաքար Դավթի	13 դ.		Հ	
	33.3.24	Տապանաքար Դովի	13 դ.		Հ	
	33.3.25	Տապանաքար Թայիկի	13 դ.		Հ	
	33.3.26	Տապանաքար Թուրթուխանի	13 դ.		Հ	
	33.3.27	Տապանաքար Խաթունի	13 դ.		Հ	
	33.3.28	Տապանաքար Խոռասի	13 դ.		Հ	
	33.3.29	Տապանաքար Խոստրովիկի	13 դ.		Հ	
	33.3.30	Տապանաքար Կավթելի	13 դ.		Հ	
	33.3.31	Տապանաքար Կարապետի	13 դ.		Հ	
	33.3.32	Տապանաքար Համգեի	13 դ.		Հ	
	33.3.33	Տապանաքար Հասանի	13 դ.		Հ	
	33.3.34	Տապանաքար Հովհաննես եպիսկոպոսի	13 դ.		Հ	
	33.3.35	Տապանաքար Մարիամի	13 դ.		Հ	
	33.3.36	Տապանաքար Մկրտիչ վարդապետի	13 դ.		Հ	

		33.3.37	Տապանաքար Նանայի	13 դ.		Հ	
		33.3.38	Տապանաքար Նույթի	13 դ.		Հ	
		33.3.39	Տապանաքար Ռուսուգանի	13 դ.		Հ	
		33.3.40	Տապանքար Ռուսուքանի	13 դ.		Հ	
		33.3.41	Տապանաքար Սաթի	13 դ.		Հ	
		33.3.42	Տապանաքար Սասնա	13 դ.		Հ	
		33.3.43	Տապանաքար Սենաքերիմի	13 դ.		Հ	
		33.3.44	Տապանաքար Սմբատի	13 դ.		Հ	
		33.3.46	Տապանաքար Սմբատի	13 դ.		Հ	
		33.3.47	Տապանաքար Սևադայի	13 դ.		Հ	
		33.3.48	Տապանաքար Վանենու	13 դ.		Հ	
		33.3.49	Տապանաքար Տիրիթի	13 դ.		Հ	
		33.3.50	Տապանաքար Քուրդ Ամիրիայի	13 դ.		Հ	
		33.3.51	Տապանաքար Փիլիպոս արքեպիսկոպոսի	16 դ.		Հ	
		33.3.52	Տապանաքար Մինաս վարդապետի	1651 թ.		Հ	
33.4			Գավիթ Մբ. Նշան եկեղեցու	1258-1262 թթ.		Հ	փոքր
		33.4.1	Խաչքար Ամենափրկիչ	1273 թ.	փոքր գավթում, Մբ. Նշան եկեղեցու մուտքի մոտ	Հ	
		33.4.2	Տապանաքար տեր Հովհաննեսի	13 դ.		Հ	
		33.4.3	Տապանաքար Աբլիսասանի	14 դ.		Հ	
		33.4.4	Մատուռ-դամբարան	1280 թ.		Հ	կառուցել են Պաճաճ իշխանը և նրա կինը՝ Դուդան
		33.4.2.1	Տապանաքար Պաճաճ իշխանի	13 դ.	մատուռում	Հ	
33.5			Գերեզմանոց	11-20-րդ դդ.	վանքի բակում	Հ	
		33.5.1	Խաչքար	11 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
		33.5.2	Խաչքար	12 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
		33.5.3	Տապանաքար Սարկավագ Սովետոսի	1129 թ.	գրատան և զանգակատան միջև	Հ	
		33.5.4	Տապանաքար Ավետիքի	13 դ.	զանգակատան մոտ	Հ	
		33.5.5	Տապանաքար տեր Դանելի	13 դ.	գրատան և զանգակատան միջև	Հ	
		33.5.6	Տապանաքար Դավիթ քահանայի	1435 թ.	զանգակատան մոտ	Հ	

	33.5.7	Տապանաքար Պետրոս հայրապետի	1491 թ.	զանգակատան մոտ	Հ	
	33.5.8	Տապանաքար Ղուկաս քահանայի	1551 թ.	զանգակատան մոտ	Հ	
	33.5.9	Տապանաքար Ալեքսանի	16 դ.	զանգակատան մոտ	Հ	
	33.5.10	3. Տապանաքար Խոսրովի	16 դ.	զանգակատանից 8 մ հվ	Հ	
	33.5.11	Տապանաքար Կիրակոս եպիսկոպոսի	1629 թ.	զանգակատան մոտ	Հ	
	33.5.12	Տապանաքար Պետրոս վարդապետի	1751 թ.	զանգակատան հվ կողմում	Հ	
33.6		Գրատուն	11 դ. վերակառ. 1258-1262 թթ.	Սբ. Նշան եկեղեցու հս-առանկյունից 2.5 մ հեռու	Հ	
	33.6.1	Խաչքար	12 դ.	գրատանը	Հ	
	33.6.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	33.6.3	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	33.6.4	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	33.6.5	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	33.6.6	Խաչքար	1519 թ.		Հ	
	33.6.7	Սրահ-միջանցք	13 դ.	կցված է գրատանը ամ և հվ կողմերից	Հ	կամարակապ սրահ
	33.6.7.1	Խաչքար	10 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.2	Խաչքար	1023 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	33.6.7.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	հս պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	հս պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.6	Խաչքար	1201 թ.		Հ	
	33.6.7.7	Խաչքար	1246 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	33.6.7.8	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.9	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.10	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.11	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	արձանագիր
	33.6.7.12	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.13	Խաչքար	13 դ.	առն պատի մոտ	Հ	
	33.6.7.14	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	33.6.7.15	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	33.6.7.16	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	33.6.7.17	Խաչքար	15 դ.		Հ	արձանագիր
	33.6.7.18	Խաչքար Հոնավար իշխանի	1023 թ.	առն պատի մոտ	Հ	պատվանդանի վրա
	33.6.7.19	Խաչքար Հովհաննես առաջնորդի	13 դ.	սրահի առն պատի մոտ, ներքուստ	Հ	պատվանդանի վրա ունի արձանագրություն գավթի, գրատան և սրահի շինարար-թուխյան մասին
	33.6.7.20	Տապանաքար Ծիլթոսանի	13 դ.		Հ	
	33.6.7.21	Տապանաքար Ազիզ Մահդասու	1669 թ.		Հ	

		33.6.7.22	Տապանաքար Գայրան Մահդասու	1669 թ.		Հ	
33.7			Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին (Խաթունաշեն)	13 դ.	Սբ. Նշան եկեղեցու մեծ գավթի հս կողմում	Հ	կառուցել է Դեսույանց Հասան իշխանի դուստր Խաթունը
	33.7.1		Տապանաքար Հովսեփ քահանայի	17 դ.	եկեղեցու բակում	Հ	
	33.7.2		Տապանաքար Մարինոսի	1730 թ.	եկեղեցու բակում	Հ	
	33.7.3		Տապանաքար Մանանիա Երզնկյանցու և վեց որդիների	1893 թ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
33.8			Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին (Ջգրաշեն)	1195 թ.	վանքի շրջապարսպից դուրս հվ-ամ մասում	Հ	կառուցվել է Սելաման հին եկեղեցու տեղում
	33.8.1		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հվ	Հ	
	33.8.2		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու ամ պատին, մուտքից հս	Հ	
33.9			Եկեղեցի Սբ. Գրիգոր	1025 թ.	Սբ. Նշան եկեղեցու գավթի հվ կողմում	Հ	
33.10			Եկեղեցի Սբ. Նշան	976-991 թթ.		Հ	կառուցել է Բագրատունյաց Խոսրովանուշ թագուհին
33.11			Զանգակատուն	1245 թ.	համալիրի աե, բարձրադիր մասում	Հ	
	33.11.1		Դամբարան Դավիթ Քոբայրեցու	1208 թ.	զանգակատան ամ կողմում	Հ	
	33.11.2		Դամբարան Հովհաննես Երզնկացու	1326 թ.	զանգակատան ամ կողմում	Հ	
	33.11.3		Դամբարան Հովհաննես Իմաստասերի	1129 թ.	զանգակատան հս-ամ կողմում	Հ	
	33.11.4		Դամբարան Պետրոս հայրապետի	1491 թ.	զանգակատան ամ կողմում	Հ	
	33.11.5		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է ամ պատին, մուտքից հս	Հ	
	33.11.6		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է ամ պատին, մուտքից հվ	Հ	
	33.11.7		Խաչքար	13 դ.		Հ	
	33.11.8		Խաչքար Դավիթ քահանայի	1435 թ.	զանգակատան հվ պատի տակ	Հ	
33.12			Ժամատուն Համազասպի	1257 թ.		Հ	կառուցել է Համազասպ առաջնորդը
	33.12.1		Տապանաքար Զնոսադի	1145 թ.		Հ	
	33.12.2		Տապանաքար Գրիգոր քահանայի	13 դ.		Հ	
	33.12.3		Տապանաքար Խիկարի	13 դ.		Հ	
	33.12.4		Տապանաքար Ամիր Սարգսի	13 դ.		Հ	
	33.12.5		Տապանաքար Գասպար Թիֆլիսեցու	1729 թ.		Հ	
33.13			Մատուռ	13 դ.		Հ	

	33.14		Մատուռ-ավանդատուն	11 դ.	կից է Մբ. Նշան եկեղեցու գավթի աե պատին հս-ից	Հ	
	33.15		Մատուռ-ավանդատուն	11 դ.	կից է նույն պատին հվ-ից	Հ	
	33.16		Մատուռ Բարսեղի, Սմբատի և Բագրատի	13 դ.	համալիրի հս-ամ մասում, պարսպին կից	Հ	այս և հաջորդ երկու մատուռները Ուքանանց տոհմի մատուռ-դամբարաններն են: Մրանց վրա կանգնեցված խաչքարերից կենտրոնակը ընկած է
	33.16.1		Խաչքար	13 դ.	մատուռի վրա	Հ	
	33.17		Մատուռ Նաջմադինի	1211 թ.	նախորդի մոտ	Հ	
	33.17.1		Խաչքար	1211 թ.	մատուռի վրա	Հ	
	33.18		Մատուռ Քուրդ իշխանի	1220 թ.	նախորդի մոտ	Հ	
	33.19		Շրջապարիսպ	13 դ.		Հ	
	33.19.1		Թևավոր խաչ	12-13-րդ դդ.	կանգնեցված է աե մուտքի վրա	Հ	
	33.19.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է հս մուտքի ամ կողմում	Հ	
	33.19.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է նույն մուտքի աե կողմում	Հ	
	33.19.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ազուցված է պարսպի շարվածքում, մուտքից ձախ	Հ	
	33.19.5		Խաչքար	14-15-րդ դդ.	ազուցված է ամ աշտարակի շարվածքում	Հ	
	33.19.6		Խաչքար	14-15-րդ դդ.	ազուցված է ամ աշտարակի շարվածքում	Հ	
	33.19.7		Խաչքար Ղուկասի	1563 թ.	ազուցված է հս-ամ աշտարակի շարվածքում	Հ	
	33.20		Սեղանատուն	13 դ.	համալիրի հս-աե մասում, պարսպին կից	Հ	19 դ. վերածվել է ձիթհանի
	33.20.1		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է աե պատին խորշի մեջ	Հ	
	33.20.2		Խաչքար	13 դ.	մուտքի հս կողմում, արտաքուստ	Հ	
	33.20.3		Խաչքար	13 դ.	մուտքի հվ կողմում, արտաքուստ	Հ	
34			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ «ԼԱՍՏԻ ԱՅՐ»	10-15-րդ դդ.	Շերեքաձորի ձախ, բարձրադիր լանջին, Կայան ամրոց տանող արահետի ձախ կողմում	Հ	
35			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	10-17-րդ դդ.	Զարնի և Պարնի այրերը տանող ճանապարհին, Հաղպատի սարահարթի տակ	Հ	
36			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	10-17-րդ դդ.	նախորդից ոչ հեռու	Հ	

37				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ	15 դ.	գյուղի ամ մասում, «Այգիներ» տանող ճանապարհին	Հ	
38				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ «ԳՐՈՅ ԱՅՐ»	15-17-րդ դդ.	Նախորդից ոչ հեռու	Հ	
39				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ «ԶԱՐՆԻ ԱՅՐ»	15-17-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ ամ, Շերեք գետի աջ ափին	Հ	ամրացված
40				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՑԱՐԱՆ «ՊԱՐՆԻ ԱՅՐ»	10-13-րդ դդ.	Կայան ամրոցի դիմաց, Շերեքաձորում	Հ	ամրացված

5.61. Հարթագյուղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՅ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 5 կմ հվ	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲՈՅԱՂՋԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	5 կմ հվ	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	գյուղի ամ մասում	Հ	
3.1				Գերեզմանոց	18-20-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Տ	
	3.1.1			Հուշաքար	1994 թ.		Տ	
4				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1972 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
5				ՄԱՏՈՒՌ	19 դ.	գյուղի ամ մասում	Տ	

5.62. Հոբարձ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	7-19-րդ դդ.	գյուղի աե եզրին	Հ	
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.			
2				ԵԿԵՂԵՅԻ	6 դ.	գյուղի մեջ	Հ	միանավ, վերականգ. 19 դ.
	2.1			Գերեզմանոց	15-16-րդ դդ.	եկեղեցուց աե	Հ	
	2.2			Խաչքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու հս պատի մոտ	Տ	
	2.3			Խաչքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու հս պատի մոտ	Տ	հատված
3				ԿՈԹՈՂ	7 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
4				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

5.63. Հովնանաձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՂԲՅՈՒՐ	19 դ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-15-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
	2.1			Խաչքար	10-12-րդ դդ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	11 դ.		Հ	
	2.3			Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	հենած է մի քարի

2.4	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետնին
2.5	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	հենած է մի քարի
2.6	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	հենած է մի քարի
3	ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-20-րդ դդ.	գյուղի առ մասում	Հ	
4	ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	17-20-րդ դդ.	գյուղի հվ առ մասում, գյուղ տանող ճանապարհից ձախ	Հ	
5	ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15-րդ դդ.	գյուղի հս-առ մասում, դարավանդի վրա	Հ	
6	ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	19 դ.	գյուղից 700-800 մ հս-ամ	Տ	բարձունքի վրա

5.64. Ձյունաշող գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԵԿԵՂԵՑԻ		գյուղի ամ եզրին, բարձունքի վրա		ավերված

5.65. Չորագետ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս կողմում, «Բերդ» վայրում	Հ	սարի զագաթին
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղի հս-ամ կողմում, «Ճկուտ» վայրում	Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆՆԵՐ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղում և նրա շրջակայքում	Հ	
4				ԴՈՒՄԵՆՆԵՐ	Ք. ա. 3-2 հազ.	գյուղի շրջակայքում, «Լոբատեղի չայիքներ» և «Խաչերի տափ» վայրում	Հ	
5				ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒԽ-ՄԱՆՈՒԿ	18-19-րդ դդ.	Վահագնի տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
5.1				Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
6				ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԿԻՐԱԿԻ	միջնադար	գյուղի հվ կողմում	Հ	
6.1				Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	

5.66. Չորագյուղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՔԻՐ ՈՒ ԱԽՊԵՐ»	10-13-րդ դդ.	գյուղից հս, Չորագետի Էլեկտրակայանի մոտ, Չորագետի աջ և ձախ ափերին	Հ	երկու ժայռերի կատարների վրա, ավերված
2				ԲԵՐԴՇԵՆ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղից 1,5 կմ հվ	Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	13-14-րդ դդ.	Չորագետի ամ կողմում, Ստեփանավան տանող խճուղու եզրին	Հ	սարահարթի վրա

4		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԽԱՏՄԱՏ»	միջնադար	գյուղի առ կողմում	Հ	ավերված
5		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՏԱՐ»	միջնադար	գյուղի հվ կողմում	Հ	
6		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ՇԲՈՉ»	միջնադար	Վահագնի տանող ճանապարհի աջ կողմում, Վ. Շքոյից քիչ հեռու	Հ	
7		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ՇԲՈՉ»	միջնադար	Վահագնի տանող ճանապարհի աջ կողմում	Հ	
8		ԴԱՄԲԱՐԱՆՆԵՐ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 700 մ ամ, «Խասիկներ» հանդամասում	Հ	
9		ԵԿԵՂԵՑԻ	13 դ.	գյուղի մեջ	Հ	խորհրդային կարգերի օրոք դարձվել էր պահեստ
9.1		Գերեզմանոց	16-17-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Տ	
10		ԵԿԵՂԵՑԻ	1906 թ.	գյուղի հվ-ամ մասում	Հ	
11		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

5.67.1 Գոգավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2-1 հազ., 12-17-րդ դդ.		Հ	
1.1				Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-ամ	Տ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղից 250 մ ամ	Տ	
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս	Տ	
5				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱԲԱՆԱՆԼՈՒ»	14-18-րդ դդ.	գյուղից 6-7 կմ հս	Հ	
6				ԵԿԵՂԵՑԻ	4-5-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
7				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի ամ մասում	Հ	
7.1				Գերեզմանոց	17-19-րդ դդ.		Տ	
	7.1.1			Կոթող	7 դ.		Հ	
	7.1.2			Տապանաքար	17-18-րդ դդ.		Տ	
7.2				Խաչքար	10-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու պատին	Հ	

5.68. Դուրսալ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 3-2 հազ.	Փամբակ գետի ձախ ափին, կամքից 10 մ հս	Հ	ճանապարհով բաժանված է երկու մասի
2				ԴԱՄԲԱՐԱՆ ՀԱՅ ԵՎ ՌՈՒՍ ԶԻՆՎՈՐՆԵՐԻ	19 դ.	երկաթուղու մոտ	Հ	եղբայրական
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս մասում	Հ	
4				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	6 դ. առաջին կես	գյուղի հս-ամ մասում	Հ	վերականգ. 2001 թ., խաչաձև, կենտրոնագմբեթ
4.1				Գերեզմանոց	միջնադար	եկեղեցու մոտ	Հ	
	4.1.1			Թնավոր խաչ	13 դ.		Հ	պահպանվել են բեկորներ

5.69. Ճոճկան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-18-րդ դդ.	«Ագեղցի» վայրում	Հ	
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	1.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	1.4			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
	1.5			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
	1.6			Կոթող	5-6-րդ դդ.		Հ	
	1.7			Մատուռ	16-17-րդ դդ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-20-րդ դդ.	գյուղի ամ մասում	Հ	
	2.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	13 դ.		Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-15-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ ամ, Շիրթնավանք տանող ճանապարհից ձախ	Հ	
	3.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	3.2			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
	3.3			Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Դեբեդ գետի ձախ ափին, «Խարաբա ճալա» ձորաբերանին	Հ	ավերված
	4.1			Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	առկա են 11-13-րդ դդ. խաչքարերի բեկորներ
5				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 5 կմ հս-ամ, «Շեյթան դաշ» վայրում	Հ	
6				ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՇՏՐԹԱՆԱ ՎԱՆՔ», «ՇՓՐԹՆԱՎԱՆՔ»	17 դ.	գյուղից 4 կմ ամ	Հ	
	6.1			Գերեզմանոց	10-17-րդ դդ.	համալիրի աե և հվ մասում	Հ	
	6.2			Եկեղեցի	17 դ.		Հ	հվ-ային գլխավոր կառույցը
	6.3			Եկեղեցի	17 դ.		Հ	հս-ային փոքր կառույցը
	6.4			Օժանդակ շինություններ	17 դ.		Հ	ավերված
7				ԵԿԵՂԵՑԻ	1886 թ.	գյուղի հվ եզրին	Հ	
8				ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Շիրթնավանքից 2.5 կմ աե	Հ	
9				ԽԱՉՔԱՐ	15 դ.	գյուղի հս կողմում	Հ	
10				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի սկզբնամասում	Տ	

11			ՄԱՏՈՒՌ ԹՈՒՆ ՄԱՆՈՒԿ	13 դ.	գյուղից հվ-աե	S
	11.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	մատուռում	Z
12			ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՆԱՀԱՏԱԿ	1621 թ.	գյուղից 3 կմ ամ, «Նահատակ» վայրում	Z
	12.1		Գերեզմանոց	11-18-րդ դդ.		Z
		12.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Z
		12.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Z որմնափակ
		12.1.3	Խաչքար	14 դ.		Z
	12.2		Եկեղեցի	1621 թ.		Z կառուցել է Կիրակոս քահանան
	12.3		Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1621 թ.	նախորդից հվ	Z կառուցել է Կիրակոս քահանան
		12.3.1	Թևալոր խաչ	13 դ.	եկեղեցում	Z
		12.3.2	Խաչքար Ուրեչափի	1703 թ.	եկեղեցու խորանում	Z հատված
		12.3.3	Տապանաքար	17 դ.	եկեղեցում	Z օրորոցաձև
		12.3.4	Տապանաքար	17 դ.	եկեղեցում	Z օրորոցաձև
	12.4		Մատուռ	17 դ.	համալիրի հս կողմում	Z ավերված
	12.5		Շրջապարիսպ	17 դ.		Z ավերված
	12.6		Օժանդակ շինություններ	17 դ.	համալիրի հս և հս-ամ կողմում	Z
13			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար		Z

5.70. Մարգահովիտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղի հս եզրին, ճանապարհի ձախ կողմում	Z	գառիթափ լանջին
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍԱՐԻ ՍՈՓ»	Ք. ա. 3-1 հազ.	գյուղի ամ եզրին	Z	ոչ բարձր բլրի վրա
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	եկեղեցուց 70 մ ամ	S	
4				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԿԱՐԱՊԵՏ	1872 թ.	գյուղի հվ մասում, բլրակի վրա	Z	հվ-աե ավանդատան մուտքից վեր ագուցված է վաղ միջնադարյան հավասարաթև խաչապատկերով քար
	4.1			Գերեզմանոց	17-20-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	S	
		4.1.1		Եկեղեցի	վաղ միջնադար	գերեզմանոցի հվ մասում	S	ավերված
		4.1.2		Խաչքար	17-18-րդ դդ.		S	ընկած է գետնին
		4.1.3		Տապանաքար	16-17-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ եզրին, ճանապարհի մոտ	Z	ուղղանկյուն, քանդակազարդ
		4.1.4		Տապանաքար	18-19-րդ դդ.		S	հարթ, մարդու գծապատկերով
	4.2			Զանգակատուն	19 դ.	եկեղեցուն կից	S	

4.3		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	Եկեղեցու մուտքի աջ անկյունում	S	
4.4		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	Եկեղեցու առաջնիկի վրա	S	
5		ԽԱՉՔԱՐ	17 դ.	գյուղի ամ եզրին, «Սարի սոփ» կոչվող բլրի վրա	Z	Երկատված, ընկած է գետնին
6		ՀՈՒՇԱԿԱԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970-ական թթ.	գյուղի առ եզրին, Վանաձոր - Դիլիջան մայրուղուց ձախ	S	Լեռնալանջին
7		ՀՈՒՇԱՂՔՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ		գյուղի խնայողամարկղի մոտ	S	
8		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏ. ՇԱՀՈՒՍՅԱՆԻՆ		հիվանդանոցի մոտ	S	

5.71. Մարց գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ	1907 թ.	գյուղի կենտրոնում	Z	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	9-13-րդ դդ.	գյուղից հվ. Անիձոր տանող ճանապարհի աջ կողմում	Z	գառիթափի վրա
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-14-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ եզրին, «Բեմի խաչքար» տանող ճանապարհի աջ կողմում	Z	բլրի վրա
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-17-րդ դդ.	գյուղի հվ մասում, «Քարի գլուխ» վայրում	Z	
	4.1			Խաչքար Վռիկի	1322 թ.		Z	
5				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-17-րդ դդ.	գյուղից 3 հվ. «Բգատակ» տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Z	բլրի գագաթի վրա
6				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Z	
	6.1			Եկեղեցի «Մեծ Պապ»	վերակառ. 1825 թ.		Z	
		6.1.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատին, մուտքից առաջ	Z	
		6.1.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատին, մուտքից առաջ	Z	
		6.1.3		Խաչքար Գեորգ ճարտարապետի	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու առաջնիկի հվ կողմում	Z	
		6.1.4		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատին	Z	
		6.1.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	վերին բեկորն ազուցված է առաջնիկի, ստորին բեկորը՝ հվ	Z	Երկատված
		6.1.6		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու բեմի ճակատին	Z	վերնամաս
	6.2			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ընկած է եկեղեցուց հվ	Z	
7				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-15-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-առաջ, «Բայդա» վայրում	Z	
	7.1			Խաչքար	13 դ.		Z	
8				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	17-20-րդ դդ.	գործող գերեզմանոցի առաջնիկի մասում	Z	
9				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-14-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս-ամ	Z	

9.1		Խաչքար «Բեմ»	1211 թ.		Հ կանգնեցրել է Կոստանդ Մամիկոնյանը
10		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ «ԽԱՉԻ ՅԱԼ»	16-17-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ ան	Հ կիսաքանդ
11		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՂԱՔԱՐ ԴԱՇ»	11-14-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ան, Թարդուտ վայրում	Հ
11.1		Գերեզմանոց	11-13-րդ դդ.		Հ
	11.1.1	Խաչքար	12 դ.		Հ
	11.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ
	11.1.3	Խաչքար	13 դ.		Հ
12		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՐՓԱ ԹԱԼԱ»	13-14-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ հս-ամ	Հ
12.1		Գերեզմանոց	13-14-րդ դդ.		Հ ավերված
	12.1.1	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ
13		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲԱՐԴՈՒՏ»	10-13-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ ան, նույնանուն հանդամասում	Հ
13.1		Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.	գյուղատեղիի հս-ամ մասում	Հ
14		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԶԱՂԻ ՏՆԵՐ»	12-19-րդ դդ.	գյուղից 10 կմ հս-ան, Չատինդաղ լեռան ստորոտում	Հ
14.1		Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.		Հ
	14.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
	14.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ
15		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԻԳԱՏԱԿ»	9-15-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ամ	Հ ավերված
15.1		Գերեզմանոց	9-15-րդ դդ.	եկեղեցուց 200 մ հս	Հ
	15.1.1	Խաչքար	13 դ.		Հ խրված է հողի մեջ
	15.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ խրված է հողի մեջ
	15.1.3	Խաչքար Գրիգոր Մամիկոնյանի	1236 թ.		Հ հենած է պատվանդանին
15.2		Գերեզմանոց	12-15-րդ դդ.	վանքից հվ	Հ
	15.2.1	Թևափոր խաչ	13 դ.		Հ
	15.2.2	Խաչքար	12 դ.		Հ
	15.2.3	Խաչքար	13 դ.		Հ
	15.2.4	Խաչքար	13 դ.		Հ
15.3		Եկեղեցի «Իգատակ» («Իգատակի վանք»)	1255 թ.		Հ միանավ
	15.3.1	Խաչքար	1154 թ.	ազուցված է եկեղեցու խորանում, լուսամուտից հվ	Հ
15.4		Մատուռ Սբ. Կիրակի	13 դ.		Հ
	15.4.1	Խաչքար	13 դ.	հենած է մատուռի ան պատին	Հ
	15.4.2	Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ

16		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԻՐԻՑԱՆՑ ՀՈՂԵՐ»	12-16-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-սե, նույնանուն հանդամասում	Հ	
16.1		Գերեզմանոց	12-16-րդ դդ.		Հ	
	16.1.1	Խաչքար	12 դ.		Հ	
	16.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
17		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՂԶԱՂԱԶՈՐ»	13-14-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ սե, «Ղզագունք» վայրում	Հ	անտառի մեջ
17.1		Գերեզմանոց	13-14 դդ.		Հ	
	17.1.1	Խաչքար	13 դ.			
18		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄՈՏԿՈՐ»	13-17-րդ դդ.	գյուղից 10 կմ հս-սե	Հ	անտառում, կիսավեր
18.1		Գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		Հ	
19		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԽԱՉ» («ՃԳՆԱՎՈՐԻ ԹԱԼԱ»)	10-13-րդ դդ.	գյուղից 4-5 կմ սե, նույնանուն հանդամասում	Հ	
19.1		Գերեզմանոց	12-14-րդ դդ.		Հ	
	19.1.1	Խաչքար	1170 թ.		Հ	
	19.1.2	Խաչքար	12 դ.		Հ	
	19.1.3	Խաչքար	1231 թ.		Հ	
	19.1.4	Խաչքար, գործ Սարգիս քարգործի	1235 թ.		Հ	արձանագիր
	19.1.5	Խաչքար	1245 թ.		Հ	
	19.1.6	Խաչքար «Ամենափրկիչ»	1285 թ.		Հ	կերտել է Վահրամ Մամիկոնյանը
19.2		Եկեղեցի Ամենափրկիչ «Ճգնավոր»	1170 թ.		Հ	
20		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս, «Մեծ Պապ» մատուռի մոտ	Հ	բլրի գագաթին
21		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 14 կմ հվ-սե, Լորուտի սար տանող ճանապարհին, «Պողոսի գոմեր» հանդամասում	Հ	տարածվում է երկու բլուրների միջև
22		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 14 կմ հվ-սե, «Նազարի սար» հանդամասում	Հ	
23		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 15 կմ հվ-սե, «Նավի թալա» հանդամասում	Հ	
24		ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	գյուղի սկզբնամասում՝ գյուղամիջյան ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	
25		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	Ք. Խաչատրյանի տան քարե ցանկապատի շարվածքում
26		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	Իգատակ գյուղատեղի տանող ճանապարհի աջ եզրին, կամրջից 50 մ հեռու	Հ	խաչազարդ պատվանդանի վրա
27		ԽԱՉՔԱՐ	1217 թ.	գյուղից 1 կմ հս-սե	Հ	
28		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	ագուցված է գյուղի գլխավոր փողոցի աջ կողմում՝ քարե ցանկապատի շարվածքում	Հ	
29		ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	Իգատակ գյուղատեղի տանող ճանապարհի աջ եզրին	Հ	խաչազարդ պատվանդանի վրա
30		ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղից մոտ 5 կմ հվ, Ահնիձոր տանող ճանապարհի ձախ կողմում, աղբյուրի մոտ	Հ	ստորին մասը, պատվանդանի վրա

31			ԽԱՉՔԱՐ «ՄԵԾ ՊԱՊ»	13-14-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս	Հ	
31			ԿԱՄՈՒՐՋ	12-13-րդ դդ.	Քարինջ-Մարց գյուղերի միջև, Քարինջ գյուղից 1 կմ հեռու, ճանապարհի աջ կողմում, Մարցաջուր գետի վրա	Հ	պահպանվել են խելերը
32			ԿԱՄՈՒՐՋ	15-17-րդ դդ.	Իգատակ գյուղատեղիից 1 կմ հվ, Մարցաջուր գետի վրա	Հ	ավերված
33			ԿԱՄՈՒՐՋ ՄՈՏԿՈՐԻ	12-13-րդ դդ.	Մարցաջուր գետի վրա, գյուղից 3 կմ հեռու՝ Լորուտի ճանապարհին	Հ	ավերված
34			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1981 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
35			ՄԱՏՈՒՌ	13-14-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
36			ՄԱՏՈՒՌ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ»	13 դ.	«Իգարակ» գյուղատեղիից հվ-ամ	Հ	
37			ՄԱՏՈՒՌ «ՄԵԾ ՊԱՊ»	13 դ.	գյուղից 2 կմ հս,	Հ	անտառի բացատում, ավերված
38			ՍՐԲԱՏԵՂԻ «ՓԻՐ ՂԱՇ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	«Զաղի տներ» հանդամաս տանող ճանապարհի ձախ կողմում	Հ	բլրի վրա

5.72 Մեղովկա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղի մոտ	Հ	բլրի մոտ, ավերված

5.72.1 Կրուզլայա Շիշկա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2.5 կմ հվ	Հ	սարի գագաթին, ավերված
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՐՄՐԱԿԱՆ»	միջնադար	գյուղի ամ եզրին	Հ	ավերված
2.1				Գերեզմանոց	միջնադար	գյուղից ամ	Հ	սարալանջին

5.74. Մեծավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ աե	Հ	սարի գագաթին
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՐԱԲԵՔ»	միջնադար	գյուղից 5 կմ հս	Հ	ավերված
2.1				Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
		2.1.1		Տապանաքար Մանգասարի	1661 թ.		Հ	

2.2		Եկեղեցի	վաղ միջնադար	գյուղատեղիում	Հմիանավ, պահպանվել են առ, հս, մասամբ հվ պատերի մնացորդները
2.2.1		Թևափոր խաչ	միջնադար	գյուղատեղիի հս եզրին, հայ-վրացական սահմանի մոտ	Հկանգնեցված է գետնի վրա
2.3		Եկեղեցի «Պողոս-Պետրոս»	5-6-րդ դդ.	նախորդից ոչ հեռու	Հմիանավ, վերակառ. 20 դ. սկզբին: Որոշ քարեր տեղափոխվել են «Կոկո-Բոգո» կոչվող մատուռը
3		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 5 կմ հս, «Խարաբեք» վայրում	Հպահպանվել են մի քանի դամ-բանաբլուրներ
3.1		Մենիկ	Ք. ա. 2-1 հազ.	դամբարանադաշտի տարածքում	Հկանգնեցված է գետնի վրա
2		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ	13 դ.	գյուղի կենտր. մասում	Հմիանավ սրահ, վերակառ.՝ 19 դ.
2.1		Գերեզմանոց		Եկեղեցու շուրջ	Հ
2.1.1		Տապանաքար Մխիթար վարդապետի	1853 թ.	Եկեղեցու հվ-առ կողմում	Հեղել է Եկեղեցու մուտքի ճակատակալ քար՝ վրացերեն արձանագրությամբ (13 դ. 30-40-ական թթ.): Մխիթար վարդապետը 1820-ական թթ. վերջին վերաբնակված ալաշկերտցիների առաջնորդն էր
2.2		Սրահ	19 դ.	կից է Եկեղեցուն ամ-ից	Տ
3		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	ուշ միջնադար	գյուղի կենտր. մասում, Սբ. Հովհաննեսից ոչ հեռու	Հուղանկյուն դահլիճ է՝ առանց խորանի
3.1		Գերեզմանոց		Եկեղեցու մոտ	Հ
4		ՄԱՏՈՒՌ	20 դ. սկզբ	Թևափոր խաչից քիչ հեռու	Տանշուք
5		ՄԱՏՈՒՌ «ԿՈԿՈ-ԲՈԳՈ»	20 դ. սկզբ	գյուղից 1 կմ հս, դաշտ տանող ճանապարհի ձախ եզրին	Տանշուք

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲԵՐԴՇԵՆ	Ք.ա. 4-3 հազ.	գյուղի հվ-ար եզրին	Հ	
1.1				Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 4-3 հազ.	քնակատեղիի շրջակայքում	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս եզրին	Տ	
3				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի հվ-ան մասում, եկեղեցուց ան		
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
5				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1973-1974 թթ.	գյուղի հս եզրին, բլրի վրա	Տ	
6				ՄԱՏՈՒՌ	13-14-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	

5.78. Մղաթ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՂԲՅՈՒՐ			Տ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀՈՂՈՑԻՄ»	7-13-րդ դդ.	գյուղից ան	Հ	
2.1				Գերեզմանոց	7-13-րդ դդ.		Հ	
	2.1.1			Խաչքար	12 դ.		Հ	
	2.1.2			Խաչքար	12 դ.		Հ	
	2.1.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.1.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.1.5			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.1.6			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	2.2			Եկեղեցի			Հ	
3				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
4				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	վերակառ. 19 դ.	գյուղի մեջ		
Հ								
5.1				Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.		Հ	
	5.1.1			Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու հվ պատին	Հ	
	5.1.2			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	5.1.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	5.1.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
5.2				Զանգակատուն	1900 թ.		Տ	
5.3				Խաչքար	13 դ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին	Հ	հատված
6				ԹԵՎԱՎՈՐ ԽԱՉ	9-10-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	
7				ԽԱՉՔԱՐ	1183 թ.	գյուղի մեջ	Հ	Ա. Մոսինյանի բակում

8		ԽԱՉՔԱՐ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	1201 թ.		Հ	Շալիկ Մամաջանյանի բակում
9		ԽԱՉՔԱՐ	1217 թ.	գյուղից 1.5 կմ ան	Հ	
10		ԽԱՉՔԱՐ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	1225 թ.	գյուղից 1.5 կմ ան	Հ	
11		ԽԱՉՔԱՐ ԲՈՒԲԱՔԻ	1303 թ.	գյուղից հս-ան	Հ	
14		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1966 թ.	գյուղի եզրին	Տ	
15		ՄԱՏՈՒՌ «ԾԱՂԿԱՎԱՆՔ»	14 դ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	
	15.1	Խաչքար	13 դ.	մատուռում	Հ	
16		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՀԱԿՈԲ	12 դ.	գյուղից 2 կմ ամ	Հ	
	16.1	Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.	մատուռի շուրջը	Հ	
	16.1.1	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	16.2	Խաչքար	13 դ.	մատուռում	Հ	

5.79. Յադրան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ, Կողես տանող ճանապարհի ձախ եզրին	Հ	
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հատված
	1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	1.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	1.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-17-րդ դդ.	գյուղից հվ-ան, Չորագետի և վտակի միախառնման վայրում	Հ	
	2.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	2.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, վերնամասը կտրված
	2.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետին, վերին եզրը կտրված
	2.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	2.5			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	2.6			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա, վերին ձախ անկյունը կտրված
	2.7			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար	գյուղի ան եզրին, Կողես տանող ճանապարհի 1-ին կիլոմետրի աջ կողմում	Հ	
	3.1			Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	3.2			Խաչքար	11 դ.		Հ	պատվանդանի վրա
	3.3			Խաչքար	13 դ.		Հ	պատվանդանի վրա

	3.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	3.5		Խաչքար	14 դ.		Հ	
4			ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՅ	12-15-րդ դդ.	գյուղից ամ, Ագարակ-Յաղդան ճանապարհի աջ եզրին	Հ	
	4.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հենած է մի քարի
	4.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.7		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.8		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.9		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.10		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի հս-աե մասում, ճանապարհի մոտ	Հ	
	4.11		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի հս-աե մասում, ճանապարհի մոտ	Հ	
	4.12		Խաչքար	1268 թ.		Հ	պատվանդանի վրա, թիկունքն արձանագիր
	4.13		Խաչքար	14 դ.		Հ	կանգնեցված է գետնի վրա
	4.14		Խաչքար	1461 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	4.15		Տապանաքար	15 դ.		Հ	հարթ, մարդու գծապատկերով
	4.16		Տապանաքար Ղանվեսուն	1461 թ.		Հ	արձանագիր հարթ սալատապան
5			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-17-րդ դդ.	գյուղից ամ, Ջորագետի վտակի ձախ ափին	Հ	ավերված
6			ԵԿԵՂԵՅԻ	17 դ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	կառուցված է հին եկեղեցու հիմքերի վրա
	6.1		Գերեզմանոց	13-20-րդ դդ.		Հ	
		6.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ պատի մոտ	Հ	
		6.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ պատի մոտ	Հ	
		6.1.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ պատի մոտ	Հ	ստորին մասը
		6.1.4	Խաչքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու բակում	Հ	պատվանդանի վրա
7			ԹԵՎԱՎՈՐ ԽԱՉ	13 դ.	գյուղի հվ եզրին, Յաղդան-Ագարակ ճանապարհի 0.5 կմ վրա, աջ կողմում	Հ	երկաստիճան պատվանդանի վրա

8		ԽԱՉՔԱՐ	14-15-րդ դդ.	գյուղի հվ եզրին, Յաղդան-Ագարակ ճանապարհի 0.5 կմ վրա, աջ կողմում	Հատորին մասը, ընկած է գետին
9		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հվ ծայրին, Յաղդան-Ագարակ ճանապարհի 0.5 կմ վրա, աջ կողմում	Հ
10		ԿԱՍՈՒՐՋ	13 դ..	գյուղի հս-աե եզրին, Յաղդան-Կողես ճանապարհի աջ կողմում, Յաղդանջուր վտակի վրա	Հ
11		ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ	12-13-րդ դդ.	գյուղից հս, բարձունքի վրա	Հիրար կից 3 խաչքարեր, բարձր պատվանդանի վրա
11.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հս եզրինը
11.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ կենտրոնինը
11.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հվ եզրինը
12		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի հվ ծայրին	Հ
13		ՄԱՏՈՒՌ	19 դ.	գյուղից 250 մ հս	Տ
13.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
13.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ
13.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ
13.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ հատված
13.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ հատված
13.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ հատված
13.7		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ հատված
13.8		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մատուռի աե պատին	Հ հատված
14		ՄԱՏՈՒՌ	19 դ.	գյուղից 400 մ հվ-աե	Հ
14.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.	մատուռից 50 մ հվ-ամ	Հ
	14.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
	14.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
	14.1.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
	14.1.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
	14.1.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ հատված
14.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
14.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
14.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
14.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
14.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ հատված
15		ՄԱՏՈՒՌ «ԱՅՂՈՐՂՈՒ»	12-13-րդ դդ.	Յաղդանի ձորում, Կողես տանող ճանապարհից ձախ	Հ
15.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ
16		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՊՈՂՈՍ	13 դ.	գյուղից մոտ 0.5 կմ հս-ամ	Հ կիսավեր
16.1		Գերեզմանոց	14-17-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ
	16.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ

		16.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		16.1.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		16.1.4	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	
17			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	միջնադար		Հ	

5.80. Նեղոց գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՍԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	գյուղի հվ-աե մասում	Հ	
	1.1			Խաչքար	11 դ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
	1.3			Խաչքար	12 դ.		Հ	
	1.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15-րդ դդ.	գյուղի հս-աե մասում	Հ	
	2.1			Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Հ	
		2.1.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.		Հ	
		2.1.2		Խաչքար	11 դ.		Հ	
		2.1.3		Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
		2.1.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		2.1.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
3				ԽԱՉՔԱՐ ԽԱՉԵՆԵՍԻ	1004 թ.	գյուղի աե եզրին	Հ	տան բակում
4				ԽԱՉՔԱՐ «ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ», ԳՈՐԾ՝ ՔԻԹ ԵՐԵՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ	1086 թ.	գյուղից 1 կմ ամ, «Տաշտաձոր» վայրում	Հ	կանգնեցրել է Խաղբազի Սարգիս առաջնորդը
5				ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	գյուղի մեջ	ՀԶ.	Բեկջանյանի այգու մոտ
6				ԽԱՉՔԱՐ	11-12-րդ դդ.	գյուղի մեջ	ՀԶ.	Բեկջանյանի այգու մոտ
7				ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ	13 դ.	գյուղի մեջ	ՀԶ.	Բեկջանյանի այգու մոտ

5.80. Նովոսելցովո գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	միջնադար	գյուղից հվ-աե	Հ	
	1.1			Բնակետեղի	միջնադար		Հ	

5.82 Նորաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղից ամ, բլրի գագաթին	Հ	ավերված
2				ԱՄՐՈՑ «ՔՅՈՐ ՕՂԼԻ»		գյուղից ամ, բլրի գագաթին	Հ	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղի ամ մասում	Հ	

3.1	Գերեզմանոց	17-19-րդ դդ.		Հ	
4	ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
5	ՔԱՐԱՅՐ-ՏԱՃԱՐ	13 դ.	գյուղից 2,5 կմ հվ-ամ	Հ	հեթանոսական ուխտատեղի

5. 83 Նոր ինչակապ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ՝ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻՆ ՄԻԱՅՆԵԼՈՒ 150-ԱՄՅԱԿԻՆ	1978 թ.	Սպիտակ-Վանաձոր ճանապարհին	Հ	ճարտ.՝ Գր. Աղաբաբյան
1.1				Գերեզման ռուս զինվորների	1804 թ.		Հ	եղբայրական

5.85. Շամուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 4-3 հազ.	գյուղամերձ «Մեռ» բլրի վրա	Հ	
	1.1			Բնակատեղի	Ք.ա. 4-3 հազ.			
	1.2			Գերեզմանոց	12-20-րդ դդ.	ամրոցի տարածքում	Հ	
	1.3			Մատուռ Սբ. Սարգիս	12-13-րդ դդ.	ամրոցի տարածքում	Հ	
		1.3.1		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	մատուռում	Հ	
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ. Լորուտ-Շամուտ ճանապարհի աջ կողմում	Հ	ոչ բարձր բլրի գագաթին և լանջերի վրա
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	10-16-րդ դդ.	գյուղի ամ եզրին	Հ	կիսավեր
	3.1			Թևավոր խաչ «Բեմ», Դեղ արեղայի	1315 թ.		Հ	երկաստիճան պատվանդանի վրա
	3.2			Խաչքար Հովհաննեսի	13 դ.		Հ	հենած է թևավոր խաչի պատվանդանին
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԼԱՍՏՈՒ»	13-17-րդ դդ.		Հ	
	4.1			Գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.		Հ	
		4.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		4.1.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		4.1.3		Խաչքար	15 դ.		Հ	
5				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի մեջ, գործող գերեզմանոցում	Հ	բլրի գագաթին
6				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1.5 կմ հվ. գոմերի մոտ	Հ	տարածքը միջնադարում վերածվել է գերեզմանոցի
7				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	17 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
	7.1			Գերեզմանոց	13-17-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
		7.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
		7.1.2		Խաչքար	17 դ.		Հ	

8			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1962 թ.	գյուղի աե եզրին	S	
---	--	--	---	---------	-----------------	---	--

5. 86. Շենական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԿՐՄՁԻ ԽԱՐԱԲԱ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից հս	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՍԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հվ եզրին	S	
3				ԵԿԵՂԵՑԻ	6-7-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	միանալ սրահ, ավերված
4				ԿԱՍՈՒՐԶ	19 դ.	գյուղ տանող ճանապարհին	S	միաթռիչք
5				ՄԱՏՈՒՌ	19 դ.	գյուղի հս մասում	S	
6				ՔԱՐԱՅՐ		գյուղի ամ մասում	Հ	

5. 87. Շիրակամուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԴՊՐՈՑԻ ԲԼՈՒՐ»	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղի եզրին	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-15-րդ դդ.	գյուղից 5 կմ հս-ամ	Հ	
	2.1			Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Հ	
	2.2			Մատուռ	10-11-րդ դդ.		Հ	
	2.2.1			Խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	
	2.2.2			Խաչքար	14 դ.		Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՉԻՉԽԱՆԻ ԽԱՐԱԲԱ»	10-15-րդ դդ.	գյուղից 0,6 կմ հս	Հ	
	3.1			Եկեղեցի	6-7-րդ դդ.		Հ	
	3.2			Գերեզմանոց	10-15-րդ դդ.		Հ	
4				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇ	Ք.ա. 3-1 հազ.	գյուղի մեջ	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	19-20-րդ դդ.	երկաթուղու կայարանի մոտ	S	
6				ԵԿԵՂԵՑԻ «ՉԻՉԽԱՆԻ ՎԱՆՔ» («ՄԵՎ ՎԱՆՔ»)	6 դ.	գյուղից հս	Հ	
7				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1967 թ.	գյուղի հս եզրին	S	
8				ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	երկաթուղու կայարանի մոտ	S	
9				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	7-17-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ աե	Հ	

5.88. Շնող գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 6 կմ հվ-ամ, Կոզման սարի վրա	Հ	
2				ԱՄՐՈՑ ԿԱՅՕՈՆ	10 դ.	գյուղի հս-ամ մասում	Հ	եռանկյունաձև հրվանդանի վրա, ավերված է
	2.1			Գաղտնուղի	10 դ.	հվ կողմից իջնում է դեպի «Առվի ձորը»	Հ	բացվել է 1966 թ. ճանապարհի լայնացման ժամանակ
	2.2			Գերեզմանոց	միջնադար	եկեղեցու շուրջը	Հ	

	2.2.1	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.		Հ	արձանագիր, խաչագարդ
	2.2.2	Տապանաքար Սահակի	17-18-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս-ամ մասում	Հ	երկլանջ
2.3		Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.	Սբ. Գևորգ եկեղեցու մոտ	Հ	տարածքը փոքր է
	2.3.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Տ	
	2.3.2	Տապանաքար Ավետիս քահանայի	1198 թ.	նախորդի մոտ	Հ	հարթ, կոտրված
	2.3.3	Տապանաքար Թոմայի	1826 թ.		Հ	հարթ
2.4		Եկեղեցի	10 դ.	ամրոցի ամ մասում	Հ	միանավ, թաղածածկ դահլիճ
	2.4.1	Տապանաքար Երևանցի Սիմոնի	1811 թ.		Հ	հարթ
2.5		Եկեղեցի Սբ. Գևորգ	1893 թ.	ամրոցի կենտրոնում	Հ	եռանավ դահլիճ
	2.5.1	Խաչքար	10-11-րդ դդ.	եկեղեցում	Հ	արձանագիր
	2.5.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցում	Հ	
	2.5.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է խորանի հս պատին	Հ	
2.6		Զանգակատուն	19 դ.	կից է Սբ. Գևորգ եկեղեցուն ամ-ից	Հ	
	2.6.1	Խաչքար	10-11-րդ դդ.	ազուցված է զանգակատան մուտքից վեր	Հ	
2.7		Մատուռ Սբ. Աստվածածին («Տերունական խաչարձան»)	1222 թ.	ամրոցից հս-ան	Հ	
	2.7.1	Խաչքար	1222 թ.		Հ	
	2.7.2	Խաչքար	1222 թ.		Հ	
	2.7.3	Խաչքար Վանենու	1222 թ.		Հ	
	2.7.4	Տապանաքար Վանենու	1222 թ.		Հ	
3		ԱՄՐՈՑ «ՎԱՀԱՆԱԲԵՐԴ»	Ք.ա. 4-3 հազ.	գյուղի ամ եզրին, «Բերդատեղի մատ» անտառապատ վայրում	Հ	գտածոները պահվում են դպրոցի թանգարանում
	3.1	Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 4-3 հազ.	ամրոցից 400 մ ամ	Հ	
4		ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք.ա. 14-12-րդ դդ.	գյուղի մոտ, «Մեծ Ուրթատեղ» վայրում	Հ	
	4.1	Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 14-12-րդ դդ.		Հ	
5		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	5-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
	5.1	Եկեղեցի Սբ. Սարգիս	1894 թ.		Հ	
	5.1.1	Խաչքար	12 դ.	ազուցված է եկեղեցու հվ ճակատին, մուտքից ամ	Հ	
	5.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ ճակատին, կենտրոնական պատուհանի մոտ	Հ	
	5.2	Խաչքար	12 դ.	գերեզմանոցի մուտքի մոտ	Հ	պատվանդանի վրա
	5.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցուց 10 մ հվ-ամ	Հ	պատվանդանի վրա, ստորին մասը
	5.4	Խաչքար	15 դ.	եկեղեցուց 8 մ հս-ամ	Հ	արձանագիր, հենած է պատվանդանին
	5.5	Խաչքար	15 դ.	եկեղեցուց 5 մ ամ	Հ	պատվանդանի վրա

5.6		Տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Հ	վարդյակով
5.7		Տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Հ	
6		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-13-րդ դդ.	«Բրդաձոր» հանդամասում	Հ	
7		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-15-րդ դդ.	գյուղից 5 կմ աե	Հ	
7.1		Խաչքար	14 դ.		Հ	
8		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	10-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
8.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	
8.2		Խաչքար	15 դ.		Հ	
9		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	12-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
9.1		Խաչքար	12 դ.		Հ	
9.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
9.3		Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
10		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	13-17-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս-ամ	Հ	
10.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
10.2		Տապանաքար	1196 թ.		Հ	
11		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ «ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ»	13-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	
11.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
11.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	
11.3		Խաչքար	15 դ.		Հ	
11.4		Մատուռ	16-17-րդ դդ.		Հ	
12		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲՈՎԵՐԻ ԽԵՉ»	12-13-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ հվ	Հ	եղել է մետաղաձուլման կենտրոն
12.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.		Հ	
12.2		Գերեզմանոց	15-19-րդ դդ.		Հ	
12.3		Եկեղեցի	13 դ.		Հ	
12.4		Մատուռ «Բովեր»	5-7-րդ դդ.	անտառ տանող ճանապարհից ձախ, գետակից 100 մ հեռու	Հ	կիսավեր, տարածքում և պատերի շարվածքում պահպանվել են քանդակազարդ քարեր
	12.4.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռում	Հ	
13		ԴԱՍԲԱՐԱՆ	Ք. ա. 2-1 հազ.	«Գաղուկ» այգու մեջ	Հ	
14		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 12 կմ հվ-ամ	Հ	
15		ԵԿԵՂԵՑԻ	17 դ.	գյուղի մեջ	Հ	
15.1		Գերեզմանոց	17-19-րդ դդ.		Հ	
	15.1.1	Խաչքար	9-10-րդ դդ.		Հ	

		15.1.2	Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	
		15.1.3	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		15.1.4	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
		15.1.5	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
		15.1.6	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
		15.1.7	Խաչքար	15 դ.		Հ	
		15.1.8	Խաչքար	15 դ.		Հ	
		15.1.8	Տապանաքար	1874 թ.		Հ	
16			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1961 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
17			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
18			ԶԻԹՀԱՆ	19 դ.		Տ	
19			ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	միջնադար	գյուղի առե եզրին	Հ	բլրի վրա, կիսավեր
	19.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի մուտքի վերևում	Հ	
	19.2		Խաչքար	12 դ.	ազուցված է մատուռի ամ ճակատին, մուտքից հվ	Հ	
	19.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի մուտքից հս	Հ	
	19.4		Խաչքար	14-15-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի պատուհանի մեջ	Հ	
20			ՄՐԲԱՏԵՂԻ		գյուղի հվ մասում	Տ	Ա. Մեհրաբյանի տան մոտ, ավերված
21			ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԼԻՐ	միջնադար		Կ	

5.89. Չկալով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ		գյուղի մեջ, եկեղեցուց 200 մ հս-ամ	Հ	
	1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	1.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	1.4			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	1.5			Խաչքար	13 դ.		Հ	
	1.6			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-14-րդ դդ.	գյուղից 10 կմ առ	Հ	
	2.1			Գերեզմանոց			Հ	

3			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՆԵՐՔԻՆ ՀԱՅՈՒՏ»	10-13-րդ դդ.	գյուղից 4,5 կմ հս-աե	Հ	
	3.1		Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Հ	
		3.1.1	Խաչքար	1641 թ.		Հ	
4			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԵՐԻՆ ՀԱՅՈՒՏ»	15-17-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-աե	Հ	
	4.1		Գերեզմանոց	9-13-րդ դդ.		Հ	
	4.2		Գերեզմանոց	15-17-րդ դդ.		Հ	
5			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՄՈՇՈՒՏ»	13-17-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ աե, անտառի մեջ	Հ	
	5.1		Գերեզմանոց	13-14-րդ դդ.		Հ	
6			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի մեջ, դպրոցի շրջակայքում	Հ	
7			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	2,5 կմ հս-աե, «Կոտոշներ» հանդամասում	Հ	
8			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	2 կմ աե, «Մոշուտ» հանդամասում	Հ	
9			ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	4 կմ հս-աե, «Վերին Հացուտ» հանդամասում	Հ	
10			ԵԿԵՂԵՑԻ	1862 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
	10.1		Գերեզմանոց	12-20-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջը	Տ	ավերված
		10.1.1	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	գերեզմանոցի հս մասում	Հ	կոտորված
	10.2		Խաչքար	12 դ.	ազուցված է եկեղեցու հս պատին	Հ	
	10.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու պատին, մուտքից աջ	Հ	
	10.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու խորանում	Հ	
	10.5		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու պատին, մուտքից ձախ	Հ	
	10.6		Խաչքար	13 դ.	նախորդի մոտ	Հ	կոտորված
	10.7		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի մեջ	Տ	
	10.8		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու խորանում	Հ	
11			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից աե	Հ	ձորում, հատված
12			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից աե	Հ	ձորում, հատված
13			ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղից աե	Հ	ձորում, հատված
14			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղից 500 մ հս	Հ	բլրի վրա

5.91. Պետրոզկա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	միջնադար	գյուղի հս-ամ եզրին	Հ	

5.92. Պրիվոլնոյե գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 1 հազ.	գյուղից 13 կմ հվ	Հ	
	1.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 1 հազ.		Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Կամրջաձոր տանող ճանապարհի վրա, ձորի մեջ	Հ	ավերված
	2.1			Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Խուճապի վանքի շրջակայքում	Հ	
	3.1			Եկեղեցի	միջնադար		Հ	ավերակ
4				ՄԱՏՈՒՌ	միջնադար	գյուղից հս-աե	Հ	
5				ՄԱՏՈՒՌ	միջնադար	Պրիվոլնոյե-Կամրջաձոր ճանապարհի վրա, ձորի մեջ	Հ	կանգուն
6				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԽՈՒՃԱՊ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 19 կմ աե, Լավարի հս փեշին	Հ	անտառի մեջ
	6.1			Աշտարակ	13 դ.	եկեղեցուց ամ	Հ	երկհարկանի, ավերված
	6.2			Գավիթ	13 դ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	մնացել են հետքերը
	6.3			Եկեղեցի	13 դ.	հուշարձանախմբի հվ կողմում	Հ	գլխավոր եկեղեցին
		6.3.1		Սրահ	13 դ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Հ	հս մասը չի պահպանվել
		6.3.2		Տապանաքար	1727 թ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
	6.4			Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	գլխավոր եկեղեցուց 25 մ հս	Հ	միանավ դահլիճի մնացորդներ
	6.5			Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	միանավ եկեղեցուց հս	Հ	
	6.6			Կացարան	13 դ.	եկեղեցուց ամ	Հ	

5.90 Պաղաղբյուր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե մասում, Սառնաղբյուր գետակի աջ և ձախ ափերին	Հ	
2.				ԺԱՅՌԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐ	Ք.ա. 5-1 հազ.	գյուղից 5 կմ հս-ամ, հայ-վրացական սահմանի մոտ	Հ	
3.				ՔԱՐԱՆՁԱՎ	Ք.ա. 5-1 հազ.	գյուղից 7 կմ հվ-ամ	Հ	ներսում բխում է աղբյուր
	3.1			Ժայռապատկերներ	Ք.ա. 5-1 հազ.	քարանձավի ներսում, պատերի վրա	Հ	հիմնականում կենդանիների փորագիծ պատկերներ են

5.93 Պուշկինո գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից հվ-ամ, գետակի ափին	Հ	
	1.1			Եկեղեցի	միջնադար		Հ	
		1.1.1		Գերեզմանոց	միջնադար		Հ	

5.94. Զիլիզա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ ԲԱԶՄԱԲԵՐԴ (ԲԱԶԿԵՐՏ, ՉԱԽԿԱ-ԼԱԲԵՐԴ, ՉԸԽԼԱԲԵՐԴ, ՂԱԼԱ-ՂԱԼԱ)	10-12-րդ դդ.	գյուղից 2.5-3 կմ հս-ամ	Հ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	5-20-րդ դդ.	գյուղից 100 մ հվ, գյուղ մտնող մայրուղու ոլորանի աջ կողմում	Տ	բլրակի վրա
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	16-18-րդ դդ.	գյուղից 3-4 կմ հվ-ան	Հ	ավերված
	3.1			Գերեզմանոց	16-18-րդ դդ.		Հ	
		3.1.1		Խաչքար	1628 թ.		Հ	
		3.1.2		Տապանաքար	1678 թ.	եկեղեցուց 3 մ հվ-ան	Հ	
		3.1.3		Տապանաքար	17 դ.	եկեղեցուց 7 մ հվ	Հ	
	3.2			Եկեղեցի	1711 թ.		Հ	
		3.2.1		Խաչքար	16-17-րդ դդ.	եկեղեցու խորանում	Հ	
		3.2.2		Խաչքար	17 դ.	եկեղեցու խորանում	Հ	կոտրված
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ ԽՈՐԱԿԵՐՏ (ԽՈՈԱԿԵՐՏ)	միջնադար	գյուղից 4.5 կմ հս-ամ	Հ	ավերված, տարածքում ֆերմաներ են
	4.1			Գերեզմանոց	10-13-րդ դդ.		Հ	
5				ԴԱՄԲԱՐԱՆ	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղից 3 կմ ամ		
6				ԵԿԵՂԵՑԻ	11-12-րդ դդ.	վանքից 35 մ հս-ան	Հ	
7				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ		գյուղի աե եզրին	Հ	
	7.1			Զանգակատուն	16-17-րդ դդ.	գյուղի աե եզրին	Հ	
		7.1.1		Խաչքար	17 դ.	զանգակատան մեջ	Հ	արձանագիր
		7.1.2		Տապանաքար	1661 թ.	զանգակատնից 10 մ հս-ան	Հ	
		7.1.3		Տապանաքար պարոն Խոսրովի	1661 թ.	զանգակատնից 10 մ հս-ան	Հ	
		7.1.4		Տապանաքար Փարինանի	17 դ.	զանգակատնից 10 մ հս-ան	Հ	
8				ԽԱՉՔԱՐ	10-13-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
9				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	Խորակերտի վանքից 5 կմ հս	Տ	հատված
10				ԽԱՉՔԱՐ	13-14-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
11				ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դ.	գյուղից 2 կմ հվ	Հ	
12				ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԽՈՐԱԿԵՐՏ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հվ-ամ	Հ	
	12.1			Գավիթ	1260-ական թթ.	կից է եկեղեցուն ամ-ից	Հ	կառուցել է Կարնեցի Հովհաննեսի որդի Ստեփանոսը
	12.2			Գերեզմանոց	միջնադար	հուշարձանախմբի մոտ	Հ	
		12.2.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-ան եզրին	Հ	ընկած է գետնին
		12.2.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ-ան եզրին	Հ	ընկած է գետնին
		12.2.3		Խաչքար Բալաբանի և Ելակի	1280 թ.	Մբ. Աստվածածին եկեղեցուց 20 մ աե	Հ	պահպանվել է պատվանդանը

		12.2.4	Տապանաքար	15-16-րդ դդ.	վանքից 20 մ հս	Հ	
		12.2.5	Տապանաքար	ուշ միջնադար	եկեղեցուց 10 մ աե	Տ	հարթ, կոտրված
12.3			Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	1252 թ.		Հ	գմբեթավոր դահլիճ
12.4			Եկեղեցի	վերակառ. 1701 թ.		Հ	
12.5			Մատուռ	13 դ.		Հ	ավերված
12.6			Մատուռ	13 դ.		Հ	ավերված
12.7			Շրջապարիսպ			Հ	պահպանվել են հետքեր
12.8			Սեղանատուն	13 դ.	եկեղեցու հս-աե կողմում	Հ	ավերված

5. 95. Ջրաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	4-3 հազ.	գյուղի մեջ, գետակի ձախ ափին	Հ	նյութերը պահվում են Լոռու երկրագիտական թանգարանում
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	գյուղից ամ, «Արփադարասի» վայրում	Հ	
4				ՂԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղի աե եզրին		նյութերը պահվում են Լոռու երկրագիտական թանգարանում
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	1884 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
	5.1			Զանգակատուն	19 դ.		Տ	
6				ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1989 թ.	գյուղի մեջ	Հ	

5.96 Սարալանջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԵԿԵՂԵՑԻ	18-19-րդ դդ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Տ	
	1.1			Գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		Տ	
2				ՀՈՒՇԱՐԶԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1976 թ.	գյուղի մեջ	Տ	

5. 97. Սարահարթ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ, կենցաղի տան մոտ	Տ	
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս մասում	Տ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ		գյուղից 6 կմ հս	Հ	
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	1884 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
	4.1			Զանգակատուն	19 դ.	կից է եկեղեցուն հվ-ից	Տ	

5			ԵԿԵՂԵՑԻ	18-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ	S
6			ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1949 թ.	գյուղի մեջ	Հ
7			ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՆՎԱԾՆԵՐԻՆ	1975 թ.	գյուղի մեջ	Հ
8			ՄՐԲԱՏԵՂԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	S

5. 98. Մարամեջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2,5 կմ հս	Հ	
2				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի մեջ	S	
	2.1			Գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.		S	
3				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ		Սպիտակ տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Դալլաք դաղ» վայրում		

5.99.1 Գետավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2,5-3 կմ հվ-ան	Հ	
2	2.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.		Հ	
3				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ ան	Հ	
4				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ «ՏԱՇԻՐ» («ԲԱԴԱՆ»)	10-11-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ան, Տաշիր հարթավայրի ան եզրին, Տաշիր գետի աջ ափին	Հ	

5.100 Մարչապետ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	17 դ.	գյուղի հս կողմում, Լոք լեռան գագաթին	Հ	
2				ԵԿԵՂԵՑԻ	1913 թ.	գյուղի մեջ	S	
	2.1			Գերեզմանոց	13-20-րդ դդ.	եկեղեցուց հս	Հ	
		2.1.1		Խաչքար	13 դ.		Հ	

5.101 Սվերդլով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ԲԵՐԴԻ ԴՈՇ»	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս-ան, «Բերդի դոշ» սարի գագաթին	Հ	ավերված
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	15-19-րդ դդ.	գյուղի մեջ, դպրոցից ան	Հ	
	2.1			Մատուռ	5-7-րդ դդ.		Հ	ավերված

3		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	5-19-րդ դդ.	գյուղից ամ	Հ	Բլրի լանջին
4		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	միջնադար	գյուղի հարավային մասում	Հ	
5		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԴՈՐԲԱՆԴ»	6-19-րդ դդ.	գյուղից մոտ 3 կմ հս-աե	Հ	ավերված
5.1		Գերեզմանոց	6-19-րդ դդ.	եկեղեցուց ամ	Հ	
5.2		Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին (Դորբանդավանք)	6 դ.		Հ	
6		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա.2-1 հազ.		Հ	
7		ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԳԵՎՈՐԳ	6 դ.	գյուղի հս եզրին, բարձունքի վրա	Հ	արտաքին սրահով միանալ եկեղեցին վերանորոգ. 19 դ.
7.1		Գերեզմանոց	13-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	
7.2		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	գյուղի մեջ, Սբ. Գևորգ եկեղեցուց հս	Հ	միանալ, կիսավեր
7.3		Զանգակատուն	19 դ.	եկեղեցու հվ պատին կից	Հ	
8		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, բարձունքի վրա	Հ	կիսավեր
9		ԶԻԹՀԱՆ	19 դ.		Տ	

5.102 Վահագնաձոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՍԻՍԻ ԲԵՐԴ»	ուշ միջնադար	Լոռի հանգստյան տնից 7 կմ հվ-աե, բարձր քառաժայռի կատարին	Հ	
1.1				Խաչքար			Հ	

5.103. Վահագնի գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք.ա. 2-1 հազ.	Հագնի հանդամասից 700 մ հս	Հ	Քյոր-Օղլու յալ վայրում
2				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-19-րդ դդ.	գյուղի հս եզրին	Հ	Օհանյանների թաղում
	2.1			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	ստորին հատվածը
	2.2			Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	ստորին մասը
3				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆՆԵՐԻ»	15-19-րդ դդ.	գյուղի կենտր. մասում	Հ	ավերված
	3.2			Խաչքար	15-րդ դդ.		Հ	հենած է քարե ցանկապատին
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար	Զամառլուի ձորում	Հ	ավերված
5				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	13-19-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս-ամ, «Կալատեղեր» վայրում	Հ	ավերված
6				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԿԱՏԱՏ»	12-19-րդ դդ.	Ձորագյուղ տանող ճանապարհին	Հ	ավերված
	6.1			Գերեզմանոց	12-19-րդ դդ.	գյուղատեղիից հվ	Հ	
		6.1.1		Մատուռ	միջնադար	Անտառամուտ գետակի աջ ափին	Հ	

		6.1.1.1	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	
7			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՀԱԳՆԻ»		գյուղից Կուրթան տանող ճանապարհի եզրին	Հ	ավերված
	7.1		Եկեղեցի	12-13-րդ դդ.	«Հագնու հողեր» վայրում	Հ	
		7.1	Գերեզմանոց	12-17-րդ դդ.		Հ	
8			ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՎԻՐՈՒ ՀԱԳՆԻ»	միջնադար	գյուղից ամ	Հ	ավերված
	8.1		Գերեզմանոց		գյուղատեղում	Հ	ավերված
9			ԵԿԵՂԵՅԻ	5-6-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս-ամ, Վահագնի-Անտառամուտ ճանապարհից 200 մ աջ	Հ	վարելահողերում, ավերված
	9.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	կիսավեր
10			ԵԿԵՂԵՅԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս-ամ, «Վերու Հագնի» վայրի «Ղամշկուտ» հանդամասում, Անտառամուտ գետակի ձախ ափին	Հ	
	10.1		Գերազմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ	ավերված
		10.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
		10.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	պահպանվել է պատվանդանը
		10.1.3	Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	պահպանվել է պատվանդանը
		10.1.4	Տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տ	մարդու հարթաքանդակով
		10.1.5	Տապանաքար	16-17-րդ դդ.		Տ	մարդու հարթաքանդակով
11			ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ.	գյուղի կենտրոնում, ակումբի մոտ	Հ	
	11.1		Գերեզմանոց	18-19-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
		11.1.1	Խաչքար	15-17-րդ դդ.		Հ	
		11.1.2	Տապանաքար	19 դ.		Տ	
	11.2		Զանգակատուն	19 դ.	կից է եկեղեցուն հվ-ամ-ից	Հ	
	11.3		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	ագուցված է բեմի ճակատին	Հ	
	11.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է մկրտարանին խորշի պատին	Հ	վերնամաս
	11.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու հվ պատին, մուտքից վեր	Հ	
	11.6		Խաչքար	17-18-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու մուտքից վերև	Տ	
12			ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղի հվ-ամ, Վանաձոր-Ալավերդի ճանապարհի մոտ	Հ	բլրալանջի քարերի մեջ, վերին կեսը
13			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 1 կմ հս, Վահագնի-Անտառամուտ ճանապարհից ձախ	Հ	
14			ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍՏԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	գյուղի կենտրոնում, բարձունքի վրա	Տ	

15			ՄԱՏՈՒՌ	5-7-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հս, «Ներքին Հագնի» վայրում	Հավերված
15.1			Խաչքար	9-10-րդ դդ.	մատուռի հվ պատի մոտ	Հերկատված
15.2			Խաչքար	9-10-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ
15.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ
15.4			Խաչքար	13-14-րդ դդ.	նախորդի մոտ	Հ

5.104. Վարդաբլուր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	10-11-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ	Հ	կիսավեր, պատկանել է Կյուրիկյաններին
1.1				Եկեղեցի Սբ. Սարգիս	1071 թ.	Սբ. Սարգիս սարի զագաթի կենտրոնական մասում	Հ	
1.2				Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Կյուրիկյանների ամրոցից հվ	Հ	
1.3				Շինություն	1050 թ.	Կյուրիկյան ամրոցի տարածքում, Սբ. Սարգիս եկեղեցուց 100 մ ամ	Հ	հավանաբար սեղանատուն է
2				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-19-րդ դդ.	գյուղի հվ լանջին	Հ	
2.1				Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	վերնամաս, հենած է պատվանդանին
3				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19 դ.	գյուղի հվ եզրին	Տ	
4				ԵԿԵՂԵՑԻ	6-7-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս, Ձորագետի կիրճի եզրին	Հ	ավերված
4.1				Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	
		4.1.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի հվ մասում	Հ	
		4.1.1		Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի հվ-սե մասում	Հ	
5				ԵԿԵՂԵՑԻ	5-6-րդ դդ.	Ջգրաշենից 1 կմ հվ	Հ	ավերված
5.1				Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
6				ԵԿԵՂԵՑԻ	10 դ.	Գետավան տանող խճուղու ձախ եզրին	Հ	
7				ԵԿԵՂԵՑԻ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հս, Ձորագետի աջ ափին	Հ	
8				ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	1876 թ.	գյուղի մեջ	Հ	վերականգ. 19 դ.

8.1		Գերեզմանոց	9-13-րդ դդ.	Եկեղեցու շրջակայքում	Հ	
	8.1.1	Խաչքար	9 դ.		Հ	
	8.1.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	8.1.3	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	8.1.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի ամ մասում	Հ	
	8.1.5	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	գերեզմանոցի կենտրոնում	Հ	
	8.1.6	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	8.1.7	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
	8.1.8	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	հենած է գերեզմանոցը եզերող քարե ցանկապատին
	8.1.9	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետնին, վերին եզրը կոտրված
	8.1.10	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետնին
	8.1.11	Խաչքար	1234 թ.		Հ	պատվանդանի վրա
	8.1.12	Խաչքար	13 դ.	գերեզմանոցի առ մասում	Հ	վերնամասը կոտրված
	8.1.13	Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին
	8.1.14	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու առ կողմում	Հ	վերնամաս
	8.1.15	Խաչքար	1198 թ.	Եկեղեցու հվ կողմում	Հ	արձանագիր, պատվանդանի վրա
	8.1.16	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցուց հվ	Հ	պատվանդանի վրա
8.2		Խաչքար	12 դ.	Եկեղեցու ամ պատի մեջ	Հ	
8.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի մեջ	Հ	աջից առաջինն է
8.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի մեջ	Հ	աջից երկրորդն է
8.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու հս պատի մեջ	Հ	աջից չորրորդն է
8.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու պատի մեջ	Հ	

8.7		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու հվ պատի մեջ	Հ	
8.8		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու հս պատի մեջ, մուտքի վերևում	Հ	
9		ԵԿԵՂԵՅԻ «ՋԳՐԱՇԵՆ»	5-6-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս, Ձորագետի վտակի ափին	Հ	բարձրադիր հարթակի վրա, ծածկը քանդված
9.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
	9.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
10		ԽԱՉՔԱՐ	12 դ.	գյուղի մեջ	Հ	Պ. Թումանյանի հողամասում, պատվանդանի վրա
11		ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
	11.1	Խաչքար		հուշակոթողի տարածքում	Հ	հատված
	11.2	Խաչքար երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին		հուշակոթողի տարածքում	Հ	
12		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1966 թ.	գյուղի կենտրոնում	Տ	
13		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ ԲՈՆՈՒԹՅԱՆ ԶՈՀԵՐԻՆ	1987 թ.	գյուղից 500 մ հվ-աե	Տ	
14		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ԽԱՉ	12 դ.	գյուղի հվ կողմում, գետի աջ ափին, բարձրունքի վրա	Հ	
14.1		Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	գյուղի կենտրոնում, եկեղեցու շուրջ	Հ	
	14.1.1	Խաչքար	1198 թ.	մատուռի մոտ	Հ	
	14.1.2	Խաչքար	1234 թ.	մատուռի մոտ	Հ	
	14.1.3	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	
	14.1.4	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	
	14.1.5	Խաչքար	13 դ.	մատուռի մոտ	Հ	
15		ՄԱՏՈՒՌ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ	12 դ.	գյուղից աե	Հ	սարի թեք լանջին, վերանորոգ. 1828 թ.
15.1		Գերեզմանոց	12-18 դ.	մատուռի հվ-ամ մասում	Հ	
	15.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի հվ մասում	Հ	
	15.1.2	Խաչքար	13 դ.	մատուռի հվ մասում	Հ	հատված
	15.1.3	Խաչքար	13 դ.	մատուռի ամ մասում	Հ	հատված
15.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է մատուռի ամ պատի մեջ	Հ	
16		ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ	12-13-րդ դդ.		Հ	

5.105 Ուռուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԱՊԱՅԼՈՒ»	10-14-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ ամ, «Խաչի ուս» հանդամասում		ավերված
2				ԵԿԵՂԵՅԻ ՍԲ. ԱՍԵՆԱՓՐԿԻՉ	11 դ.	գյուղի մեջ		Հեռանավ
	2.1			Գերեզմանոց	12-20-րդ դդ.	եկեղեցու շրջակայքում		Հ
3				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1978 թ.	գյուղի մեջ		S
4				ՄԱՏՈՒՌ	13 դ.	գյուղից 2 կմ հվ-ան		Հ բլրի վրա
	4.1			Գերեզմանոց		մատուռի շրջակայքում		Հ
	4.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի խորանում		S
	4.3			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի խորանում		S
	4.4			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	մատուռի խորանում		Հ
	4.5			Խաչքար	13 դ.	ագուցված է մատուռի հս ճակատին		Հ
	4.6			Խաչքար	15 դ.	ագուցված է մատուռի հվ ճակատին		Հ հատված

5.106. ՈՒՐԱՍԱՐ ԳՅՈՒՂ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ-ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հս-ան		Հ
	1.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիի շուրջ		
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 3-1 հազ.	Ստեփանավան-Ուրասար ճանապարհի աջ կողմում, Սև գետի աջ ափին		
	2.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 3-1 հազ.	Ստեփանավան-Ուրասար ճանապարհի երկու կողմում, գյուղի ան եզրին		Հ
3				ԵԿԵՂԵՅԻ	19 դ. վերջ-20 դ. սկիզբ	գյուղի մեջ		S
4				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1974 թ.	գյուղի մեջ		S
5				ԶՐԱՂԱՅ	19 դ.	գյուղի ան մասում, Սև գետի ձախ ափին		ավերված

5.107. Փամբակ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ «ՂԱՅԼՈՒՍ»		գյուղից 5 կմ ամ		Հ
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 3-2 հազ.	գյուղից 1 կմ ան, մայրուղուց Քարաբերդ տանող ճանապարհի ձախ և աջ եզրին		Հ բացվել է ճանապարհա-շինարարական աշխատանքների ժամանակ
3				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԳՅՈՒՆԵՐԻ ԹՈՒՄԲ»	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղից 0.5 կմ հս-ամ		Հ
	3.1			Դամբարանադաշտ	Ք. ա. 1 հազ.			Հ
4				ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-18-րդ դդ.	գյուղի հս-ան կողմում, Թընթողլի վայրում		Հ անտառի մեջ

4.1		Մատուռ	12-13-րդ դդ.		Հ	
5		ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ «ՄԱՍԽՈՒՏ ԹՈՒՄԲ»	12-15-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ հվ-աե, Փամբակ գետի աջ ափին	Հ	անտառապատ վայրում, ավերված
5.1		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	տեղահանված, ստորին և վերին եզրերը կոտրված
5.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	խաչքարի ստորին հատվածի 4 բեկոր
5.3		Խաչքար	15 դ.		Տ	պարզ հորինվածքով
6		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԲՆՁՈՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 3 կմ հվ-աե, Բնձոր վտակի աջ և ձախ ափին, Փամբակ կայարանի դիմաց		անտառում, գտածոները պահվում են Լոռու երկրագիտական թանգարանում
6.1		Գերեզմանոց «Մոշուտ տախտ»	միջնադար	«Սվյազի տափ» վայրում	Հ	
7		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ԽԱՉԻ ԹՈՒՄԲ» («ԽԱՉԻ ԹԱԼԱ»)		գյուղից 0.5 կմ հվ-աե, Փամբակ գետի աջ ափին, Ճանապարհի մոտ	Հ	
7.1		Գերեզմանոց «Խաչի թումբ»	12-15-րդ դդ.		Հ	ավերված, տարածքում պահպանվել են դամբարանադաշտի մնացորդներ
	7.1.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	վերին կեսը
	7.1.2	Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	երկատված, մասերը դրված են կողք կողքի
	7.1.3	Խաչքար	15 դ.		Հ	պարզ հորինվածքով
7.2		Խաչքար	13 դ.		Հ	վերնամաս
7.3		Խաչքար	13 դ.	գետակի ձախ ափին	Հ	տեղահանված
8		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ	
9		ԽԱՉՔԱՐ	12-13-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս, «Խաչի յալ» բլրի վրա	Հ	ուխտավայրում

5.107.1 Փամբակ կայարանին կից գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ՀՈՒՇԱԿՈԹՈՂ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՍԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1980 թ.	գյուղի հվ-ամ եզրին	Տ	

5.108 Քարաբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս-ամ եզրին, գերեզմանոցի տարածքում	Հ	ավերվում է ժամանակակից թաղումների և բնակելի տների կառուցման պատճառով
2				ԵԿԵՂԵՑԻ	19 դ.	գյուղի հս-ամ եզրին	Հ	կիսագետնափոր
2.1				Գերեզմանոց	19-20-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ	լեռնալանջին
	2.1.1			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	մի քարի հենած
3				ԽԱՉՔԱՐ	9-10-րդ դդ.	գյուղից հս եզրին	Հ	բլրի վրա

5.109. Քարածոր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	19-20-րդ դդ.	գյուղի հս մասում	Հ	
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՋՐԱՄԻՋԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 7 կմ հս	Հ	
3				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՁԻ ԾԱՌԻ ԽԱՐԱԲԱ»	15-18-րդ դդ.	գյուղից 1,5 կմ հս	Հ	
4				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՍՈՒՍԱՄԲԱՐԻ ԽԱՐԱԲԱ»	10-15-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս	Հ	
5				ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ հս	Հ	
6				ԵԿԵՂԵՑԻ	1877 թ.	գյուղի մեջ	Հ	
6.1				Գեղեզմանոց	19 դ.	եկեղեցու շուրջը	Տ	

5.110 Քարինջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ	Ք. ա. 2 հազ.	գյուղից 3 կմ ամ, կիրճից հս-ամ և հվ	Հ	սարահարթի վրա
2				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 2-1 հազ.	Մարցագետի հովտից Դսեղ տանող հին ճանապարհին	Հ	
3				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-13-րդ դդ.	գյուղի հս-աե եզրին	Հ	
	3.1			Եկեղեցի Սբ. Սարգիս	5-7-րդ դդ.		Հ	կառուցել են Մարտիրոսն ու Սարգիսը
		3.1.1		Խաչքար	10-11-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու մկրտարանի ամ պատին	Հ	
		3.1.2		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	հենած է եկեղեցու հս պատին	Հ	
		3.1.3		Խաչքար	12 դ.	եկեղեցու մեջ	Հ	
		3.1.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու խորանում, ագուցված պատի շարվածքում	Հ	
		3.1.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ագուցված է եկեղեցու մկրտարանի պատին	Հ	
		3.1.6		Խաչքար	13 դ.	հենած է եկեղեցու բեմի ճակատին	Հ	ստորին եզրը կոտրված
		3.1.7		Խաչքար	15 դ.	եկեղեցու մեջ	Հ	ստորին մասն ագուցված է խո-րանի աջ կողմում, վերինը՝
	3.2			Խաչքար	11-12-րդ դդ.	եկեղեցուց աե	Հ	պատվանդանի վրա
4				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-14-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հվ-ամ, Չաթին լեռան գագաթին	Հ	
5				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-14-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ հս	Հ	ձորի մեջ
6				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-15-րդ դդ.	գյուղից 4 կմ հս	Հ	ձորի մեջ
	6.1			Խաչքար	11 դ.		Հ	
	6.2			Խաչքար	13-14-րդ դդ.		Հ	
7				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	10-15-րդ դդ.	գյուղից 3 կմ ամ	Հ	ամրոցի տարածքում
8				ԳԵՐԵՉՄԱՆՈՑ	12-18-րդ դդ.	գյուղի քարհանքից 0.5 կմ հս-աե	Հ	
	8.1			Խաչքար	1185 թ.		Հ	

8.2		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
8.3		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
8.4		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
8.5		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետնին
8.6		Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
8.7		Խաչքար	13 դ.		Հ	ընկած է գետնին
8.8		Խաչքար	14-15-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
9		ԳԵՐԵՋՄԱՆՈՅ	11-20-րդ դդ.	գյուղի մեջ	Հ	բլրի վրա
9.1		Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	ընկած է գետնին
9.2		Խաչքար	11-12-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
10		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	10-19-րդ դդ.	գյուղից 2 կմ աե, Մարց գետի ձախ ափին	Հ	ավերված
11		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԲԼՈՒԴ-ՆԵՐ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղի հս կողմում, Սբ. Մարգիս եկեղեցուց հս	Հ	տարածքում առկա են միջնադարյան թաղումներ
12		ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք. ա. 2-1 հազ.	գյուղ տանող ճանապարհի աջ կողմում, «Կոստանդի հողեր» վայրում	Հ	
13		ԵԿԵՂԵՑԻ	1850-60-ական թթ.	գյուղի կենտրոնում	Հ	
13.1		Խաչքար	11 դ.	ազուցված է եկեղեցու հս ավանդատան խորշում	Հ	
13.2		Խաչքար	11-12-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու բեմի ճակատին	Հ	
13.3		Խաչքար	13 դ.	ազուցված է եկեղեցու բեմի ճակատին	Հ	
13.4		Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ազուցված է եկեղեցու բեմի ճակատին	Հ	
13.5		Խաչքար	15 դ.	ազուցված է եկեղեցու բեմի ճակատին	Հ	
14		ԻՋԵՎԱՆԱՏՈՒՆ	10-13-րդ դդ.	Մարցագետի ձախ՝ բարձրադիր ափին	Հ	ավերված
15		ԽԱՉՔԱՐ	10-11-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ հս-աե, քարհանք տանող ճանապարհին	Հ	ընկած է գետնին
16		ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից 4 կմ աե	Հ	ընկած է գետնին
17		ԿԱՄՈՒԴՋ	17-18-րդ դդ.	գլխավոր մայրուղուց Քարինջ թեքվող ճանապարհից աջ, Մարց գետի վրա	Հ	ավերված, պահպանվել են խելերը
18		ՋՐԱՂԱՅ	10-15-րդ դդ.	Մարց գետի ձախ ափին	Հ	ավերված, պահպանվել են հիմնապատերը
19		ՋՐԱՂԱՅ	18-20-րդ դդ.	Մարց գետի ձախ ափին	Տ	կիսավեր
20		ՋՐԱՂԱՅ «ՅՈԹ ՔԱՐ»	18-20-րդ դդ.	Դսեղ տանող հին ճա-նապարհին, կամրջի ավերակների մոտ	Տ	կիսավեր

5.112 Օձուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

1		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար		Հ
2		ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ	միջնադար		Հ
3		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ
4		ԴԱՍԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ	Ք.ա. 2-1 հազ.		Հ
5		ԵԿԵՂԵՅԻ (ՕԶՈՒՆԻ ՏԱՃԱՐ, ՍԲ. ՀՈՎ-ՀԱՆՆԵՍ ԵԿԵՂԵՅԻ, ԽԱՉԳՈՒՆԴ ՎԱՆՔ)	6 դ.	գյուղի մեջ	Հ գմբեթավոր, եռանավ սրահ, 19 դ. վերջին տանիքի առ մասում ավելացվել են զույգ զանգաշտարակներ
5.1		Գերեզմանոց	5-19-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջը	Հ
	5.1.1	Կողոմ-մահարձան	5-6-րդ դդ.	եկեղեցուց հս-առ	Հ երկու պատկերա-քանդակ մենապուներով
	5.1.2	Խաչքար	10-11-րդ դդ.	հենած է եկեղեցու առ պատին	Հ
	5.1.3	Խաչքար	1158 թ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ
	5.1.4	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	ազուցված է շրջա-պարսպի մուտքից ձախ ներքուստ	Հ
	5.1.5	Խաչքար	1205 թ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ
	5.1.6	Խաչքար Խաչգունդ քահանայի	1216 թ.	եկեղեցու առ կողմում	Հ պատվանդանի վրա
	5.1.7	Խաչքար Հուկսենի	1235 թ.	եկեղեցու առ կողմում	Հ
	5.1.8	Խաչքար Վարդի	1235 թ.	եկեղեցու առ կողմում	Հ պատվանդանի վրա
	5.1.9	Խաչքար Աստվածատուրի	1244 թ.	եկեղեցուց հվ	Հ պատվանդանի վրա
	5.1.10	Խաչքար Պետրոսի	1244 թ.	եկեղեցու առ մասում	Հ
	5.1.11	Խաչքար	1266 թ.	եկեղեցուց 15 մ հվ	Հ
	5.1.12	Խաչքար	13 դ.	եկեղեցու առ մասում	Հ պատվանդանի վրա, արձանագիր
	5.1.13	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	ազուցված է առ պարսպապատի մեջ	Հ
	5.1.14	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	հենած է պատին՝ եկեղեցու առ մուտքի մոտ	Հ
	5.1.15	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ
	5.1.16	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու առ կողմում	Հ
	5.1.17	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	եկեղեցու հվ կողմում	Հ
	5.1.18	Տապանաքար Սիմեոն եպիսկոպոսի	1801 թ.	եկեղեցու բակում	Հ
	5.1.19	Տապանաքար Վարդան արքեպիսկոպոսի	1897 թ.	եկեղեցու հս պատի տակ	Հ
5.2		Խաչքար	15-16-րդ դդ.	հենած է բեմին՝ ձախ կողմում	Հ հատված
5.3		Պարիսպ	միջնադար		Հ եկեղեցու բակը շրջափակվել է ուշ շրջանում
	5.3.1	Խաչքար Սարգսի	1228 թ.	ազուցված է պարսպի մեջ	Հ
	5.3.2	Խաչքար Մարանի	16 դ.	ազուցված է պարսպի մեջ	Հ
5.4		Սրահ		հաված է եկեղեցուն հս, առ և հվ կողմերից	Հ արտաքին սրահ
6		ԵԿԵՂԵՅԻ ԾԻՐԱՆԱՎՈՐ-ԾԱՂԿԱՎԱՆՔ	5 դ.	գյուղի առ մասում, Դեբեդի ձորեզրին	Հ միանավ սրահ, պահպանվել են հս և առ պատերը

6.1		Գերեզմանոց	18-19-րդ դդ.	եկեղեցու հս, աե և ամ կողմերում	Հ	
	6.1.1	Խաչքար Սորիկի, կազմող՝ Թուման	1576 թ.		Հ	
	6.1.2	Տապանաքար Մանուել քահանայի	1521 թ.		Հ	
6.2		Սյունասրահ	5 դ.	կից է եկեղեցուն հս-ից	Հ	12-13-րդ դդ. աե բաց խորանը հիմնովին վերակառուցվել է և վերածվել եկեղեցու
7		ԽԱՉՔԱՐ ԳՈՒՆԴԵՆԻ	1228 թ.	գյուղամիջի աղբյուրի մոտ	Հ	
8		ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ	1960 թ.	գյուղի մեջ	Տ	
9		ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1970 թ.	գյուղից 1.5 կմ աե	Տ	
10		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՈՌՈՄԱՅՐԻ ՍԲ ՆՇԱՆ՝ ՍՏՈՐԻՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱԽՈՒՄԲ	10-13-րդ դդ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-աե, Օձուն-Այգեհատ ճանապարհից ոչ հեռու, Դեբեդի ձախափնյա ձորալանջին	Հ	ավանդությունը վանքի հիմնադրումը վերագրում է հույն Վասիլ իշխանին (8 դ.)
	10.1	Գերեզմանոց	9-17-րդ դդ.	համալիրի շուրջը	Հ	
	10.1.1	Խաչքար Տերունական	1201 թ.	զանգակատնից հս	Հ	
	10.1.2	Խաչքար	15 դ.		Հ	
	10.2	Եկեղեցի	12 դ. կեսեր		Հ	կառույցներից կենտրոնականը
	10.3	Եկեղեցի-մատուռ	1201 թ.	կից է կենտր. եկեղեցուն հվ-ից	Հ	փոքր չափերի համար կոչվել է նաև մատուռ
	10.4	Եկեղեցի-զանգակատուն Սբ. Նշան	1187 թ.	կից է կենտր. եկեղեցուն հս-ից	Հ	զանգաշտարակը ավելացվել է 1290 թ.
	10.4.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հ	
	10.4.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	
	10.4.3	Խաչքար Վազե եպիսկոպոսի	13 դ.	զանգակատանը կից փայտե սրահում	Հ	
	10.4.4	Խաչքար «Տերունական»	13 դ.	Սբ. Նշանի տարածքում	Հ	կանգնեցրել է Առաքելը
	10.4.5	Խաչքար Վարդան եպիսկոպոսի	15-16-րդ դդ.	զանգակատանը կից փայտե սրահում	Հ	
	10.5	Ժամատուն Սբ. Աստվածածին	1321 թ.	Սբ. Նշան եկեղեցուց 25 մ հս	Հ	կառուցել է Իգնատիոս վարդապետը
	10.5.1	Խաչքար	1321 թ.	ազուցված է Սբ. Աստվածածնի բեմի կամարի ձախ մասում	Հ	կանգնեցրել է Մխիթարը
	10.6	Կացարաններ		համալիրի հս կողմում	Հ	
	10.7	Մատուռ	7-10-րդ դդ.	հիմնական հուշարձանախմբից 200 մ աե	Հ	ձորում, վիմափոր
	10.8	Մատուռ	13-14 դդ	հիմնական հուշարձանախմբից 150 մ հս	Հ	վիմափոր
	10.9	Քարայր		Սբ. Նշան եկեղեցու ամ պատին կից	Հ	
11		ՎԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ՀՈՌՈՄԱՅՐԻ ՍԲ ՆՇԱՆ՝ ՎԵՐԻՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆԱԽՈՒՄԲ		գյուղից 1.5 կմ հվ-աե, Օձուն-Այգեհատ ճանապարհից ձախ, Դեբեդի ձորի եզրին	Հ	
	11.1	Գավիթ	13 դ. կեսեր	երկու եկեղեցիների մեջտեղում	Հ	
	11.1.1	Խաչքար	12 դ.	հենած է աե պատին	Հ	

		11.1.2	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		11.1.3	Խաչքար	13 դ.		Հ	
		11.1.4	Խաչքար	1552 թ.	հենած է աե պատին	Հ	
11.2			Գերեզմանոց	միջնադար	համալիրի ամ մասում	Հ	կան նաև ուշ ժամանակաշրջանի տապանաքարեր
		11.2.1	Խաչքար	11-րդ դդ.		Հ	
		11.2.2	Խաչքար	11-12-րդ դդ..		Հ	
		11.2.3	Խաչքար	15-16-րդ դդ.		Հ	պատվանդանի վրա
		11.2.4	Խաչքար	1639 թ.		Հ	
11.3			Եկեղեցի	1206 թ.	հուշարձանախմբի հվ կողմում	Հ	կառուցել է վանքի վանահայր Սամվելը, ճարտ. Գրիգոր քարգործ
11.4			Եկեղեցի	13 դ. կեսեր	հուշարձանախմբի հս կողմում	Հ	

5.112.1 Ամոց գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԵԿԵՂԵՑԻ	17 դ.	գյուղում	Հ	
1.1				Գերեզմանոց	15-20-րդ դդ.	եկեղեցու շուրջ	Հ	
1.2				Խաչքար	15 դ.	եկեղեցում	Հ	
2				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից հս-աե	Հ	
3				ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղից հվ-աե	Հ	
4				ՀՈՒՇԱՐԴԱՆԱԽՄԲ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻՆ	1946 թ.	գյուղի կենտրոնում	S	
5				ՄԱՏՈՒԴ ՍԲ. ՀԱԿՈԲ	13 դ.	գյուղից 2 կմ հս	Հ	
5.1				Գերեզմանոց	12-13-րդ դդ.	մատուռի մոտ	Հ	

5.113 Ֆիոլետովո գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1				ԱՄՐՈՑ-ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ	Ք. ա. 4-3 հազ.	գյուղի աե եզրին, Դիլիջան տանող ճանապարհից աջ, երկաթուղու մոտ	Հ	
1.1				Շինություն	Ք. ա. 4-3 հազ.	բլրի գագաթի վրա	Հ	պահպանվել են պատերի հիմքերը
2				ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ «ՇԱՎՐՈՒՂ»	4-19-րդ դդ.	գյուղից 1 կմ աե, Դիլիջան տանող ճանապարհից 300 մ ձախ	Հ	ավերված է, զառիթափ լանջին
2.1				Գերեզմանոց	4-19-րդ դդ.	եկեղեցուց աե և ամ	Հ	ավերված է
	2.1.1			Թևափոր խաչ	13 դ.	եկեղեցու մոտ	Հ	արձանագիր
	2.1.2			Խաչքար	12-13-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	վերնամաս
	2.1.3			Խաչքար	14-15-րդ դդ.	եկեղեցուց հվ	S	
	2.1.4			Խաչքար	14-15-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	վերին կեսը
	2.1.5			Խաչքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	ստորին ձախ անկյունը կոտրված
	2.1.6			Խաչքար	15-16-րդ դդ.	եկեղեցու մոտ	Հ	վերնամաս

2.2		Եկեղեցի Մբ. Սահակ	4-6-րդ դդ.	Բլրի Բարձրադիր մասում, գերեզմանոցի տարածքում	Հավերժացած է, նշմարվում են հիմքերը
	2.2.1	Խաչքար	12-13-րդ դդ.	Եկեղեցու առաջի մոտ	Հերկատված
	2.2.2	Խաչքար	12-13-րդ դդ.		Հվերին աջ անկյունը կտրված
	2.2.3	Խաչքար	13 դ.	Եկեղեցու հվ պատի մոտ	Հստորին հատվածը
	2.2.4	Խաչքար	13 -14-րդ դդ.	Եկեղեցու առաջի մոտ	Հ
	2.2.5	Խաչքար	13-14-րդ դդ.	Եկեղեցու առաջի մոտ	Հստորին կեսը
	2.2.6	Խաչքար	14-15-րդ դդ.	Եկեղեցու հվ պատի մոտ	Տվերնամաս

Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների Լոռու մարզի պետական ցուցակը ներառում է 3045 հուշարձան՝ 1050 պահպանական միավորով:

(հավելվածը լրաց. 12.04.07 N 456-Ն, 15.12.16 N 1294-Ն)

Հայաստանի Հանրապետության
կառավարության աշխատակազմի
ղեկավար-նախարար

Մ. Թովուկյան